Остваривање права на ванредно усклађивање пензија за 11,06 одсто

КРИТИЧНА ТАЧКА

Највиши органи Удружења војних пензионера Србије пажљиво проучавају и процењују сваку нову чињеницу у вези са остваривањем права на ванредно усклађивање пензија. С тим у вези донет је сет мера које ће се примењивати у зависности од даљег тога ситуације. У средишту мера је заштита права војних пензионера. У томе се неће одустати док и последњи војни пензионер не буде обештећен за закинути део пензије.

Приближавамо се часу када ће све државно-друштвене маске да падну. Наиме, ускоро ће највиши законодавни орган Србије да расправља о смањивању плата и пензија запослених у јавном сектору. Биће то, верујемо, тренутак одлуке преточен у законску регулативу, којим ће се створити услови за смањење расхода у државном буџету, тиме и за консолидацију укупне економске ситуације у земљи. Да ли ће се поступити у складу са Уставом, остаје да се види. Полазиште и исходиште народних посланика јесте ребаланс буџета за ову годину. За војне пензионере ће то бити и тренутак суочавања са истином, то јест са чињеницом да ли су ребалансом планирана средства за почетак исплате месечних принадлежности увећаних за 11,06 одсто.

Уколико буду обезбеђена потребна средства за те намене, држава ће исправити грешку која тишти војне пензионере безмало седам година. Толико, управо, траје и борба популације која у нашем друштву представља образовну елиту. Знаће се тачно колико је пара потребно, али ће се доћи и до рачунице колике су штете проузроковане неодговорним поступањем државних чиновника, јер су нечињењем по буџет настале финансијске дубиозе у виду ванредних давања за камате, судске и адвокатске трошкове, чему треба придодати и надокнаде за рад судским вештацима. Да не говоримо колика је штета причињена судовима који, ионако затрпани разним предметима, морају да се баве стварима у којима је упорно трошена енергија да се права војним пензионерима ускрате, при чему су без аргумената посезали за бизарним чињеницама које нису имале правно утемељење. Гордијев чвор наивно замршене ситуације пресекао је Уставни суд који је једном, па другом одлуком, поништио пресуде Управног суда, образлажући чињеницама и правним становима који ће, претпостављамо, бити пример за нове генерације правника како не треба поступати. Притешњен налазима Уставног суда, Управни суд је по природи ствари донео пресуду којом је поништио решења Републичког фонда ПИО да војним пензионерима не припада право на ванредно усклађивање пензија.

Док су очи оних који су више од шест година били обесправљени у односу на остатак пензионерске популације, то јест на тзв. цивилне пензионере, биле упрте у Републички фонд ПИО, у очекивању да се новим решењима призна право на ванредно усклађивање пензија, у тој државној институцији се наставило по старом. Због тога је председник УВПС Љубомир Драгањац био принуђен да у име армије обесправљених војних пензионера поднесе кривичну пријаву против Драгане Калиновић, директора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање – Дирекција фонда у Београду. У пријави се наводи: ,,како Драгана Калиновић, као директор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање – Дирекције фонда у Београду, није поступила по пресуди Управног суда, чиме је војним пензионерима нанета и даље се наноси штета у висини разлике између припадајуће пензије и износа који им се исплаћује, а њихова права из пензијског осигурања су теже повређена, постоји основана сумња да је тиме учинила кривично дело злоупотребе службеног положаја из чл. 359. став 1. Кривичног закона.

Верујемо да ће надлежни суд приликом одлучивања да ли да покрене кривични поступак против директорке Републичког фонда ПИО имати на уму сву тежину предмета, посебно чињеницу да је непоступањем именоване привремено правно дискриминисано више од 40.000 пензионера. Уколико је неко од надређених државних чиновника забрањивао госпођи Калиновић да поступа по слову закона, а то ће се свакако утврдити у предистаржном поступку надлежних, онда ће одговорност пасти и на плећа државне администрације. Једно је сигурно: директорка Калиновић прима плату да би установа којом руководи поступала у складу са Уставом и законима.

Ако би се догодило да Влада Републике Србије, па онда Народна скупштина РС, ребалансом буџета не обезбеде средства за почетак исплате закинутих пензија, то би представљало критичну тачку са тешким последицама. Тиме би се свету упутила порука да држава не поштује одлуке највиших судских инстанци, чиме би био порушен темељ правне државе. А када нестане темеља, правна грађевина која се зове држава, нестаје као кула од карата.

Ситуација се критичном тачком може назвати због још једног значајног разлога. Ако обесправљеним и оштећеним пензионерима, одлуком Народне скупштине РС, буду смањена месечна примања по основу смањења плата и пензија, био би то нови економски атак на ионако нарушен стандард војних пензионера. Замршености случаја доприносе многе чињенице које су на страни војних пензионера. Наиме, пензије су стечено право и представљају неку врсту приватне имовине. Тежимо демократији и уређењу државног система према узусима развијених земаља. Ако примењујемо мере које се косе са правом и правдом, онда засигурно нећемо стићи тамо где смо наумили. Удаљили бисмо се од Европске уније, а све чинимо да јој приступимо. Пензионери у Словенији, на пример, битку против смањења месечних принадлежности добили су на Уставном суду.

Шта остаје војним пензионерима ако држава буде и даље игнорисала оправдане и на законима засноване захтеве. С једне стране то је упорно инсистирање на окончању спора применом свих правних норми и поступака, укључујући и обраћање Суду у Стразбуру, када сва правна средства у Србији буду исцрпљена. Паралелно са тим могли би мирним протестима да упозоре државне органе на обавезу поступања у складу са Уставом и законима. Остају и мере грађанске неполслушности, који нуди читаву лепезу поступања.

Највиши органи Удружења војних пензионера Србије пажљиво проучавају и процењују сваку нову чињеницу у вези са остваривањем права на ванредно усклађивање пензија. С тим у вези донет је сет мера које ће се примењивати у зависности од даљег тога ситуације. У средишту мера је заштита права војних пензионера. У томе се неће одустати док и последњи војни пензионер не буде обештећен за закинути део пензије. У све побројано уврштено је мудро и законито поступање.

Звонимир Пешић

Обележавање 21-годишњице УВПС

БОРБА УЗ ВЕРУ У ПРАВДУ И ПОШТЕЊЕ

И ове године свечано је обележен 16. септембар – Дан Удружења војних пензионера Србије. Председник Удружења Љубомир Драгањац је том приликом поручио да су војни пензионери који су народу и држави служили цео радни век принуђени да путем протеста и грађанском непослушношћу траже од државе да уради оно што је према законима дужна да учини.

У Свечаној сали Централног дома ВС, 11. септембра, одржана је Свечана академија којом је обележена 21-годишњица Удружења војних пензионера Србије (УВПС). О томе шта је урађено у минулих дванаест месеци говорио је председник Удружења генерал-потпуковник у пензији Љубомир Драгањац. Он је посебно нагласио да су у средишту пажње био друштвено-економски и статусни положај чланова, у светлу закидања стечених права.

-Заиста је била далековида одлука наших колега да се формира добровољна невладина, непрофитна, интересна, хуманитарна, нестраначка и патриотска организација, јер је на сцени све веће урушавање и закидање стечених права социјалног осигурања војних пензионера и њихових породица.

Тешко економско стање у Србији, буџетски дефицит и укупни дуг земље непрекидно расту и достигли су забрињавајуће размере, због чега је најављено смањење плата у јавном сектору и смањење пензија. Заговорници предлога смањења пензија заборављају да су пензије већ умањене свакодневном инфлацијом, па ако ускоро не дође до усклађивања плата и пензија са трошковима живота њихово обезвређивање ће достићи опасне размере. Ни једна земља у Европи није прошла кроз пакао који је задесио Србију и њене грађане. Економске санкције, агресија НАТО-а, и пљачкашка приватизација и корупција довели су грађане до руба егзистенције. Инфлација и најављено смањење плата и пензија за огромну већину грађана било би неподношљиво јер не би могли да плаћају приспеле рачуне и подмирују елементарне потребе, рекао је Драгањац.

Обраћајући се војним пензионерима који су испунили Свечану салу Дома Војске, председник УВПС је подвукао:

-Очекивали смо и очекујемо да ће смањење пензија бити последња мера за којом ће се посегнути и то само када се све друге могућности исцрпе. Нисмо баш сигурни да су све те друге мере исцрпљене, јер многи богати не плаћају обавезе према држави. Питамо се шта је са незаконито стеченом имовином и већ поменутом криминалном, приватизацијом. Зашто се нико не бави енормним платама и накнадама великог броја људи. Шта је са огромним дуговима за комуналне услуге, струју и друго, где су пензионери нсјредовније платише.

Пензије су поштено зарађене и оне су лична имовина, и са правом се поставља питање да ли постоји правни основ за њихово смањење. Сваки пензионер је кроз свој радни век уплаћивао више од половине своје зараде у пензиони фонд и зато се сада сви питамо где су те паре потрошене и да ли је држава престала да буде гарант тих средстава.

Драгањац се посебно дотакао специфичности војне службе:

-Смањење и укидање статусних права војним пензионерима је директно неуважавање специфичности војне службе. Војни пензионери најбоље знају колико је старешински позив тежак, каква су сва одрицања морали да поднесу да би у уређеној држави стекли могућност да без већих трзавица, релативно безбрижно проведу своје треће доба.

Данас смо суочени са ћутањем највиших органа власти по питању остваривања права на ванредно повећање пензија од 1. 1. 2008. године, које је у две одлуке потврдио Уставни суд, Управни суд досудио то право, а признао га је и Касациони суд. При крају смо седме године од када правним средствима бијемо битку за то право и сад када је то остварено, Фонд ПИО, надлежна министарства и Влада те одлуке не реализују, а надлежни судови спорове одуговлаче или их уопште не решавају. Доспесмо до парадокса да смо ми који смо народу и држави служили цео радни век принуђени да путем протеста и грађанском непослушношћу тражимо од државе да уради оно што је према законима дужна да учини.

Органи власти више не могу да негирају наша права, јер би у том случају то био очигледан пример дискриминације дела грађана. Од остваривања овог права нећемо одустати, и ако буде потребно искористићемо све могућности и масовно ћемо се обратити међународном суду у Стразбуру, нагласио је председник УВПС.

Нову публикацију о раду Удружења представио је потпредседник Извршног одбора ГО УВПС Слободан Пејовић

Потпуковнику Станку Стојиљковићу, начелнику Уметничког ансамбла додељена је стилизована сабља

УМЕТНИЧКОМ АНСАМБЛУ ПОВЕЉА УВПС

На свечаности је Уметничком ансамблу МО ,,Станислав Бинички“ додељено највише признање Удружења - Повеља УВПС, а начелнику Уметничког ансамбла потпуковнику Станку Стојиљковићу додељена је стилизована сабља.

У уметничком делу програма учествовали су Уметнички ансамбл МО ,,Станислав Бинички“ и вокални солисти Данка Стојиљковић и Дејан Пешић. На репертоару су се нашле композиције из Првог светског и Другог светског рата, али и народне песме. Програм је завршен традиционалном мелодијом ,,Марш на Дрину“.

Повељу УВПС у име Уметничког ансамбла из руку председника УВПС Љубомира Драгањца примила је организатор Зора Цветковић

Подсећајући да је УВПС на недавно одржаној изборној Скупштини детаљно анализирао остварене резултате и проблеме, Драгањац је истакао:

-Изванредно смо спровели акцију на прикупљању помоћи за поплављене. Шездесет корисника војне пензије (КВП), који су имали штете од поплава, добили су помоћ у износу 3.425.000,00 динара, што у просеку износи 57.000,00 динара. Велики број КВП за поплављене грађане Србије уплатио је једнодневни износ месечне пензије. У периоду од 1. 8.2012. до 1. 8.2014. године додељена је једнократна солидарна и хуманитарна помоћ 589 КВП у износу 20.800.000,00 динара, односно просечно по једном лицу око 35.000,00 динара.

С обзиром на то да је обележавању годишњице УВПС претходила седница Главног одбора Удружења, Љубомир Драгањац се осврнуо и на тај догађај.

-Управо данас смо заједно са најодговорнијим лицима из МО, ГШ, ФСОВО и војномедицинским установама обавили детаљну анализу проблема који постоје у здравственој заштити војних пензионера. Договорено је да надлежни органи МО, ГШ и Фонда за СОВО њиховом решавању приступе приоритетно.

Очекујемо да ће у наредном периоду наши предлози и захтеви бити више уважавани и да ћемо за већ покренута питања добити одговарајућа решења.

Наши циљеви и задаци остали су исти. У погледу враћања закинутих права не можемо бити оптимисти ни песимисти али са вером у правду и поштење, бориће се све дотле док сваки наш члан не буде остварио оно што му припада.

У другом делу свечаности представљен је други том публикације о Удружењу војних пензионера Србије у којој је група аутора представила активности те организације од 2003. до 2013. године. О садржају тог издања говорио је потпредседник Извршног одбора Главног одбора УВПС Слободан Пејовић:

Уметнички ансамбл МО ,,Станислав Бинички“ свих ових година доприносио је културном животу војних пензионера

-Данас суду јавности представљамо публикацију Удружење војних пензионера Србије 2003 – 2013 која је наставак претходне публикације Удружења од 1993 до 2003. Заједно представљају значајно историјско штиво о деловању УВПС од његовог оснивања готово до данашњих дана.

Књига представља синтезу оног што је урађено у претходних десет година и износи систематизоване чињенице о деловању Удружења, засноване на законима и Статуту Удружења, усмереном ка унапређењу статуса војних пензионера у друштву. Тежиште у том деловању су биле активности за враћење и остваривање умањених или укинутих права корисника војне пензије, рекао је Пејовић.

Наводећи основне податке о књизи Пејовић је казао:

-Књига има велики број аутора, а то су лица у изабраним органима у општинским – градским организацијама и централним органима Удружења, а штампана је у 1.500 примерака. Издавач је УВПС, а одштампао ,,Пан пласт“, Београд. Укупно 900 примерака публикације је подељено општинским - градским организацијама по принципу на 30 чланова један примерак, а 600 примерака остаје у Извршном одбору, који ће се у наредних десет година поделити истакнутим члановима УВПС и лицима изван УВПС. Дакле онима који буду давали допринос развоју Удружења. Трошкови припреме и штампање износе 615 динара по примерку.

Садржај ове публикације подељен је у три тематске целине. У првом делу изложени су нормативно-правни услови деловања Удружења, његово устројство, подаци о чланству, активностима у значајнијим областима деловања, начину финансирања, и друго. Дат је и осврт на неке раније форме деловања Удружења које су у међувремену престале да постоје.

Други део посвећен је питањима устројства и деловања градских, односно општинских организација УВПС, као основном облику организовања и деловања Удружења. Бројни детаљи садржани у овом делу сликовито приказују богатство облика и садржаја деловања на тој хоризонтали организовања, са свим специфичностима које произилазе из рада сваке конкретне организације, а поименично су наведени и сви бирани или именовани носиоци функција унаведеном периоду.

Трећу целину чине изабрани прилози – документи (укупно 12), програмско-статутарног, организационо-акционог, материјалног и социјално-хуманитарног карактера. Уз то, таква структура и садржај ове публикације чини је сведочанством о десетогодишњем раду Удружења и, истовремено, корисним приручником и упутством за рад Удружења убудуће. **З. П.**

Са треће седнице Главног одбора УВПС

ДА ЛИ ЈЕ ВОЈНО ЗДРАВСТВО ОБОЛЕЛО

У последње време учестале су примедбе корисника војне пензије на услуге војномедицинских установа, што је био сигнал да се Удружење свестраније и детаљније позабави здравственим осигурањем. Као основа за расправу сачињена је анализа у којој су учествовале и највише старешине подсистема здравствене заштите система одбране

У Београду је 11. септембра одржана трећа седница Главног одбора УВПС на којој је у средишту пажње било стање и проблеми корисника војне пензије у остваривању здравствене заштите. Том приликом донете су и одлуке о измени финансијског плана Удружења за 2014. годину и усклађивању износа уплате за помоћ поплављеним из средстава Оп-Гр Од организација УВПС, потом о новом знаку, застави и значки Удружења војних пензионера Србије и о признањима поводом 21.годишњице УВПС.

У раду највишег органа Удружења војних пензионера учествовали су представници војног здравства са начелником Управе за војно здравство МО бригадним генераломЗораном Поповићем на челу. У раду скупа учествовали су још: пуковник др Бранко Цимбаљевић, проф. пук. др Зоран Шегрт, пук. др Бранко Илић, потпуковник др Предраг Кастратовић, потпуковник Владан Вукадиновић и директор Фонда за СОВО Драгиша Дабетић. Скупом је председавао председник Удружења Љубомир Драгањац, који је рекао да је циљ расправе о војном здравству да се утврде проблеми и да се предложе мере, како би се побољшале услуге које се пружају кориницима војне пензије (КВП).

Уводно излагање о здравственом збрињавању корисника војне пензије поднео је члан Извршног одбора ГО УВПС др сци мед. Часлав Антић. Он је констатовао да из приспелих дописа општинских-градских организација УВПС проистиче да систем здравствене заштите успешно функционише, али и да су присутни многобројни проблеми. С тим у вези формулисани су и предлози да се степен здравствене заштите подигне на виши ниво.

Услед реорганизације војске, укидања гарнизона и гарнизонских амбуланти, војни осигураници се за здравствену заштиту ослањају на: одељења примарне здравствене заштите (ОдПЗЗ), која су везани за Генералштаб Војске Србије, потом на војномедицинске центре који су потчињени Министарству одбране и на цивилне домове здравља, а на терцијалном нивоу на ВМА. Само у хитним случајевима могу користити услуге здравствених центара у грађанству.

Учињен помак на боље

Слична расправа обављена је 2012. године, па када се упореди тадашње са садашњим стањем, уочава се знатан помак на боље у свим сегментима здравствене заштите, осим у домену стоматолошке службе. Разлози су кадрови, опрема, протетски материјал, итд.

Војни ензионери су незадовољни због дугог чекања на поједине операције (катаракта, уградња вештачког кука), затим услед недостатка хируршког материјала, па се неке операције одлажу уз неизвесност када ће бити обављене. Ту је и организацијски неспоразум око термина операција. Наиме, када је заказан један термин, није обезбеђена могућност за потребне претраге (лабораторија, кардиолог, итд).

Бригадни генерал проф. др Зоран Поповић, начелник Управе за војно здравство, позитивно је оценио материјал о војном здравству, нагласивши велику важност тог система за државу и Војску Србије.

-Истичемо и организацијски нерешено питање лабораторијских анализа. ВМЦ, то јест изабрани лекар, не располаже обрасцима за имунолошке анализе. Из централне лаборатрије корисника услуга враћају да донесе упут. Изабрани лекар му поново говори да тих образаца има само на ВМА.

Стиче се утисак да је здравствена служба у грађанству корак испред војне, јер цивилни осигураници, на пример, рецепте наручују телефоном.

Исплату путних трошкова код коришћења сопственог превоза за одлазак у друго место ради здравствене потребе, цивилно здравство врши само на основу овереног путног налога, док се код нас траже потврде о цени аутобуске карте, а та потврда кошта од 300 до 400 динара, зависно од града, да не наводимо проблеме док се до ње дође.

Листа индикација за коришћење медицинске рехабилитације (иновирана 2008. године) знатно је шира у односу на листу за војне осигуранике (у примени од 2006. године) и доследно се поштује предлог специјалисте, па се рехабилитација одобрава 21, 28 или 30 дана, како је правилником прописано. Код нас у највећем броју случајева одобрава се 14 дана, иако специјалиста предлаже 21 дан, јер сматра да је то време довољно да се побољша здравствено стање и отклоне функционалне сметње, нагласио је Антић.

Изградња геријатријског центра и нове војне болнице

Палијативно збрињавање у војноздравственим установама није заживело (Стратегија на нивоу Републике донета 2009. године) да свака установа секундарног и терцијалног нивоа има одговарајући број постеља и тим за палијативно збрињавање (потребе су све израженије - старост, кроничари, тер-

минална фаза). Према досадашњем сазнању, Војна болница Ниш се тим проблемом интензивно бави.

-На коментаре шта војни пензионери траже, одговарамо да нећемо ништа више од онога што нам припада и што смо заслужили, а тражимо да будемо поштовани и да у војноздравственим установама имамо приоритет. Тражимо да војноздравствене установе буду кадровски и материјално добро обезбеђене, а на обострано задовољство. Тражимо да се субјективне слабости не правдају објективним околностима, када се зна да је у 2013. години остало неутрошених око милијарду динара, а нема лекова. Сведоци смо и оскудица лабораторијског и материјала за операције. Тражимо да у цивилним здравственим установама поштују одредбе уговора и да у контакту са војним осигураницима не коментаришу у стилу ,,доста је ваших привилегија". Којих, јавно их питамо?

Почетком године најављени су врло охрабрујући пројекти који би знатно утицали на побољшање статуса војног здравства (изградња геријатријског центра и војне болнице на Карабурми, набавка магнетне резонанце, 15 ултразвучних апарата, опремање амбуланте на Бежанијској коси, расписивање конкурса за пријем у службу медицинског кадра, итд, али се не запажају посебне активности у том правцу, рекао је Антић.

На рад одељења примарне здравствене заштите осврнули су се ОпГрОд УВПС из Пожаревца, Прокупља, Врања, Крушевца, Сремске Митровице, Сомбора, Панчева, Бачке Тополе и Краљево (за Рашку и Нови Пазар). Већина се похвално изражава о раду ових одељења и однос особља према пацијентима. Тешкоће настају када су лекари одсутни услед задатака у јединици или када само један лекар остане са 60-80 пацијената, што доводи до нервозе. Сарадња са командама јединица у гарнизонима, осим у Сремској Митровици, задовољавајућа је.

У Пожаревацу, услед дотрајале апаратуре, зубна ординација не пружа стоматолошке услуге. У Сомбору један лекар не задовољава потребе (следује два лекара), па се често корисници војне пензије не примају на преглед. Одељење није попуњено ни медицинским техничарима. У Панчеву непопуњеност одељења стоматологом, фармацеутом и техничарима не омугућава пун капацитет рада амбуланте. Услед недостатка хигијеничара, одржавање хигијене санитарних чворова врше лица из састава одељења – медицински техничари, а неретко и доктори што је у супротности са етичким нормама функционисања службе.

Значајна улога домова здравља

Кључни проблем је то што руководство неких домова здравља, а и њихови истурених амбуланти по месним заједницама, није упознато са одредбама уговора о пословно - техничкој срадњи између Фонда за СОВО и Републичког фонда за здравствену заштити. Ово

Пуковник др Зоран Шегрт уручио је председнику УВПС Љубомиру Драгањцу Плакету ВМА

има за последицу различитост у наплати партиципације (50, 100 и више динара), у зависности од врсте услуга. Партиципација се наплаћује и лицима која су ослобођена (страији од 60 година, инвалиди итд.). Наплата издавања упута на контролне прегледе у ВМА 400 и више динара (по закону ова услуга је бесплатна). Негде не знају да је виши ниво здравствене заштите и болничко лечење обавезан у војноздравственим установама (ВЗУ) па не дају упуте за те установе. У Суботици више од месец дана нису примани на прегледе војни осигураници услед проблема у бази података. Здравствени центар и Дом здравља у Алексинцу све здравствене услуге наплаћује војним осигураницима у пуном износу, без обзира на године старости и поштовања прописа о париципацији. У дому здравља у Прокупљу нерадо на прегледе примају војне осигуранике.

Секундарни ниво здравствене заштите војни осигураници остварују у ЦВМУ у Београду, ВМЦ и ВБ у Нишу и ВМЦ у Новом Саду. Те установе су везане за Управу за војно здравство Министраства одбране.

У истуреној амбуланти Церак солидно функционишу специјалистичке службе интернисте, дерматовенеролога и гинеколога. И даље је у функцији саветовалиште за дијабетичаре, али је мали број КВП заинтересован за ту врсту услуга. КВП су задовољни радом и односом особља. Приметно је да су лекари преоптерећени бројем пацијената, а један лаборант је недовољан, па се дуго чека на лабораториске анализе. Крајем јуна постављен је стоматолог, те је и тај сегмент збрињавања успешно решен.

Примедбе на рад војномедицинских центара

Од постављања за управника пуковника др Зорана Смиљанића дошло је до видног напредка у организацији рада, хуманости и коректности односа према КВП.

Корисници услуга, међутим, стављају примедбу што се на телефонску везу за заказивање прегледа дуго се чека. Када се преглед закаже, такође се дуго чека. На појединим кабинетима се не заказују прегледи по сатима, већ само „пре подне" и „после подне". Рокови за заказивање лабораторије су дуги и велике су гужве. На стоматолошке интервенције се чека дуго. Недостатак је стоматолошког и протетичког материјала, а добијене количине су често слабог квалитета. Дешава се да пацијнту поваде све зубе, а да због недостатка материјала дуго чека на протезу, па је принуђен да оде код приватника како би могао да се нормално храни.

За ВМЦ Земун карактеристична је недовољна опремљеност и мали простор у коме је смештена физикална терапија. Време чекања на физикалну терапију је предуго.

Уз мање примедбе и пропусте појединих здравствених радника које се углавном односе на љубазност и пристојност понашања, квалитет услуга у ВМЦ Карабурма је на задовољавајућем ниво.

Примедбе се односе на чињеницу да поједини лекари повремено губе много времена са појединим пацијентима (више од 30 минута), што доводи до застоја у раду са осталим болесницима. Приликом заказивања прегледа, у истом реду чекају пацијенти који имају озбиљне здравствене тегобе и они који чекају да им се препишу лекови, што није у реду. Рад специјалиста се често прекида (обуставља) због систематских прегледа. Треба регулисати када се раде систематски прегледи, а када - са појединачним пацијентима. Приметне су велике гужве на шалтерима, и то приликом пријема захтева и завршне обраде, што узрокује нервозу код пацијената и особља.

Недовољна попуњеност кадром

Заказивање прегледа у примарној здравственој заштити у ВМЦ Ниш и тамошњој Војној болници и код специјалиста одвија се без већих проблема. Најчешће примедбе су да се понекад не поштују заказани термини или се не може стићи до изабраног лекара, чему доприноси и мали број КВП (око 50 одсто) који имају изабраног лекара.

Однос особља према пацијентима је задовољавајући. Успостављена је веома добра сарадња са Управом ВБ и сви евентуални проблеми и несугласице решавају се у ходу. Спроведеном анкетом, на питање „задовољство медицинским услугама" око 95 одсто анкетираних дало је врло добру или одличну оцену.

Главни проблем који оптерећује ове установе је недовољна попуњеност

формацијских места, нарочито медицинским кадром и спорост у попуни упражњених места по основу природног одлива.

Општински – градски одбори УВПС који се ослањају на ове установе у Нишу (Пирот, Алексинац, Лесковац и Сурдулица) нису ставили ни једну негативну примедбу, осим Врања који предлаже да се војни осигураници из Пчињског округа медицински обраде у једном дану.

Квалитет услуга у ВМЦ Нови Сад је задовољавајући, као и однос особља према пацијентима а поједини конфликти решавају се у ходу. Заказивање прегледа је регулисано преко шалтера, телефоном као и личним контактима, како за прегледе у примарној здарвственој заштити тако и за специјалистичку службу.

Служба хитне помоћи функционише прилично добро. Међутим, услед старости санитетска возила се често кваре. Од ВМЦ Нови Сад до ВМА организован је бесплатан провоз војним аутобусом.

Попуна урологом, офталмологом и пулмологом решила је проблем функционисања ових служби, а степен услуга подигнут је на виши ниво. Опрема је застарела, посебно она у офталмолошкој служби. Ултразвук је често у квару, холтери су такође дотрајали, а застарела је и стоматолошка опрема. Бројни осигураници негодују што ова установа није снабдевена скенером.

Приметно је незадовољство КВП на рад ВМА, посебно са услугама скенера, магнетне резонанце и ултаразвука, где се чека више од шест месеци. Стиче се утисак да су код збрињавања на ВМА војни осигураници у другом плану.

Терцијални ниво здравствене заштите војни осигураници остварују у Војномедицинској академији. ВМА је врхунска медицинска и научноистраживачка установа, тј. највиша војноздравствена установа у чијим се клиникама (има их 24) примењују врхунске методе дијагностике и лечења. Дијагностичко-поликлинички центар (ДПЦ) као највећа организациона целина ВМА дневно обради око 3000 болесника на специјалистичким кабинетима (има их 18) са лабораториским налазима и разним дијагностичким процедурама. Није ни чудо што се у том делу ВМА јавља и највећи број проблема.

За центар за хитну помоћ војни осигураници имају само речи хвале. Од института (има их 11) Удружење је посебну сарадњу остварило са Институтом за епидемиологију, који сваке године КВП који се јаве успешно вакцинише, уз давање квалитетних савета о спречавању заразних болести.

Шта није добро на ВМА

Међутим, на ВМА су регистровани и бројни проблеми. Тако се на телефонско заказивање прегледа дуго чека (10 – 15 минута). Поједини специјалистички прегледи заказују се тек после три-четири, па и више месеци.

На заказани преглед дуго се чека испред кабинета у ВМА. Забележено је да се на реуматологији свима заказује преглед у осам часова и петнаест минута, а лекари долазе тек после 12 часова.

Када лекар дође, сестра одређује приоритет прегледа, и по правилу прво на ред дођу они који су платили преглед, што иритира војне осигуранике. Када лекар заврши са прегледом и наложи шта од налаза треба донети приликом контроле, сестре не попуњавају папире одмах, већ остављају за следећи термин, што непосредно компликује процедуру,

Дуги су редови и велика гужва у лабораторији. Време чекања на неопходна снимања и поједине дијагностичке процедуре је предуго, посебно на магнетну резонанцу, ултразвук, доплер крвних судова врата (ко плати преглед обави за 10 дана). На поједидине оперативне захвате чека се од једне до четири године (катаракта, вештачко колено итд). Преоперативна процедура је комплексна и дуготрајна за пацијенте који су принуђени да сами врше припреме које се огледају у прегледима и анализама у приватним ординацијама, без којих се не може извршити одређени оперативни захват. Поред малтретирања, КВП су додатно изложени финансијским трошковима,

Пријем преко реда оправдано изазива реаговање осталих пацијената. У писму ОпОд УВПС Звездара се наводи да је посебно карактеристично да поједино особље са ВМА без доводи своје рођаке и пријатеље и у кабинете их уводи преко реда. Уочено је да је просторија за чекање (чекаоница) испред кабинета за урологију скучена, а тамо долазе најстарији и најтежи пацијенти (са кесама, катетерима и слично).

Оцењено је да је компликована процедура за добијање конзилијарног мишљења за лекове и помагала. Дуго се чека на решење конзилијума за даљи медицински третман,

Стоматолошко збрињавање и снабдевање лековима

Стоматалошко збрињавање карактерише непопуњеност кадром (Сремска Митровица, Панчево), застарела опрема и недостатак стоматолошког и протетског материјала. Поједини склопови се не сервисирају и поправљају редовно. На примеру Зрењанина може се стећи утисак о стању стоматолошке службе. Своди се на приватну праксу а није обезбеђена рефундација. Најближи војни стоматолог је у Новом Саду (60 км), или Панчеву (100 км).

Доћи на ред код стоматолога на ВМА је скоро немогуће. Проблем је упутница за стоматолога, јер лекар опште праксе нема право на то.

Снабдевање лековима и санитетским потрошним материјалом, током 2013. године, а нарочито у 2014. години, знатно је побољшано. Реализација требовања по тендерима завршава се у року од шест месеци, мишљења су ГрОд УВПС Ниш, Крушевац, Врање и Краљево. Међутим, ОпОд УВПС Нови Београд, ГрОд УВПС Пожаревац и Ср. Митровица сматрају да је недовољна снабдевеност лековима и то по правилу оним медикаментима који се најчешће користе а скупљи су. ГрОд УВПС Панчево истиче проблем да амбуланта не добија потребне и требоване количине лекова и ПСнМ.

Чланови Главног одбора УВПС једногласно су усвојили закључке о војном здравству

Што се војних осигураника који здравствену заштиту остварују у центрима здравствених установа тиче, проблем снабдевања лековима скоро је у потпуности решен на целој територији Р. Србије, нарочито од августа 2014. године, када је Фонд за СОВО склопио уговоре са приватним апотекама. Остао је проблем Ивањице, где то није учињено и склапање уговора за издавање наочара са оптичком радњом „Оптика Живковић“ у Пироту, зашта је Управни одбор Фонда за СОВО дао сагласност, а Управа за војно здравство наложила Фонду за СОВО да то реализује.

Војна служба хитне помоћи је солидно организована и без већих примедби, а мањи проблеми решавају се у ходу. Предлог је да се обезбеде више бројева и више лица која ће се јављати на позиве. Такође се указује да службу хитне помоћи (Београд, Ниш, Нови Сад) треба опремити квалитетним возилима и неопходном опремом. Добро би било када би се истуреним амбулантама Церак, Бањица, Бажаниска Коса и Земун обезбедило по једно возило ради хитне службе и могућности да изабрани лекар може да посети своје тешке и непокретне болеснике.

Шта се замера Фонду за СОВО

Фонд за СОВО је прозишао из некадашње Заједнице за социјално соигурање војних осигураника, која је имала обавезу да се једном до два пута годишње одржавају скупштине осигураника, где су изношени проблеми и потом отклањани пропусти. Формирањем Фонда за СОВО, ту обавезу је прузело Удружење војних пензионера Србије. У досадашњем раду Удружење је успоставило добру сарадњу са руководећим органима Фонда за СОВО и многа спорна питања су решавана на обострано здавољство.Фонду за СОВО се замера што је уговор о пословно-техничкој сарадњи са Републичким фондом здравствене заштите по неким питањима недоречен, па га треба иновирати (урадити нов или само анекс) у по-

РЕКЛИ СУ…

Бригадни генерал проф. др **Зоран Поповић**, начелник Управе за војно здравство МО, позитивно је оценио материјал о војном здравству, нагласивши велику важност тог система за државу и Војску Србије. Навео је да се у свим сегментима здравствене заштите предузимају мере за унапређење стања. Врхунска специјалистичка служба, слањем екипа са ВМА, Војне болнице Ниш и Нови Сад у санитетска одељења, спуштена је до крајњих корисника. Све се чини како би се савременом опремом опремила Војна болница Ниш и ВМЦ Нови Сад.

Када је реч о стоматолошким услугама, навео је Поповић, предузимају се потребне мере да се та делатност оживи. Чини се све и да се тендери за лекове реализују на време. Предузеће се мере да се изједначе права војних осигураника са правима цивилних осигураника. Време трајања рехабилитације болесника ускоро ће бити дефинисано у складу са праксом која важи у цивилним установама.

Начелник Сектора за лечење ВМА проф. др **Зоран Шегрт** је навео да је идентификован проблем у чекању на кабинету за офталмологију и кардиологију. За кратко време отишло је пет кардиолога, тако да то ствара извесне потешкоће у раду. Магнетну резонанцу током 2014. године користило је 372 војна осигураника, од тога 116 пензионера. Због великих потреба, магнетна резонанца је у употреби и суботом и недељом. Међутим, део позваних у те дане се не одазове. Очекује се уградња још једног апарата, па ће проблеми у наредном периоду бити знатно ублажени. За уградњу вештачког кука сада се чека 15-16 месеци, а на уградњу вештачког колена време је са четири године смањено на 2,5 године.

Пуковник др **Бранко Цимбаљевић**, начелник здравствене службе у ГШ ВС је истакао да одељења у јединицама Војске Србије збрињавају две категорије осигураника – професионалне припаднике Војске и кориснике војне пензије и чланове њихових породица и да се лекари, стоматолози и друго особље труде да свима пруже исти ниво здравствене заштите. Ускоро ће бити формирана још два одељења: у Зрењанину и Пожеги. Препоручио је да када надлежни из ГШ ВС буду у посети одељењима, да се обавезно у рад укључе и председници општинских организација УВП. Побољшање услуга се очекује од 2016. године, по завршетку школовања прве класе студената Војномедицинског факултета.

Директор Фонда за СОВО **Драгиша Дабетић** истакао је да је Фонд у чврстој вези са Управом за војно здравство. Проблем у вези са овером здравствених легитимација биће поново анализиран, како би се пронашла најбоља решења. И проблем рефундације аутобуских карата, односно путних трошкова, биће такође решен у складу са прописима и позитивном праксом. Питање хипербаричне коморе у Нишу биће решено путем расписивања тендера. Дабетић је рекао да је најбољи пут за решавање проблема у домену здравства - Удружење војних пензионера Србије.

гледу: примарне здравствене заштите; стоматолошког збрињавања, проблема лабораторијских услуга, транспорта болесника од ЦЗУ до ВМА, хитне помоћи и патронажне службе у градовима где КВП збрињавају ЦЗУ.

Осим Ниша, који истиче да се за наплату путних трошкова, рефундација за лекове и посмртне помоћи чека до 14 дана, а сви остали Оп-ГрОд УВПС (Чачак, Краљево, Ћуприја, Врање, Ср. Митровица, Бела Црква, Бачка Паланка) наводе да се за наплату ових трошкова чека и до шест месеци. Има КВП који на контролне прегледе путују 8 – 10 пута месечно, за шта утроше велики део пензије, а у тешкој су материјалној ситуацији.

ГрОд УВПС Сремска Митровица истиче проблем око предаје путних налога за наплату трошкова за шта је одређен један дан у недељи од 10.00 до 12.00, улазак на главни улаз, уз пратњу и пешачења и до 20 минута, док је амбуланта на 100 метара од споредног улаза.

ГрОд УВПС Чачак наводи да су КВП из Ивањице принуђени да о свом трошку путују у Чачак (око 60 км) ради подизања лекова јер у Ивањици није склопљен уговор ни са једном приватном апотеком.

Корисници војне пензије у Чачку и Сомбору наводе да проблем настаје када Фонд за СОВО не измири своје обавезе плаћања рачуна за лекове, па се онда прича како војска није добар и уредан платиша, а апотекарска установа Чачак због тога није продужила уговор, због чега испаштају КВП из Ивањице.

На чему инсистирају војни пензионери

Војни пензионери који живе у Дољевцу ради наплате трошкова морају путне налоге да носе у Лесковац (око 60 км), уместо да се вежу за Одељење Фонда у Нишу (око 14 км). Проблем неподељених идентификационих картица ствара забуну код здравствених радника у ЦЗУ, због базе података, услед чега у неким местима КВП нису примани на прегледе.

Зрењанинци наводе да уз чакање на наплату путних трошкова од три до шест месеци има случајева да се загубе документа на релацији финансијски орган команде Панчево – Фонд за СОВО, па и да не дођу на исплату (случај Сабрије Шабановића у септембру 2013.године).

Није у потпуности разјашњен поступак за бањски третман и за разна помагала по налазу и предлогу лекара специјалисте из ЦЗУ, јер Фонд за СОВО признаје само предлог и упут војног лекара, па КВП мора ради овере да путује у Панчево, па у Фонд за СОВО.

Чланови Удружења поново инсистирају, да се преиспитају незаконитости донете одлуке о укидању права војним осигураницима на накнаду трошкова у случају одласка на преглед ван места боравка и Правилника о побољшању материјалног положаја пензионсаних војних осигураника.

Војни осигураници захтевају да се изједначе у правима са осигураницима Републичког фонда за здрвствену заштиту (новчана накнад за телесно оштећење 100 одсто, дијабетичари 10 дана опоравак у Врњачкој Бањи, индикације за рехабилитацију, туђа нега и помоћ за лица која су на дијализи, повраћај више упалћене партиципације, ослобађање од плаћања партиципације за оне чија су примања мања од 18.200,00 динара.

Удружење је још 2005. године поставило проблем територијалне припадности која је важила у време постојања армијских области. Нелогично је да осигураници војног здравства у Алексинацу, Соко Бањи, Параћину здравствено буду ослоњени на Зајечар, иако им је Ниш ближи и до кога је повољније решен јавни превоз.

Изједначавање права војних са правима цивилних осигураника

КВП из Дољевца и Мерошине, на 10 – 14 км од Ниша, по упут одлазе најпре у Лесковац, око 46 км, потом долазе у ВБ Ниш на специјалистички преглед, а онда се враћају у Лесковац за рецепт и оверу налога за путовање и поново путују за Дољевац и Мерошину. Слично се догађа и са онима који живе у Белој Паланци.

Чланови УВПС исказује велико интересовање за отварање Геријатријског центра на Карабурми у Београду, који је планиран да се заврши до краја 2014.године, међутим нема никавих назнака у којој је фази реалиација овог пројекта.

Војни осигураници су незадовољни доношењем решења за упућивање на медицинску рехабилитацију, која нејчешће гласе на 14 дана, иако је лекар – специјалиста предложио 21 дан како предвиђају критеријуми. Да ли је 14 дана довољно да се поврати изгубљена функција тела и побољша здравствено стање?

Према нашим сазнањима у грађанству, комисија Републичког фонда здравственог осигурања поштује предлоге лекара специјалиста и прописе.

На плану бриге о здрављу наших чланова и свих КВП удружење је остварило солидну сарадњу са надлежним органима Генералштава ВС, Управом за војно здравство МО, Фондом за СОВО, ЦВМУ Београд, ВБ Ниш и ВМЦ Нови Сад, као и са неким органима ВМА (начелником Диагностичко-поликлиничког центра). **З. Пешић**

Поднета кривична пријава против директора Републичког фонда ПИО

СУМЊА У ЗЛОУПОТРЕБУ СЛУЖБЕНОГ ПОЛОЖАЈА

Председник Удружења војних пензионера Србије Љубомир Драгањац 30. септембра поднео је Првом основном јавном тужилаштву у Београду кривичну пријаву против Драгане Калиновић, директора Републичког фонда за ПИО јер није поступила према одлукама и пресудама надлежних судова у вези са усклађивањем војних пензија за 11,06 одсто од 1.1. 2008. године.

С обзиром на значај тог правног акта, кривичну пријаву доносимо у целости:

,,На основу чл. 280. и 281. Законика о кривичном поступку, Удружење војних пензионера Србије, Београд ул. Браће Југовића бр. 19, подоси

К Р И В И Ч Н У П Р И Ј А В У

Против:

ДРАГАНЕ КАЛИНОВИЋ, директора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање – Дирекција фонда у Београду, др Александра Костића 9, 11000 Београд

Да је:

Као службено лице – директор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање – Дирекција фонда у Београду, у периоду од марта 2014. године на овамо, искористила свој службени положај и прекорачила своја службена овлашћења јер није донела нова решења по пресудама Управног суда који је уважио тужбе војних пензионера и поништио решења Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање – Дирекције фонда у Београду и предмет вратио надлежном органу на поновно одлучивање и тиме спречила да војни пензионери остваре право на ванредно усклађивање – повећање пензија за 11,06% од 1. 1. 2008. године.

С обзиром да је истекао рок од 30 дана од достављања пресуда да тужени донесе нови управни акт – решење прописано чланом 69. ст. 1. и 2. Закона о управном споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/2009), а у складу са чланом 71. ст. 1. Закона, ургенције упућене туженом органу и захтевано да тужени одмах, а најкасније у року од седам дана, донесе други управни акт – решење у поступку по жалби, које ће бити засновано на правном схватању Управног суда како је то прописано чланом 70. Закона о управним споровима.

Како Драгана Калиновић, као директор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање – Дирекције фонда у Београду, није поступила по пресуди Управног суда, чиме је војним пензионерима нанета и даље се наноси штета у висини разлике између припадајуће пензије и износа који им се исплаћује, а њихова права из пензијског осигурања су теже повређена,

- постоји основна сумња да је тиме учинила кривично дело злоупотребе службеног положаја из чл. 359. став 1. КЗ.

Образложење

Законом о Војсци Србије (члан 193. став 1.) прописано је да се пензије војних осигураника од 1. јануара 2008. године усклађују по динамици и на начин утврђен Законом којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање.

Републички фонд ПИО запослених је дана 25. јануара 2008. године донео Решење 01бр.181-431/08 о ванредном усклађивању – повећању пензија за 11,06% почев од 1. јануара 2008. године („Службени гласник РС“, бр. 20/08).

Сагласно цитираној одредби Закона о Војсци Србије, а на основу наведеног решења Републичког фонда ПИО, Фонд за социјално осигурање војних осигураника је био дужан да по службеној дужности ванредно усклади – повећа пензије војних осигураника за 11,06% од 1. јануара 2008. године, али то није учинио, нити је то учинио Републички фонд ПИО након преузимања пензијског осигурања војних осигураника, па се војним пензионерима од 1. јануара 2008. године исплаћују пензије у износу мањем од припадајућег. Тако оштећених војних пензионера је преко 40.000, а просечан дуг сваком од њих је око 300.000 динара.

Пошто им пензије нису ванредно повећане по службеној дужности, оштећени војни пензионери су поднели захтеве да им се то право утврди у управном поступку. Управни органи Фонда СОВО и Републичког фонда ПИО су те захтеве одбили, па су оштећени против тих одлука покренули управне спорове пред Управним судом у Београду.

Управни суд је одлучивао по тим тужбама, тако што је све тужбе одбијао из формалних разлога, који нису на закону фундирани. Против тих пресуда Управног суда оштећени војни пензионери су поднели уставне жалбе Уставном суду Србије.

Уставни суд Србије у свим до сада решеним предметима је уважио уставне жалбе и наложио Управном суду да понови поступак по тужби и донесе нову пресуду. Из образложења одлука Уставног суда јасно произилази да Уставни суд сматра да војним пензионерима припада право на предметно ванредно повећање пензија.

Управни суд у Београду је поступио по одлукама Уставног суда уважио тужбе, поништио решења Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање – Дирекције фонда у Београду, и предмет вратио надлежном органу на поновно одлучивање. Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање – Дирекција фонда у Београду, до сада није поступила ни по једној пресуди Управног суда. Ово Удружење је у више наврата ургирало да Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање – Дирекција фонда у Београду, поступи по пресудама Управног суда, али без успеха. Као доказ прилажемо фотокопије ургенција.

Основно претпостављамо да је за опструирање пресуда Управног суда одговорна пријављена.

Таквим поступањем пријављене, оштећени војни пензионери су се нашли у зачараном кругу судске опструкције својих на Уставу и закону заснованих права.

Са напред изнетих разлога, сматрамо да постоји основана сумња да је пријављена учинила кривично дело које јој се ставља на терет”.

Уз кривичну пријаву приложени су и докази у виду одлука Уставног суда и пресуда Управног суда и Касационог суда, као и аката УВПС упућених Републичком фонду ПИО.

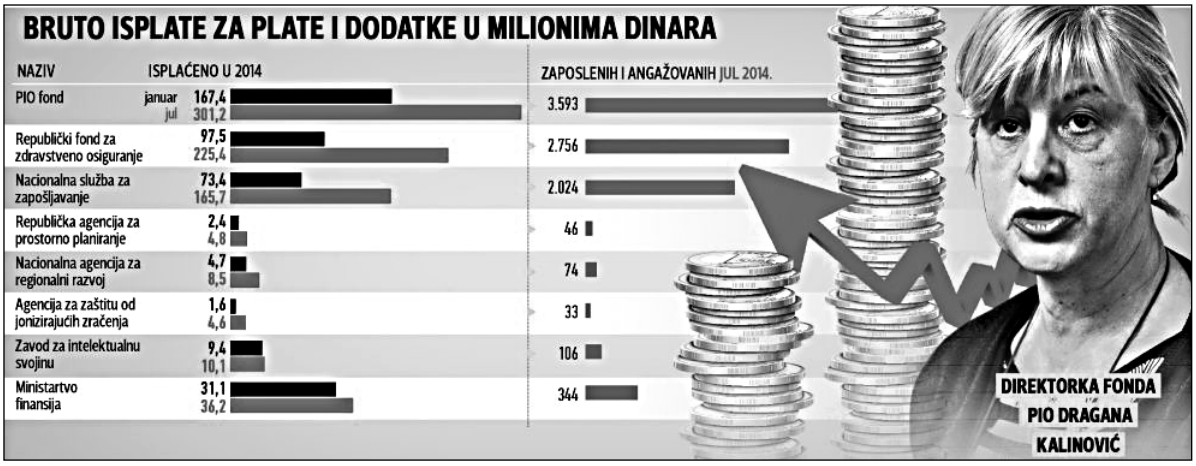

Док Влада смањује пензије и штеди где год је могуће, буџет за плате у Фонду ПИО нарастао је са 167 милиона динара у јануару ове године на чак 301 милион у јулу

Извор: *БЛИЦ*

Шабачки војни санитет

ВЕЛИКО СРЦЕ МАЛОГ КОЛЕКТИВА

Одељење за здравствену заштиту Првог понтонирског батаљона Речне флотиле у Шапцу, на нивоу примарне здравствене заштите, годишње збрине више од 2500 пацијената, од којих око 1500 војних пензионера и корисника војних пензија са територије Мачванског округа.

Мајор Љубиша Васић, стоматолог

Поручник Никола Пешић, лекар, комадир Оделења

Две лекарске, једна стоматолошка ординацијом, превијалиште, лабораторија, апотека, стационар и изолатор капацитета 16 лежајева, чине популарно звану шабачку гарнизонаску амбуланту, то јест својеврсну болницу у малом.

Невелики колектив санитетлија, поручник Никола Пешић лекар и командир Одељења, поручник Др Маринела Кнежевић лекар, мајор Љубиша Васић стоматолог и медицински техничари старији водник прве класе Далибор Пашић, старији водник Милош Стојановић и војни службеник Милета Глигорић лаборант, недељно из домена медицине и стоматологије збрине и преко 350 пацијената. Уз посебно напрезање, у најинтензивнијим данима здравствено се успешно обради и више од 110 пацијената, иако би оптималан број представљао тридесетак пацијената по лекарској ординацији. Неретко, дешава се да квалитет здравствених услуга трпи у односу на квантитет, ипак, каже поручник Пешић, до сада ни један пацијент није напустио амбуланту без одговарајуће указане помоћи и незадовољан.

Како највећи број пацијената спада у категорију војних пензионера, чланова породица и корисника војних пензионера, сарадња са шабачким Удружењем војних пензионера је стална и веома добра.

На здравствено збрињавање у шабачкој амбуланти ослањају се војни осигураници осам општина, Шапца, Коцељеве, Владимираца, Богатића, Крупња, Лознице, Малог Зворника и Љубовије удаљене око 110 километара, па је и санитетско возило, опремљено савременом медицинском опремом сталном у покрету. Невелика апотека, наводи поручник Пешић, изузетно је добро снабдевена, па се из ње пацијентима изда готово 80 одсто прописаних лекова и санитетског материјала. Осигураници нису приморани да у некој значајнијој мери лекове изузимају у цивилним апотекама, излажући се додатним трошковима.

-Лекари су млади, пуни знања и жеље да помогну. Питам се одкуда им снаге и како све то могу да постигну. - каже Марија Сајко, корисница војне пензије, додајући да су лекари упознали своје пацијенте и са њима остварили присан контакт, за разлику од специјалиста са ВМА, са чијим односом према пацијентима није никако задовољна.

Иако стоматолошка ординација располаже стандардном, умногоме застарелом, опремом и недовољном попуњеношћу стоматолошким материјалом, мајор Васић тврди како се и поред тога, али и велике фреквенције пацијената од њих преко стотину месечно, труди да свакоме укаже најстручнију помоћ која обухвата стоматолошко збрињавање.

Током недавних катастрофалних поплава, које су задесила и подручје Мачванског округа, поручник Маринела Кнежевић лекар и доктор медицинских наука, на челу санитетске екипе била је ангажована непрекидно двадесет и четири часа. Она свој позитиван став и оптимизам с пуно стручности и разумевања преноси и на своје пацијенте, јер понекад лепа реч значи више од прегледа и терапије.

Доктор медицинских наука поручник Маринела Кнежевић у својој ординацији

-Ипак, и поред науке прва љубав су ми пракса, клинички рад и пацијенти.- истиче скромно Маринела, миљеница пацијената. За узврат пацијенти су препуни хвале, па не чуди што за колектив Одељења кажу како има „велико срце“.

Будимир М. ПОПАДИЋ

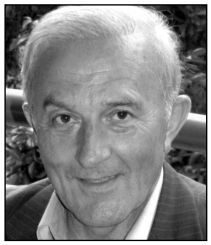

ПИШЕ:
Мирољуб
МИЛОШЕВИЋ

Поводом различитих схватања ванредног усклађивања војних пензија за 11,06 одсто из 2008. године

РАЗЛИЧИТИ АРШИНИ СУДИЈА

Зашто војним пензионерима следује 11,06 одсто повећања принадлежности, а не 6,45, како то хоће неки делиоци правде да наметну. Има мишљења да би против РФ ПИО као правног следбеника Фонда СОВО, требало поднети нови тужбени захтев за неосновано богаћење, односно стицање без основа, у обиму који конкретном пресудом није усвојен.

У последње време у јавним иступањима и у међусобном комуницирању корисника војних пензија често се може чути, или прочитати, да постоје одлуке и пресуде Уставног и Управног суда по којима корисници војних пензија имају право на ванредно усклађивање војних пензија за 11.06 одсто почев од 1. 1. 2008. године. Међутим, пажљивим читањем наведених одлука, може се видети да су поменутим одлукама Уставног суда усвајане уставне жалбе већег броја корисника војних пензија, због повреде права на правично суђење и једнаку заштиту права гарантованих Уставом и налагано судовима опште надлежности да понове поступак по жалби подносилаца. У пресудама Управног суда уважаване су тужбе и поништавана решења РФ ПИО и предмет враћан на поновно одлучивање, уз указивање да тај орган своју одлуку мора засновати на правном схватању суда, заснованом и на одлукама Уставног суда. У пресудама неких судова опште надлежности усвајани су тужбени захтеви корисника војних пензија и обавезан тужени РФ ПИО да надокнади мање исплаћени износ пензије у целости, у другима су делимично усвајани, док су у трећима одбијани као неосновани.

Посебно је интересантно да судови опште надлежности доносе различите пресуде у којима је износ мање исплаћеног припадајућег месечног дела пензије утврђен по вредности бода од 9,02 динара/бод, док је у пресудама других судова та разлика утврђена по вредности бода од 9,40 динара. Неки судски вештаци економско-финансијске струке вештачили су да су војне пензије од 1. 1. 2008. године повећане за 4,21%, неки су наводили да им није била присутна одлука о усклађивању плата професионалних војника и војних пензија од септембра 2007. године, која није јавно објављена итд. Иако је наизглед реч о занемарљивој суми, кад се примени вредност бода за обрачун пензије од 9,02, уместо 9,40 динара/бод , коначни износ припадајуће неисплаћене разлике пензије мањи је за више од 40 одсто (на пример: 169.245,37, уместо 285.009,45 динара – из Налаза и мишљења судског вештака).

Изричите и обавезујуће одредбе

Кључна чињеница, по мишљењу аутора овог текста, која указује на вредност бода за обрачун војних пензија садржана је у члану 261. Закона о Војсци Југославије, по коме је усклађивање војних пензија до 31. 12. 2007. године, било регулисано, поред сталог, тако да се пензије одређене по том закону усклађују почетком сваке календарске године са пензијама одређеним у претходној години, а да се од 1. јула текуће године усклађују и пре истека рока од шест месеци, ако номинални раст, односно пад плата професионалних војника буде већи од пет одсто. Одлуком министра одбране повећана је вредност бода за обрачун плата професионалних војника са 9,02 на 9.40 динара/бод (за 4,21 одсто**)**, почев од 1. 9. 2007. године, што значи да је од тада и вредност бода за обрачун војних пензија износила 9,40 динара/бод. Тако је затечена основица - вредност бода на дан 31. 21. 2007. године - износила 9.40 динара/бод, а та вредност морала је бити примењена од 1. 1. 2008. године, о чему, уосталом, недвосмислено говори и потврђује и сам назив акта министра одбране - Одлука о усклађивању војних пензија за 2007. годину, донета марта 2008. године.

У складу са одредбама чл. 75. Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању које су налагале да уколико просечни износ пензије корисника у осигурању запослених исплаћене за претходну годину износи мање од 60 одсто од износа просечне зараде без пореза и доприноса запослених на територији Републике у претходној години, пензије ће се ванредно ускладити од 1. јануара текуће године, на основу чега је донето Решење РФ ПИО од 25. 1. 2008. године, о ванредном усклађивању - повећању пензија за 11,06 одсто, од 1. 1. 2008. године. На тај дан (1. 1. 2008.) ступио је на снагу Закон о Војсци Србије чије одредбе, као изричите и обавезујуће, уређују усклађивање војних пензија (чл. 191. ст. 1. и др.) на исти начин и у пуном обиму у коме се пензије усклађују и осталим категоријама пензионера, због чега се војни пензионери нису могли посматрати изван целокупног система пензијског и инвалидског осигурања у Републици Србији на дан 1. 1. 2008. године, што значи да је о корисницима војних пензија припало право на ванредно усклађивање пензија за 11,06 одсто, од 1. 1. 2008. године, на основицу 9,40 динара/бод. Занимљиво је да овако децидно јасне законске одредбе судови различито тумаче.

Сама чињеница да су просечне војне пензије биле веће од 60 одсто просечне зараде у републици без пореза и доприноса не мења на ствари, будући да је **законодавац изричито прописао** да се исплата увећане пензије за 11.06 одсто од 1. 1. 2008. године **морала извршити линеарно свим пензионерима** - из категорије запослених, пољопривредних и самосталних делатности, па самим тим и категорији војних пензионера. Очигледно је да је просечна пензија корисника из осигурања запослених у 2007. години, узета као <u>општа одредница</u> за све, без израчунавања просека за остале две ктегорије, или неких других посебних категорија пензионера, као што су пензионисани пилоти цивилног ваздухопловства, корисници тзв. националних пензија, универзитетски наставници, пензионери МУП-а, МИП-а и други, за које се сигурно може рећи да далеко надмашују поменути просек од 60 одсто просечне зараде у републици у 2007. години, па и просек војних пензија, а и поред тога су им пензије ванредно усклађене за 11.06 одсто./

Војни пензионери којима су судови само делимично усвајали тужбене захтеве за период од три године уназад од дана подношења тужбе, налазећи да су њихова потраживања у осталом делу застарела, с правом се питају да ли и на који начин могу обезбедити наплату и те разлике. Има мишљења, које дели и аутор, да би против РФ ПИО као правног следбеника Фонда СОВО, требало поднети нови тужбени захтев за неосновано богаћење, односно стицање без основа, у обиму који конкретном пресудом није усвојен.

Оштећени трба да се наоружају стрпљењем

Правни основ за покретање нове тужбе постоји у одредбама Закона о облигационим односима, чија је суштина у томе да се нико не може (о)богатити на туђ рачун, нити стицати корист (добит) без основа. У чл. 210. овог Закона каже се да „...Кад део имовине једног лица пређе на било који начин у имовину другог лица, без правног основа, стицалац је дужан да га врати уз надокнаду вредности постигнутих користи, и уз то се морају вратити и плодови и платити затезна камата ...“, и уз то, за несавесног стицаоца, користи без основа од дана стицања (члан 214.). А управо у радњама РФ ПИО (и раније ФСОВО) има елемената неоснованог умањивања имовине сваког корисника војне пензије и свих њих заједно, у корист РФ ПИО и његовог правног претходника, а без правног основа. Чланом 371. овог Закона регулисано је да потраживање застарева за 10 година ако другим законом није одређен други рок, какав је пример у овом случају.

Изложено говори да право на поменуто ванредно усклађивање за сада није признато, с тим да ће се у убудућности то највероватније десити. Оштећени корисници војних пензија, по скромном мишљењу аутора, треба пре свега да се наоружају стрпљењем, држећи се оне народне да је правда спора, али да увек стиже. Пут ка остварењу права на предметно ванредно усклађивање пензија корисницима војне пензије води кроз правно-процесне лавиринте, који се, зависно од интереса, или користе, или злоупотребљавају. Не спорећи право и на другачије мишљење, не би требало губити из вида ни могући контрапродуктивни учинак неких исхитрених мера корисника војних пензија, полазећи од уверења да је, како год то у овом тренутку изгледало, и Републичком фонду ПИО и Влади Србије у интересу да се спор реши у складу са законом.

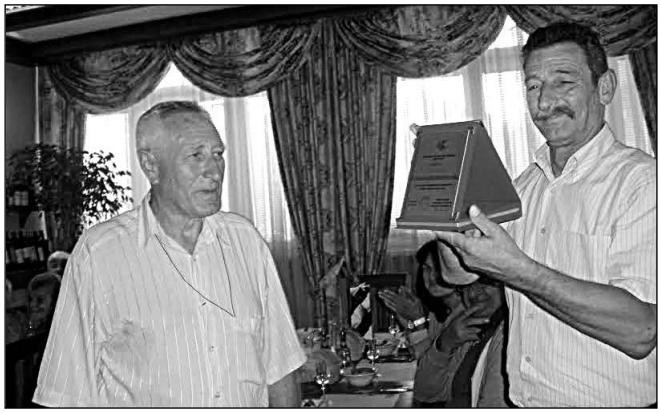

Представници два удружења Драган Тиодоровић и Зоран Вучковић разменили су пригодне поклоне

Другарски сусрет војних пензионера Србије и Црне горе

КАО КОД СВОЈЕ КУЋЕ

Удружење војних пензионера Црне Горе 20.септембра приредило је срдачан пријем својим друговима –саборцима из Републике Србије, који су кренули путевима солунских ратника.

Стари другови по професији, униформи и патриотизму многе дане провели су заједно у строју, пружању помоћ народу, а неки и у последњем наметнутом рату. Нијесу заборавили што их је красило током дугих година проведених у армији, попут другарства, човекољубља, патриотизма, помоћи другу у невољи...

Дочек у ресторану „13 јул-плантаже“, загрљаји, по која суза радосница, весело, искрено... Сјећања навиру , распитују се за оне који данас нијесу на овом другарском сусрету за памћење.

Предсједник Удружења војних пензионера Црне Горе, Драган Тиодоровић, дочекао је госте, поздравио их и зажелио добродошлицу ријечима:

,, Данас сам посебно обрадован што је овај сусрет уприличен са људима који његују традиције ослободилачких ратова Србије и Црне Горе и обилазе гробове који су расути од Подгорице, преко Скадра, Крфа, Солуна, Кајмакчалана... Ово је четврети сусрет у Подгорици. Ми вас увијек чекамо раширених руку и топла срца, осјећајте се овдје као код своје куће и најрођенијих, живјели нам, закључио је Тиодоровић.

Предсјеник Извршног одбора ГО војних пензионера Србије Зоран Вучковић, у кратком обраћању, рекао је да су учесници тог својеврсног похода кренули маршутом названом „Пут пријатељства “ и да је он уприличен поводом сто година од почетка Првог свјетског рата.

,,Пошли смо из Београда и ићи ћемо путевима којим се кретала српска и црногорска војска у Првом свјетском рату и подсјетићемо се јуначких војничких подвига у Церској, Колубарској и Мојковачкој битци .

Прво смо свратили у братску Црну Гору јер када је почео Први свјетски рат, прву подршку Србији дао је краљ Никола, а Скупштина Црне Горе 5. августа 1914. године прогласила општу мобилизацију и објавила рат Аустроугарској. Црна Гора је херојском борбом на Мојковцу заустави Аустроуграску армаду која је журила да пресјече одступницу и уништи српску војску која се повлачила под налетом њемачких и бугарских силника, од Пећи преко Трешњевика ка Подгорици.

Мене много тога веже за Црну Гору, где сам службовао више од двадесет година. Овде имам много другова и пријатеља, а посебно сам обрадован што је данас са нама и мој први командант пуковник Радивоје Здравковић. У име путника велико и другарско хвала за овакав дочек и дружење“, закључио је Вучковић.

Сусрет је настављен здравицом, размјеном поклона и спомен плакета уз пјесму ,,Тамо далеко“ у извођењу екстрадне умјетнице Тање Радоњић.

Играло се пјевало, дружило , а затим се 60 путника отиснуло ка Скадру, Драчу, Крфу, Паралији, Солуну и Кајмакчалану.

Из Подгорице су испраћени поздравом: Срећан пут одважни путници, видимо се догодине!

Радивоје Здравковић

Примопредаја дужности директора Медија центра ,,Одбрана”

ПРИЗНАЊЕ МАРКОВИЋУ

У Дому војске ВС, уз присуство великог броја представника институција система одбране, почетком октобра одржана је свечаност поводом примопредаје дужности директора Медија центра ,,Одбрана“. Том догађају присуствовала је делегација УВПС са председником Извршног одбора ГО УВПС Зораном Вучковићем на челу.

Дужност директора Медија центра ,,Одбрана“ примио је пуковник Стевица Карапанџин. Досадашњи директор потпуковник Славољуб Марковић одлази у пензију.

Председник Извршног одбора ГО Удружења Зоран Вучковић уручио је том приликом потпуковнику Марковићу пригодан поклон, одајући му признање за успешну вишегодишњу сарадњу.

З. П.

Обележена 21. годишњица УВП Црне Горе

ПРИЗНАЊА НАЈЗАСЛУЖНИЈИМА

У Подгорици је средином септембра обиљежена 21. годишњица УВП Црне Горе. Свечаност је почела минутом ћутања за преминуле другове, а затим је предсједник Удружења Драган Тиодоровић поздравио госте из Удружења војних пензионера Србије, Министарства рада и социјалног старања, Војске Црне Горе, Фонда пензијско-инвалидског осигурања, Савеза пензионера Црне Горе, представника Спорских ветерана Црне Горе, присутне војне пензиононера и представнике јавне ријечи. УВПС Србије представљао је члан Главног одбора Божидар Бабић.

Затим је Тиодоровић, кратко изнио реализоване задатке у протеклој години, нагласивши много труда уложено је да се ријеши стамбено питања више од 220 корисника војне пензије. У прошлој години ријешено је само тринаест. Ријеч је о најважнијем питању за нормалан живот породица, достојан професији и њиховим заслугама.

Друго питање је остваривање права за усклађивање пензија. Војни пензионери не траже ништа више од онога што им припада по Закону. За рјешавања тог питања преставке су упућене Суду за људаска права у Стразбуру, али се показало да је политика јача од права. Наиме, Суд у Стразбуру није хтио да разматра тужбу војних пензионера, већ ју је вратио. Традиционално се плански предузимају обиласци старих, изнемоглих и обољелих особа . Посјета овим лицима је, како кажу, најбоља терапија за опоравак и лијек противу заборава. При обиласку ако се установи да је неко од обољелих угрожен, предлаже се комисији за додјелу једнократне новчане помоћи у уиносу од 100 до 200 евра из средстава чланарине.

Удружење организује излете и посјете историјским мјестима , музеја и споменика културе уз цјелодневно дружење, да ове старине окрепе душу и један дан проведу у друштву растерећени свакодневних породичних обавеза.

Успостављена је успјешна сарадња са организацијама војних пензионера у иностранству. Ове године пресдтавник Удружење учествовао је на међунарподној конференцији у Београду поводом 100 годишњице Првог свјетског рата.

На свјечном обиљежавању 21. годишњице додјељена су признања заслужним појединцима и колективима. Признања су добили Божидар Бабић, члан Главног одбора УВП Србије, Душан Перовић , директор Фонда ПИО ЦГ, Небојша Недић , директор ЦКБ-а, затим бивши предсједници општинских организација којима је истекао мандат у месецу јуну: Павлу Павловићу, Раденку Томовићу, Душану Кукићу, Милинку Стојановићу, Нади Нововић, Јовану Савовићу и Бранку Кажићу.

Додијељене су и захвалнице општинским организацијама Улциња, Бара и Бијелог Поља , те појединцима Мату Ђуришићу, Душанки Калуђеровић, Јову Росићу, Обраду Вукајловићу, Милијани Станишић и Радивоју Здравковићу ,који су дали највеће донације за отклањање последица од поплава у Србији и БиХ.

Захвалнице су уручене и Радосаву Пешићу, Бранислави Јокановић, Драгиши Ђуковићу, Зорану Таушану, Ратку Маројевићу и Богићу Богићевићу.

Р. Здравковић

Како Срби опстају у Лешку, на северу Косова и Метохије

ДРУЖЕЊЕМ И МАРЉИВОШЋУ ПРЕМОШЋУЈУ ПРОБЛЕМЕ

У градићу које има статус села, мада у њему раде Средња пољопривредна школа и Пољопривредни факултет, било је живо као у кошници. За распуст, то јест у летњој сезони годишњих одмора, традиционално дођу у своје домове, или код рођака, они који су се одселили у друге крајеве Србије или живе у иностранству, ђаци и студенти који се школују изван Косова и Метохије и сви они који походе овај крај.

Лешак је прво место на које се наиђе када намерник пређе административну линију са Косовом и Метохијом на прелазу Јарриње. Смештен је у долини Ибра, испод јужних обронака Копаоника, у питомој долини око које се уздижу селима и засеоцима начичкана брда.

У тој варошици индустријског типа живи се тешко, а тамошњи житељи чине све како би квалитет живота побољшали у мери колико то сами могу да учине. Разуме се, услови су тешки, знатно је сужен маневарски простор за привређивање, али је најважније остати свој на своме, што становници упорно понављају.

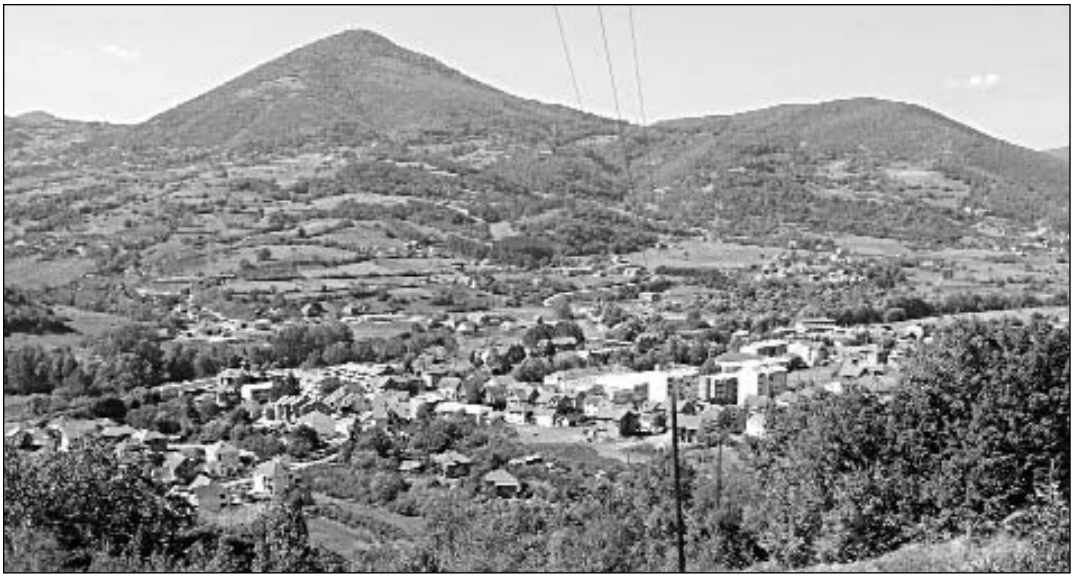

Панорама рударског насеља Лешак

Када би добили статус општине...

-Много тога би било решено када би месна заједница Лешак добила статус општине, јер за то постоје готово сви услови. У време СФРЈ, све до шездесетих година, Лешак је било седиште истоимене општине. Административно је наша општина припадала ужој Србији. Тада су, не зна се из којих побуда, политичари Србије ову територију прикључили Косову и Метохији, каже Милутин Стефановић, председник Савета Месне заједнице Лешак.

Месна заједница иначе ,,покрива“ 16 села у којима живи око 7.000 становника. Споменућемо нека од њих: Борова, Остраће, Камен, Дрен, Бело Брдо, Крнин, Поткомље, Дренова, Гувије, Кратина...

У Лешку постоји Месна канцеларија, биоскоп, библиотека, дравствена станица и две апотеке, ветеринарска станица, дечји вртић и пошта са 1124 телефонска прикључка.

Ових дана у градићу које има статус села, мада у њему раде Средња пољопривредна школа и Пољопривредни факултет, било је живо као у кошници. За распуст, то јест у летњој сезони годишњих одмора, традиционално дођу у своје домове или код рођака они који су се одселили у друге крајеве Србије или живе у иностранству, ђаци и студенти који се школују изван Косова и Метохије и сви они који походе овај крај. Саборност Срба на северу Косова и Метохије представља светлу традицију коју мештани чувају као зеницу ока свога.

У цркву редовно долазе три генерације житеља

А разлога за окупљање има више. Недавно је завршен традиционални турнир у малом фудбалу који плени пажњу младића и из суседних општина. Ове године је учествовало 30 екипа из Рашке, Новог Пазара, Косовске Митровице, Бруса, Лешка и околних села.

Претходних неколико дана одвијала се и манифестација ,,Илиденски сусрети села“. Славио се Илинден, а у православном храму Успенија Свете Богородице. Литургију је служио епископ рашко-призренски Теодосије. Та црква која је обновљена 1925. године, па онда 1990. године, била је испуњена до последњег места, тако да су многи одстајали изван цркве и посредно учествовали у литургији. Занимљиво је да у цркву долазе све три генерације људи из Лешка. Постала је место окупљања Домаћин славе овога пута био је Шане Петровић, запослен у тамошњем руднику.

У оквиру сусрета села људи су се такмичили у бацању камена с рамена, надвлачењу конопца, трчању у џаковима, скоку из места, резању дрвених облица... Многобројна публика, штедро их је бодрила аплаузима.

Посебно се негује такмичење најбољих мајстора ражња. Ове године такмичарске групе из чак 12 села окретали су ражањ.

-Није суштина ражња у хедонизму и крканлуку, већ у међусобном испомагању, дружењу, размени разноврсних искустава, учвршћивању познанстава и пријатељстава. Екипа из Београда, на пример, није понела жицу и ексере за везивање ражња, а у помоћ им је одмах притекла екипа из Старог Лешка и Остраће. Осам сати су се људи на међусобно дружили на отворером уз традиционална јела из овог краја, зачињена ражњем и домаћом капљицом, вели нам Милутин Стефановић, кога широм Космета познају под извиђачким надимком Сода.

Руда се вади са простора уже Србије

Радан је народ на северу Космета. Тамо се поваздан водило рачуна шта се то ново у Београду догађа и шта може да се примени у корист народа.

-Једини музички фестивал у Србиуји који се од времена бивше Југославије одржао без прекида је ,,Акорди Лешка“. Тада се говорио: ,,У Београду - ,,Београдско пролеће“, а у Лешку - ,,Акорди Лешка“. Ево већ четрдесет година не дамо да се традиција угаси, вели Стефановић.

У Лешку је привреда значајније посустала. У руднику Бело Брдо ради 200 људи. Недра Копаоника почели су овде да експлоатишу Енглези тридесетих година прошлог века. Тада је кренула интензивнија стамбена изградња рударског насеља. Да-

Надвлачење конопца побудило је највише пажње међу мештанима

ВЕЗЕ СА СВЕТОМ ГОРОМ

Површина катастарске општине Лешак, где је атар насеља, износи 1.331 хектара. Седиште је месне заједнице Лешак. Први писани помен о том насељу је из 1395. године, када је српска кнегиња Милица, жена кнеза Лазара, приложила ово село светогорском манастиру Светог Пантелејмона. Налази се на десној страни реке Ибар, на ибарској магистрали, 10 km северно од Лепосавића, на надморској висини од 455 метара.

Назив насеља вероватно потиче од имена биљке леска (лешник - листопадни густ грм чији се изданци употребљавају у плетарству, дрво у столарству и резбарству, а плодови у исхрани).

И народним ношњама се чува традиција

Трпеза препуна етно-јела

Стижу нови нараштаји

Из села Камен вредне домаћице сервирале су етно-јела. Једна од њих, Рада Космановић, каже да редовно учествују на сусретима села. У Камену живи 150 становника, од којих је 27-ро деце до петог разреда основне школе. У том селу се сада младићи жене не чекајући да им време прође. И поред немаштине, све чешће се породице опредељују за треће дете. Да би се одржали на овим просторима, знају добро, неопходан је бољи прираштај становника.

На сусрете села дошла је и мала али одабрана екипа ветерана извиђачке организације и љубитеља природе из Београда и Младеновца. Придружио им се и Славољуб Рашић, који је допутовао чак из Женеве, где живи. Та дружина организовала је вече уз хармонику, а такмичила се и у печењу прасета на ражњу.

Овде смо чули и занимљиву доскочицу. Када је неко запазио да код комшија шкрипи ражањ, то јест да би ражањ требало мало подмазати, гласно је то изговорио. Узвратили су му: ,,Боље да цичи јер би се, окрећући прасе, успавали.

Строги жири које је предводио мајстор за ражњеве Обрад Илић, пажљиво је оценио сваки од дванаест печеница. Резултат и редослед екипа није важан. Победник је добио на поклон пехар и две гајбе пива, друга екипа – гајбу, а трећа, што је помало чудно, ама баш ништа.

Недавно је одржан и спуст без граница на Ибру, од Лешка до Рашке.. Многобројни учесници се у пловилима нису задржали на административној линији. Нико их није легитимисао.

Да, Лешак је део Србије?

З. Пешић и **М. Милошевић**

нас тај рудник припада држави. Којој, изгледа се баш не зна поуздано. Косовска агенција за приватизацију жели да предузеће прода. С којим правом, питају се рудари. Запослени у руднику би да њима припадне мајдан. У Лешку се још прича да је у експлоатацији олова и цинка у недрима Копаоника пређена административна линија, тако да се данас руда вади са простора уже Србије.

Тихомир Чукић, из села Остраће, који је пуну пензију стекао као заваривач у ,,Трепчи“, наводи да се пензије рудара крећу од 13.000 до 15.000 динара и да са толико мало пара не може живети. Због тога спас пензионери, а и запослени, траже у пољопривреди. Узгајају стоку, гаје повртарске културе, подижу воћњаке.

Од Драгољуба Кашанина сазнајемо да се у Камену и осталим селима гаје старе врсте шљива, попут пожегаче, тургања, пискавца, шараза и других. Занимљиво је да се квалитет шљива разликује на раздаљинама и до пет километара, то јест да зависи од микро климе. У том крају се чешће конзумира мекана, како кажу – фина ракија. Љута мученица ређе се сервира на трпези.

У погону за прераду меса у Лешку, чули смо, производи се најбоља чајна кобасица у Србији. Власник месаре Рашо Величковић, пожалио нам се да у том крају нема довољно свиња, па је отежана набавка сировина.

-Наше производе пласирамо на северу Космета, готово да и немамо пласман у Рашкој, Новом Пазару, Краљеву, наводи Величковић.

У сутон живота славни амерички научник, Михајло Мајкл Идворски Пупин, сећао се како је његова мајка причала учитељу у родном Идвору, да је у сну видела како је Свети Сава положио своје руке на главу њеног сина и рекао јој: - Пусти га да пође у свет где може наћи више духовне хране за душу своју, тако жељну знања и науке -забележио је мајчине речи професор Пупин у аутобиографији ,,Од имигранта до проналазача".

Међу најбогатијим људима у САД

Код нас је ово дело преведено и објављено под насловом ,,Од пашњака до научењака" пет година касније. Пупин је у Америци за аутобиографију добио Пулицерову награду и она је уврштена у обавезну школску лектиру ђака и војника у Сједињеним Државама. Била је то невероватна животна прича дечака рођеног у српској граничарској породици 1854. у Идвору, коју је написао у тренутку када је био један од 400 најутицајнијих људи у САД.

Оно што га је разликовало од других досељеника је безрезервна оданост и српском идентитету и духу тадашње америчке демократије, ,,земље могућности", у којој је свако радом могао да се вине са дна до врха.

Пупинов борбени граничарски дух и оданост нацији били су безгранични. Уочи пробоја Солунског фронта, он је заложио сву своју огромну имовину успешног професора и проналазача да би српска војска добила опрему и наоружање. Наиме, војни лиферанти савезника из САД нису желели да дају робу на вересију војсци земље са владом у избеглиштву на неком малом грчком острву.

Тек када је Пупин заложио сву имовину и углед, трговци војним матетријалом су почели испоруке. Пашић и политичари из Југословенског одбора су га се баш у то време одрекли, јер је говорио да савезници знају само за Србију и да се идеја јужнословенске државе не ствара оловком, већ искључиво српским оружјем и крвљу, што мора да се уважи.

Пупина се Пашић поново сетио на Мировној конференцији у Паризу, где су савезници потпуно скрајнули делегацију непризнате Краљевина СХС. Они су признавали само ратног савезника - Србију, и нису желели да разговарају са ,,дојучерашњим непријатељима", нарочита зато што је у делегацији СХС био и један бивши аустроугарски министар!

Цењен и више од Тесле

Питање је шта би са Краљевином СХС уопште било да се у Паризу није појавио Пупин, лични пријатељ америчког председника Вудроа Вилсона. Угледни научник убедио је врх САД да подржи стварање нове државе Срба, Хрвата и Словенаца, која је захваљујући њему добила Далмацију, Банат, Барању, Блед...

- Необјашњиво је како се код нас мало зна о Пупину, који је у научном свету у Америци изузетно цењен, можда и више од Тесле. Кад смо однели на поклон Пупинову бисту у Универзитет Колумбија где је био професор, први пут смо схватили какав углед ужива. Нагласили су нам да је он директно заслужан за четири нобеловца која су изашла из његове лабораторије, да је отац модерних телекомункација и полупроводничке електронике. За разлику од Тесле који је практично био аполитичан, Пупин је учинио веома много за Србију и будућу Југославију. Захваљујући њему, у састав Краљевине СХС ушле су Далмација, Барања, Банат и добар део Словеније - каже проф. др Предраг Симић.

Међутим, ни у једној Југославији Пупинове заслуге за стварање те земље нису истицане. Његово име ретко се и спорадично појављује у историјама Србије у Првом светском рату и доцније заједничке државе.

- Пупин је, изгледа, био исувише Србин за обе Југославије, иако тих држава без њега не би ни било. Заједничка јужнословенска држава је створена искључиво захваљујући подршци Америке коју је издејствовао Пупин. Европски савезници нису уопште желели ту државу - каже проф. др Симић. ■

У странице наше историје, Пупин се уписао и као велики патриота

СРБИЈИ ОСТАО ОДАН ДО СМРТИ

МИХАЈЛО ПУПИН
СРБИН
КОЈИ ЈЕ ЗАДУЖИО СВЕТ

Родољуб
Због *србовања* неомиљен у обе Југославије

Углед
Дивио му се и Алберт Ајнштајн

Моћ
Близак пријатељ с председником САД

Дипломата
Скројио границе СХС, а Србији донео Банат

Геније
Оснивач агенције НАСА, изумитељ бежичног преноса радио сигнала...

ПРОНАЛАСЦИ ДОНЕЛИ СЛАВУ

Сам Пупин је патентирао 24 проналаска, углавном из телефоније, телеграфије и радиотехнике. Први патент је добио 1894. године, а последњи 1923. После Рендгеновог открића Х-зрака 1895. године, Пупин је међу првима у Америци конструисао рендгенов апарат и направио изванредне снимке у јануару 1896. кад му је пријатељ, њујоршки хирург, послао пацијента чија је рука била погођена сачмом. Јадник је трпео ужасне болове и снимци који су прављени дотадашњом методом нису успевали (захтевали су сат времена мировања и зрачења).

- Да би направио што бољу слику за што краће време, Пупин је поред фотографске плоче користио и флуоресцентну фолију коју је добио од Едисона. Резултат је био изванредан. Веома јасна слика сачме у руци, добијена је за десет пута краће време. Флуоресцентна фолија је деловала као појачивач сигнала. Михајлу је овај случај донео значајан углед, јер је први пут нова технологија била коришћена у медицини. То је био зачетак медицинске дијагностике коришћењем рентгенских зрака - каже проф. др Јасмина Вујић.

Она подсећа да је светску славу и иметак Пупин стекао 1896. године проналаском индуктивних калемова који су омогућили пренос телефонских сигнала на велике даљине, што је дотада било неизводљиво. У његову част, ови индуктивни калемови названи су Пупинови калемови. Велике светске телефонске компаније, као што су Бел, Сименс и Халске су купила право коришћења Пупинових калемова. Када је 2002. године тадашњи председник СР Југославије др Војислав Коштуница посетио Универзитет Колумбија и поклонио Универзитету бисту Михајла Пупина, декан Школе за техничке и примењене науке, Зви Галил, нстакао је у говору: ,,Свако зна да је Александар Бел изумео телефон. Међутим, оно што је Бел заиста изумео јесу локални телефонски позиви. Мајкл Пупин је тај који је створио међуградске и међународне телефонске позиве својим индуктивним калемовнма".

Домаћи политичари и историчари се огрешили о славног научника

ЗБОГ „СРБОВАЊА" НЕОМИЉЕН У ОБЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

О Пупину су највише с поштовањем писали и говорили стручњаци за природне науке, док су о њега тешко огрешили политичари и историчари. Професор Предраг Симић духовито, али прецизно дефинише то необјашњиво занемаривање Пупина чињеницом ,,да је био исувише Србин за обе Југославије".

Политичари и режимски историчари су га помињали само понекад, када су морали, али су редовно присвајали или пређуткивали његове огромне заслуге за Србију и некадашње заједничке државе, Краљевину СХС и обе Југославије. Међутим, када се сагледају суве чињенице са Версајске мировне конференције после Првог светског рата, лако је уочити да Краљевине СХС вероватно не било да није било Пупина, а Румунија би вероватно зграбила цео Банат.

На први поглед, изгледа да нема много новога да се дода ономе што је већ написано или изговорено. Међутим, није тако. Разноврсне делатности и настојања Пупина, као водеће српске личности у САД, додирнута су фрагментарно, делимично, без довољно познавања постојеће грађе, а његове активности, полемике, иницијативе, сукоби са појединим личностима и организацијама остали су мањевише непознати. Његова делатност као почасног генералног конзула Краљевине Србије у Њујорку, полемике са службеним и неслужбеним представницима Аустроугарске, изјаве и говори објављени у ,,Њујорк тајмсу" и другим листовима остали су готово непознати и неискоришћени за писање Пупинове биографије. Скоро сасвим непозната остала су и Михајлова настојања у позним годинама да помогне свом родном крају каже академик др Драгољуб Живојиновић, један од ретких који је Пупину дао пажњу која заслужује.

Политички ангажман Пупина једнак је његовим научним достигнућима

ЧОВЕК КОМЕ ДУГУЈЕМО БАНАТ

Срби, а са њима и остали Јужни Словени, задобили су на мировној конференцији у Паризу 1919. наклоност америчке делегације и њеног председника захваљујући пре свега Михајлу Пупину. Велики научник је још 1907. ушао на велика врата у друштвени живот Словена-имиграната у САД, када је основао Словенско усељеничко друштво. Чланови су били Срби, Руси, Чеси, Словаци, Пољаци, а Пупин је био иа челу Одбора за досељенике из Угарске, Србије и Црне Горе, који је помагао лечење сиромашних имиграната све до Првог светског рата.

Такође, 1908. је иницирао уједињење неколико постојећих српских имигрантских организација у једну велику и сазвао 1909. свесрпски сабор у Кливленду. Међутим, српска слога није дуго трајала и организација се поцепала, јер се зеленашима и манипулаторима сиромашним и неуким имигрантима није допадала Пупинова намера да их просвети и заштити.

- Као човек који је остварио ,,амерички сан", који је стекао богатство и углед у америчком друштву, изазивао је завист и мржњу оних који у томе нису успели. Иако велики патриота и српски националиста, Пупин је за разлику од многих био рационалан и одмерен, сигуран у себе и своје место, како међу српским усељеницима, тако и међу Американцима - каже историчар и академик др Драгољуб Живојиновић.

Пупинов непосредан улазак у српску државну политику иницирао је 1910. тадашњи министар спољних послова Милован Миловановић који га је предложио за почасног конзула Србије у САД. Научник то није хтео да прихвати, јер је сматрао да такву дужност треба да обавља банкар или адвокат. Међутим, ипак је 1911. прихватио готов указ о постављењу с потписом краља Петра, уз образложење да не може да га одбије, јер се диви његовом демократском држању.

Организује добровољце

ЈЕДАН од првих потеза био је повезивање организација Црвеног крста у Србији и САД, а у време балканских ратова Пупин финансира и издаје бесплатни дневни лист ,,Српски дневник", који је достигао тираж од 4.000 примерака. Лист обавештава исељеништво, а Пупин се ангажује у сакупљању помоћи и упућивању добровољаца. Био је главни говорник 1912. на свесловенском протестном збору у Карнеги Холу, пред десет хиљада људи, коме су присуствовали чланови тада најугледнијих америчких породица, као што су Рузвелтови и Рокфелери.

- Избијање Првог светског рата донело је велика очекивања везана за сарадњу Срба, Хрвата и Словенаца. У том послу видну улогу играо је од почетка рата и Пупин. Стварање југословенског одбора подстакло је нове наде у успех ове сарадње. На првом заседању Југословенског одбора одржаном 10. и 11. марта 1915. године у Чикагу, расправљало се о заједничкој борби за ослобођење и уједињење свих Јужних Словена. Том приликом Пупин је упутио поруку конгресу у којој је нагласио да Срби, Хрвати и Словенци морају бити слободни, па да тек онда делују заједнички и равноправно. Убрзо после тога Пупин је кооптиран за члана Југословенског одбора - каже др Живојиновић.

Међутим, Пупин се веома брзо разочарао у југословенство Словенаца и Хрвата, међу којима није могло да се скупи 200 добровољаца, док хиљаде Срба одлази у помоћ отаџбини.

- Пупин је за Хрвате и Словенце говорио да су непоуздани, да међу њима треба радити, да су под утицајем аустријских конзула и католичких свештеника -каже др Живојиновић.

Он подсећа и да се се Југословенско народно вијеће обратило влади САД са зах-

тевом да буде признато као представник Југословена и тако уклони српску владу као јединог представника Срба, Хрвата и Словенаца. Пупин је тај захтев означио као интригу. Оценио га је као покушај који Србија није могла да прихвати. Упозорио је да ће он, уколико српска влада не предузме одлучне кораке, уложити у име ,,Слоге" јавни протест влади САД.

Пашић га се одриче

Све више покушаја Хрвата и Словенаца који су ратовали на страни непријатеља да преузму одлучујућу улогу у стварању нове државе и у случају да Антанта победи разгневили су Пупина.

- Његови неспоразуми с Југословенским народним вијећем достигли су врхунац 1917. године. Тврдио је да ће нова држава настати оружјем, а не пером. Српско оружје је обавило свој део и сви у свету су то признавали. Југословенска држава биће награда за успех српског оружја и верност савезницима. На крају, нагласио је да савезници верују у Србе и њихово јунаштво, што није био случај са Хрватима и Словенцима, чије су јунаштво и врлине ,,скривени у мрачним угловима аустријске монархије". Заправо савезници су о њима знали веома мало. Сматрао је да српски народ мора да игра водећу улогу у стварању Југословенске државе - наводи др Живојиновић.

Овакав став Пупина довео је до тога да га се Пашић одрекне и одузме му статус почасног конзула. Поново га се сетио тек 1919. када су савезници дословно избацили делегацију СХС у којој су били и бивши непријатељски министри из Аустроугарске.

Пупин је успео да убеди америчку делегацију да треба помоћи јужнословенску државу и практично издејствовао њено признавање, иако за то никада није добио признање.

У тешкој ситуацији на преговорима по питању граница Краљевине СХС, Пупин је дао податке председнику САД и свом блиском пријатељу Вудроу Вилсону о историјским и етничким карактеристикама граничних подручја Далмације, Словеније, Истре, Баната, Међумурја, Барање и Македоније. Вилсон је на основу тога издејствовао да ове територије припадну јужнословенској држави. ■

Извор: *Новости*

ОСНОВАО НАСА

Данас је познато да је од тајног тима у коме је Пупин развијао сонар и радио комуникације, настала агенција НАСА. У аутобиографији, српски научник је открио да је идеје за своје генијалне проналаске понео из пастирског детињства у Идвору. Коришћење акустичних таласа за откривање подморница било је засновано на трепереању ножева забодених у земљу за комуникацију између пастира који су ловили лопове, а промељиви кондензатор за бирање фреквенција на усаглашавању вибрација писака на гајдама да би се добила складна мелодија.

Пише: Мирослав Лазански

Како ћемо се представити поводом седам деценија од ослобођења Београда

ПАРАДА ПОНОСА

Било би лепо и пристојно позвати представнике борачких организација из свих бивших југорепублика да дођу у Београд на војну параду

Биће парада поноса, али ја не мислим на „ону" параду, мислим на ову другу. Наиме, како је премијер Србије Александар Вучић најавио поводом 70 година од ослобођења Београда биће одржана и војна парада. Србија има право на понос, јер је једна од победница не само Првог, већ и Другог светског рата, а Срби су и најбројније жртве тог сукоба на југословенским просторима. У светским сукобима Срби су увек били победници.

Претходна велика војна парада одржана је у Београду 9. маја 1985. године поводом Дана победе. На тој паради продефиловали су тенкови домаће производње М-84, самоходни противавионски топови од 20 и 30 мм, самохотке „гвоздика" од 122 мм, нова средства инжењерије и везе, артиљерија домаће производње од 122 и 152 мм, самоходни ракетни бацач „огањ" од 128 мм, самоходни ракетни систем обала–море домета од 80 км, самоходни ракетни систем ПВО „куб", неборбена возила разних типова... У ваздуху су били домаћи ловци-бомбардери „орао", школско-борбени „супергалеб", ловци „миг-21", борбени хеликоптери „газела", транспортни хеликоптери „Ми-8"... Била је то парада поноса, парада војне моћи и техничко-технолошких способности Југославије. У то време домаћом производњом задовољавали смо 85 одсто свих потреба југословенских оружаних снага у модерној војној опреми и техници. Од извоза наше војне индустрије зарађивали смо око 2,5 милијарди долара годишње. Били смо међу десет највећих извозника наоружања у свету.

Десет година раније, на паради поводом Дана победе 1975. када је рапорт примио маршал Тито, први пут је над копненим ешалонима пролетео трансонични ловац-бомбардер типа „орао", први пут су приказана и нова домаћа борбена возила пешадије М-80, па вишецевни бацачи ракета „пламен" од 128 мм...

И на паради 1975. и на паради 1985. године на челу ешалона биле су ратне заставе јединица НОБ-а Југославије. Заставе су, наравно, имале звезду петокраку. Било би нормално да те исте заставе буду присутне и на војној паради поводом 70 година од ослобођења Београда, јер под тим заставама су и гинули борци за слободу Београда. Ради поређења, на свечаностима поводом ослобођења Истре и словеначког Приморја и данас су у Словенији увек присутне заставе словеначких партизанских јединица са црвеном петокраком звездом. Но, ако некоме смета црвена звезда нека, ако сме, предложи и промену имена Фудбалском клубу „Црвена звезда".

За ослобођење нашег главног града гинули су директно и индиректно и борци из других крајева некадашње Југославије: Црногорци, Словенци, Хрвати, Муслимани, Македонци, вероватно и Албанци... То се не може негирати, нити се сме заборавити, без обзира на све што се касније догађало на овим подручјима. Стога би било лепо и пристојно позвати представнике борачких организација из свих бивших југорепублика да дођу у Београд на параду. Уосталом, ешалон бораца НОБ-а из свих република СФРЈ промаршираo је, истина не баш војничким кораком, и на паради 1975. и на паради 1985. године. Ако представници власти из свих некадашњих југорепублика тврде да заиста баштине антифашистичку традицију, да су нове државе саздане на некадашњој антифашистичкој борби, ево лепе прилике да се то и јавно покаже. Господо-другови, изволите на свечану бину испред некадашње Савезне скупштине. Испред вас ће проћи, надам се, и ратне заставе партизанских јединица из данас нових држава старе Југославије.

Ми немамо нешто посебно ново од борбене технике да прикажемо на војној паради поводом 70 година од ослобођења Београда од нациста. Догађаји последњих двадесетак година, бомбардовање 1999, економска криза, произвољне и аматерске војне реформе изведене по страном диктату, све је то довело до стања оружаних снага у којем су данас. А ако сада скоро 80 одсто војног буџета иде на плате и текуће одржавање онда нема развоја оружаних снага.

Дакле, најављену војну параду у Београду не треба гледати и схватити као „Дан бајонета", али питањима у вези са одбраном државе треба убудуће посветити једнаку пажњу као и питањима у вези са развојем привреде и друштва. Дивиденде светског и европског мира никада нису вечна категорија, током деведесетих година прошлог века половина светског становништва живела је у земљи у којој је вођен рат. Оружани сукоби од Авганистана, Ирака, Конга, Сомалије, Југославије, Либије, Сирије начинили су хаос у социјалном напретку, остављајући за собом дуги траг насиља, разарања и беде све до данас.

Управо зато војна парада у Београду одлична је шанса да се покажемо као земља која је свесна својих жртава у оба светска рата, држава која је одговорна својим грађанима за безбедност свих, али и као земља балканског детанта и сарадње...

Извор: *Политика*

Рапорт из Пирота

СУЗЕ У ОЧИМА БОЛЕСНИХ

Један од приоритетних задатака Општинског одбора Удружења војних пензионера у Пироту, јесте обилазак болесних и изнемоглих чланова. Била је то дугогодишња пракса, а у последњих неколико година потпуно заборављена активност.

С тим у вези недавно је кренула акција обиласка болесних у граду, али и у селима. Основана је, за ту прилику, трочлана комисија, коју чине председник Надзорног одбора Јован Стојановић, чланови Миле Николић и Градимир Добрин, коју надгледа председник ОпОд УВПС Драган Петровић, који се често и сам нађе са комисијом у обилазку болесних лица.

До сада је комисија обишла десетак болесних, а до краја септембра и све остале, колико их има на територији пиротске општине.

Сусрети са болеснима били су дирљиви, попут оног са Светиславом Раденковићем, тешком болешћу већ десет година прикованим за кревет, који када је угледао своје старе познанике, његове другаре, није смогао снаге да сакрије сузе, а онда његов широки осмех и плаве очи као да су хтеле много тога да кажу својим колегама, али није успео.

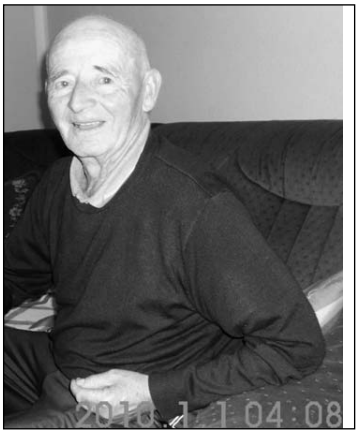

Пријатно изненађена је била и Ђурђа Петровић, супруга давно преминулог заставника, која када је на вратима угледала људе из Општинског удружења војних пензионера, била пресрећна. Осмех на њеном измореном лицу, како сама каже, видео се после дужег времена.

- Ваша посета је стотину пута већа од вредности поклона, рекла је 84-годишња Ђурђа Петровић, коју живот није мазио, још од раног детињства. Рођена је у Кукушу (Егејска Македонија). Када је имала четири године, њена породица, заједно са многим другима протерана је из Грчке (1946. године). Родитељи у Бугарској, а она и њене другарице одвојене у Чехословачкој, прича од које се човеку диже коса на глави.

Стево ПАНАКИЈЕВСКИ

Са 4. спортског сусрета војних пензионера Црне Горе

ТРИЈУМФ ПОДГОРИЧАНА

Поводом обиљежавања 21-годишњице од оснивања Удружења, Главни одбор УВП Црне Горе организовао је и спортски сусрет војних пензионера. Подгорица, као домаћин сусрета, окупила је 80 такмичара из Улциња, Бара, Тивта, Херцег Новог, Никшића, Бијелог Поља и Берана.

Такмичило се у четири дисциплине, за жене и мушкарце,: пикадо, плојка, бацање камена са рамена и фудбал - шутирање лопте на гол.

Такмичење је отворио предсједник Удружења Драган Тиодоровић и зажелио спортску срећу такмичарима а онда је отпочело право спортско надметање и борба за медаље. Упорне такмичаре није зауставила ни киша. По завршетку надметања ветеране је чекао топли напитак и заслужени заједнички ручак у ресторану „ 13.јул“ - да се окрепе послије такмичења.

За освојена прва три мјеста по дисциплинама додијељене су медаље и дипломе а побједничој екипи, у укупном пласману, припао је и пехар.

У пикаду за жене редослед екипа је био следећи: 1. мјесто Бранислава Јокановић, Подгорица, 2. Љубинка Радишевић, Подгорица и 3. Милијана Здравков, Подгорица.

Мушкарци: 1. Мјесто Радивоје Здравковић, Подгорица, 2. Енес Мулић, Бијело Поље, 3. Павле Павловић, Херцег Нови.

Плојка је донијела нешто другачији пласман. У конкуренцији жена прво мјесто освојила је Лепа Димитријевић, Подгорица, друго Душанка Стојановић, Подгорица и Анка. Јовановић, Херцег Нови. У мушкој конкуренцији поредак је био: 1. Јово Росић, Бар, 2. Никола Шкобић Улциањ 3. Радивоје Здравковић, Подгорица.

У бацању камена са рамена у конкуренцији жене прво мјесто освојила је Бранислава Јокановић, Подгорица, друго. Милица Нововић, Подгорица и треће Нада Нововић, Беране. Победник у мушкој конкуренцији био је Драгиша Ђуковић, Подгорица, на другу позицију се пробио Комнен Бајчета, док је трећи био Енес Мулић, Бијело Поље

У шутирање лопте за жене поредак је био следећи 1 Бранислава Јокановић, Подгорица, 2. Анка Јовановић, Херцег Нови и 3. Рајка Мартиновић, Подгорица.У мушкој конкуренцији: 1. Небојша Дробњак, Никшић, 2. Зоран Таушан, Никшић и 3. Ђорђе Трајчевски, Тиват.

У укупном пласману пехар је припао екипи Подгорице који је капитену екипе Павлу Бандовићу предао предсједник Удружења Драган Тиодоровић.

Радивоје Здравковић

Додела солидарне и хуманитарне помоћи у септембру 2014. године

РЕШЕНО 29 ЗАХТЕВА

На основу Правилника о начину коришћења средстава солидарности за пружање помоћи члановима Удружења војних пензионера Србије, Извршни одбор је на седници оджаној 7. октобра 2014. године, размотрио захтеве достављене у септембру 2014. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели јенократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника
ОпОр Панчево ДЗ: 29.000,00 - по члану 5.597,57 динара,
ОпОр Крагујевац ВЗ: 36.000,00 - по члану 6.883,03 динара,
ОпОр Нови Београд НМ: 36.000,00 - по члану 6.955,96 динара,
ОпОр Крушевац РМ: 32.000,00 - по члану 7.975,31 динара,
ОпОр Краљево ЖП: 32.000,00 - по члану 7.286,14 динара,
ОпОр Панчево ЈН: 32.000,00 - по члану 8.340,78 динара,
ОпОр Краљево РМ: 32.000,00 - по члану 8.347,94 динара,
ОпОр Чачак ЉС: 32.000,00 - по члану 8.917,18 динара,
ОпОр Врање ЗС: 32.000,00 - по члану 9.029,14 динара,
ОпОр Лесковац ДЗ: 32.000,00 - по члану 9.415,89 динара,
ОпОр Пожаревац МЗ: 36.000,00 - по члану 9.777,75 динара,
ОпОр Лозница НН: 32.000,00 - по члану 9.995,15 динара,
ОпОр Прокупље СД: 29.000,00 - по члану 10.348,57 динара,
ОпОр Нови Сад ЈБ: 32.000,00 - по члану 10.276,34 динара,
ОпОр Ниш ЗЉ: 32.000,00 - по члану 10.730,75 динара, -
ОпОр Палилула ТД: 29.000,00 - по члану 10.727,71 динара,
ОпОр Ћуприја МП: 29.000,00 - по члану 10.724,55 динара,
ОпОр Зајечар КБ: 29.000,00 - по члану 10.561,17 динара,
ОпОр Стара Пазова ДФ: 32.000,00 - по члану 10.584,68 динара.

Б) На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника
ОпОр Панчево ММ: 7.000,00 - по члану 18.947,75 динара,
ОпОр Ваљево ГМ: 20.000,00 - по члану 16.419,00 динара,
ОпОр Вождовац НБ: 20.000,00 - по члану 20.278,82 динара,
ОпОр Обреновац ЈМ: 29.000,00 - по члану 11.223,33 динара.

Ц) На основу члана члана 6. а у вези са чланом 4. став 2. Правилника
ОпОр Звездара МЗ: 20.000,00 динара ,
ОпОр Панчево ПД: 20.000,00 динара,
ОпОр Ваљево ЋА: 20.000,00 динара,
ОпОр Звездара ЖМ: 20.000,00 динара.

Д) На основу Одлуке ГлОд бр. 157-1 од 23. 5. 2014. године и предлога Оп-Гр организација за пружање помоћи КВП који су имали штете од поплава, Извршни одбор на седници одржаној 13. августа 2014. године, донео је Одлуку о додели помоћи:
ОпОр Вождовац: Ђорђевић Миодраг - у износу 30.000,00 динара,
ОпОр Јагодина: Милосављевић Радослав - у износу 20.000,00 динара,

Новчана средства су уплаћена на текући рачун 10. октобра 2014. године

Извршни одбор

Шпијунско-субверзивна агресија Аустро-Угарске Монархије против Краљевине Србије

КРАЈЊИ ЦИЉ УНИШТЕЊЕ СРБИЈЕ

ПИШЕ:
Милан
Мијалковски

До 1878. године, Аустро-Угарска је била само северни сусед Србије, а „после овог (Берлинског) конгреса Србија је дакле била скоро опкољена земља, а ми смо постали ухапшен народ", констатовао је др Јован Цвијић

У преовладавајућем броју писаних материјала о спољној политици Аустро-Угарске према балканском простору углавном се квалификује у смислу да је била усмерена против тежњи и покрета за национално ослобођење и уједињење Јужних Словена. Међутим, преглед садржаја (делатности) које је предузимала Аустро-Угарска Монархија ради остваривања таквог циља, аргументовано указује на то да су њене институције, посебно Министарство спољних послова и Министарство војно континуално проводили разноврсна специјална дејства са различитим интензитетом, која су имала обележја својеврсне шпијунско-субверзивне агресије.

Обавештајна служба Аустро-Угарске Монархије (ЕВИДЕНЦ-БИРО) представљала је први и главни, у суштини, тајновит ешелон те агресије. Њен основни задатак састојао се у сазнавању виталних тајни (планови и намере) балканских фактора – државе и ослободилачки покрети и ангажованост ванбалканских држава у геополитичком прекомпоновању балканског простора, пре свега Русије, Италије и Немачке. У том контексту, шпијунажа је представљала преовладавајућа најпрофитабилнија делатност аустроугарске обавештајне службе, чијим извршењем је обезбеђивала себи и другим чиниоцима Аустро-Угарске да успешно предузимају офанзивне и дефанзивне мере и активности из своје надлежности. Следствено томе, прибављена обавештајна сазнања је користила за предузимање бројних и разноврсних субверзивних дејстава, која, уколико су била успешна, обезбеђивала су остваривање спољнополитичких циљева Аустро-Угарске Монархије. Са друге стране, прибављена обавештајна сазнања правовремено су предочавана политичкој и војној компоненти које су их користиле за ваљано одлучивање, односно за планирање и предузимање војних операција на балканском простору.

Слобода као покретачки мотив

Тежиште аустроугарске континуалне шпијунско-субверзивне агресије било је уперено против Кнежевине и потом Краљевине Србије и ослободилачких покрета Срба у окупираним српским земљама, а садржаји и делатности агресије зависили су од комплекса фактора и чињеница. Крајњи циљ те специфичне агресије замишљен је као безобзирно уништење државе Србије. То, поред осталог, зато што је располагала провереним сазнањима о томе да су Срби и други Јужни Словени под окупацијом процењивали да уз подршку и помоћ Србије имају изгледну могућност за властито ослобођење из ропства и уједињење у заједничку државу. Стога је аустро-угарска обавештајна компонента, ради осујећивања српског ослободитељско-уједињитељског циља и тиме постизање крајњег циља Хабзрушке Монархије, покушавала је да реализује низ етапних циљева, иза којих је у крајњем, стајала војна сила и претња њеном употребом, која је 1914. године, коначно дошла до пуног изражаја – извршењем агресије на Србију.

Континуалну шпијунско-субверзивну агресију Аусро-Угарске против Србије у периоду од 1875. до 1918. године, условно, у временском и садржајном смислу, могуће је поделити у две фазе: од 1875. до 1908. године и од 1908. до 1918. године.

Херцеговци против турског терора

Оружану агресију Аустро-Угарске на Краљевину Србију 1914. године није могуће адекватно разумети, поготово, погрешно је доводити у везу са убиством аустроугарског престолонаследника Фрању Фердинанда у Сарајеву (28. јуна 1914), уколико се не узму у обзир кључни садржаји шпијунско-субверзивне агресије Аустро-Угарске против српског националног бића, најмање у периоду од 1875. до 1914. године. Пресудну улогу у томе имали су догађаји из периода 1875-1878. године на простору Босне и Херцеговине, који су, између осталог, у потпуности разоткрили злокобне агресорско-поробљивачке циљеве Аустро-Угарске против најбројнијег (српског) народа на Балканском полуострву. У сажетом смислу речено, састојали су се у онемогућавању ослобођења Срба од турског окупатора, преотимањем од Турске окупираних српских земаља и уништењу тадашњих српских држава – Србије и Црне Горе.

Зато што се устанак Срба у Херцеговини (1875) против турског окупатора брзо проширио на Босну, а потом покренуо Васојевиће, српско-турски и црногорско-турски рат, устанак у Бугарској, руско-румунско-турски рат који је окончан Санстефанским миром и, напослетку, до Берлинског конгреса (1878), који уместо да расплете још више је заплео проблеме на Балкану. Зато што су „вође Херцеговачког устанка издале проглас 19. јула 1875. године у коме су објавили целом свету зашто су устали на оружје (због несношљивог турског страховладајућег терора над Хришћанима) и у исто време објавили и своје захтеве – да се у Босни и Херцеговини изведу реформе у договору с народним владама, а под надзором једне европске комисије". Херцеговачки (српски) устанак, познатији као Невесињска пушка, дао је повод да се отпочне решавање српско-турског спора односно ослобођење и уједињење српског народа које је било противно аустроугарском хегемону. У том периоду Аустро-Угарска је привремено истиснула утицај Србије у Босну и Херцеговину, обезбедила сопствено обавештајно, полицијско и војно присуство на српски етнички простор који се налазио под турском окупацијом (Новопазарски санџак), спречила заједничку границу између Србије и Црне Горе и наговестила појачавање шпијунско-субверзивне агресије против Србије у наредном периоду. Наиме, до 1878. године, Аустро-Угарска је била само северни сусед Србије, а „после овог (Берлинског) конгреса Србија је дакле била скоро опкољена земља, а ми смо постали ухапшен народ", констатовао је др Јован Цвијић. Стога, све што се потом (1885, 1912, 1913, 1914-1918) догађало на Балкану уз учешће Србије, природна су последица тежње ослобођења и уједињења српског народа у заједничку државу.

Основано је констатовати да Босанско-херцеговачки устанак (1875-1878) представља почетну епизоду шпијунско-субверзивне агресије Аустро-Угарске против Србије и српског народа на Балкану у целини. То потврђују бројне релевантне чињенице, а наводимо само неке. Турски окупатор у складу са сазнањима о бунтовничком расположења хришћана, пре свега, Срба у Босни и Херцеговини, појачао је постојеће, иначе неподношљиве терорске мере. То је, поред осталог, имало за последицу пребегавање виђенијих хришћана у Аустро-Угарску и тражење заштите од Владе у Бечу. „У јесен 1872. године једна група хришћанских трговаца у Бања Луци обрати се за заштиту бечкој влади, не знамо да ли из сопствене иницијативе или по сугестијама аустријског конзулата". Народни херцеговачки прваци у Биограду код Невесиња, 28. августа 1874. године одлучили су да се диже устанак у пролеће наредне године и о томе обавестиле црногорског кнеза Николу.

Припрема европског јавног мнења

Аустроугарска обавештајна служба била је у току припрема устанка Хришћана у Босни и Херцеговини и наравно, осмислила план, како да минималним трошењем ресурса матична држава оствари максималну корист. Наиме, у складу са опредељењем да преотме Босну и Херцеговину од Турске и проценом да би применом силе за остваривање тог циља, осим Турске, имала против себе Русију, Србију и Црну Гору, аустроугарски војно-политички врх одлучио је да то постигне на преваран посредан начин. Њено ангажовање у том смислу било је правовремено, јер аустроугарски државни врх, под председништвом Цара, на седници 17. јануара 1875. године (пола године пре дизања устанка) донео одлуку, чији садржај одражава круцијалне конститутивне елементе пер-

спективне шпијунско-субверзивне агресије. Ту одлуку је образложио гроф Ј. Андраши, аустроугарски министар иностраних дела, у смислу да ће бечка влада помагати незадовољне хришћане у Босни и Херцеговини и оптуживати Турску, чиме ће припремити европско јавно мнење о нужном ангажовању Аустро-Угарске да уведе ред на том простору. Такве тајне амбиције су биле утемељене на процени да би се евентуалним припајањем Босне и Херцеговине Србији или Црној Гори створила већа српска држава, која би могла постати опасна по стабилност Аустро-Угарске. На том састанку, такође је закључено да Аустро-Угарска не сме дозволити заједничку границу између Србије и Црне Горе, и да то може спречити физичким војним уклињавањем између њих, чиме би истовремено обезбедила слободан пут за продор на југоисток ка Солуну и непосредну копнену везу са Турском.

Устанак у Херцеговини отпочео је 19. јуна 1875. године и ширио се веома брзо. Месец и по дана после „Невесињске пушке“ устанак је избио и у Босанској Крајини. Иако, недовољно спремне за рат, устанак су прихватиле обе српске кнежевине, Србија и Црна Гора. У пролеће 1876. године устаници из Босне, 20. јуна, прогласили су своје уједињење са Србијом, а устаници из Херцеговине изјаснили су се за Црну Гору. Међутим, искрена српска политичка елита – устаничка, као и елита у Србији и Црној Гори, очевидно није знала за подмукле планове Аустро-Угарске, које је почела одмах да реализује. Наиме, бечко министарство иностраних дела је наложило својим конзулатима у Босни и Херцеговини да агресиво делују у народу против сједињења са Србијом и Црном Гором, а ЕВИДЕНЦ-БИРО је посредством разгранате мрежа шпијуна радио на истом задатку. Најзначајнији чиниоц конзулата у тој дипломатској операцији било је католичко свештенство које је успело да код огромним делом Хрвата створи уверење да Босна и Херцеговина у српској власти значило би исто колико да је изгубљена, а аустријском окупацијом Босне и Херцеговине убрзало би уједињење са Хрватима у Аустро-Угарску. У том контексту, покренута је веома агресивна пропаганда против Срба и Србије, којом је „доказивано“ да је Босна Хрватска. Тиме је аустроугарска, а наводно хрватска теза о уједињењу Хрвата под Хабзбурзима представљала противтеза српској, која се састојала у уједињењу са српским кнежевинама Србија и Црна Гора. У ствари, реч је о првој успешно изведеној операцији шпијунско-субверзивне агресије Аустро-Угарске против српског националног бића. Јер, супротстављеност поменутих теза о будућности Босне и Херцеговине, које су се искључивале, изазвала је дубок и непремостив раздор између великог дела српске и хрватске политичке елите, који је одржан и актуелизован у наредном периоду.

Санстефански мир на штету Срба

Већ 7. јула 1876. године Аустро-Угарска је устаничким вођама у Босни и Херцеговини и властима у Београду, отворено ставила на знање да не може дозволити уједињење Босне са Србијом. То је саопштила после састанка царева Фрања Јосифа и Александра II и њихових министара спољних послова (26. јуна те године у Рајштату) када су се „Русија и Аустрија сложиле да очувају Србију и Црну Гору ако буду тучене од Турске, а у случају њихове победе дозвољавала би им се извесна проширења, али би Аустрија узела већи део Босне и Херцеговине“. Од тог тренутка до 12. априла 1877. године када је Русија објавила рат Турској, трајала је динамична дипломатска комуникација између Русије и Аустро-Угарске у вези са Босном и Херцеговином, у којој су бечки захтеви скоро у потпуности одобрени од Русије. Напросто, Беч није прихватао руске предлоге да се Босни и Херцеговини даде аутономија, већ ју је тражила за себе. Такође, није дозвољавао стварање једне велике словенске државе на Балкану, посебно српске. У том смислу, Беч се супротстављао намерама Русије да прошири своје операције према Србији и западу, нити је признавао право Русији на Цариград. Русија је у попуштањима Аустро-Угарској отишла до тога, да јој је 1877. године признала право, „да може, у повољном тренутку, извршити окупацију Босне и Херцеговине“.

Русија је признала поменуто „право“ Аустро-Угарској док је била у рату са Турском, у коме је постигла огроман успех, принудивши је да потпише мир у Санстефану, којим је створена Велика Бугарска, у великој мери на штету српских нционалних интереса, јер се простирала од Црног мора до Албаније, тиме захватајући скоро читаву Јужну Србију. Очевидно, Русија је првенствено имала у виду сопствени интерес, сматрајући да ће што већом Бугарском под својим патронатом остварити трајнији утицај на Балкану. У свему томе, није могла да прозре подмукле намере и планове Аустро-Угарске, а када се суочила са њима (на Берлинском конгресу), отрежњење је несумњиво било врло нелагодно.

Балкан балканским народима

Мир у Санстефану, између осталог, у драстичном смислу је показао у колико великој мери су били супротстављени и изукрштани хегемонистички интереси ванбалканских великих сила, с једне, и сматрани ништавним интереси народа на Балкану, са друге стране. Јер, против тог мира одлучно су протестовале Енглеска и Аустро-Угарска, подразумева се, зато што је обезбеђивао огроман утицај Русије на Балкану и тиме јачања Словенства уопште. Немачка је безрезервно подржавала противљење и претензије Аустро-Угарске према Балкану, јер су биле подударне њеним интересима. Балканске народе и балканске државе нису питале шта желе а испостављене захтеве нису уважиле. Ради разрешења међусобних спорења а наводно ради решавања проблема на Балкану, велике силе (Немачка, Аустро-Угарска, Енглеска, Италија, Русија и Турска) су се састале у Берлину (састанак је трајао од 13. јуна до 13. јула) и потписале Уговор о геополитичком прекомпоновању Балкана.

Међу бројним одредбама Берлинског уговора, несумњиво најмаркантнија и најпогубнија по будућу стабилност Југоисточне Европе, била је одредба којом се поверава мандат Аустро-Угарској да окупира Босну и Херцеговину и војнички запоседне Новопазарски санџак „до иза Митровице“. Тиме је (привремено) уништена свака нада српског народа за стварање једне веће српске државе на Балкану. Напросто, окупација Босне и Херцеговине значила је замењивање турског окупатора новим и много опаснијим непријатељем Српства и безобзирно игнорисана теза „Балкан балканским народима“. Такође, потпуно је разоткривен почетни резултат шпијунско-субверзивне агресије Аустро-Угарске против Српства, иза којег су стајале и друге веике силе, с једне стране, и наговештено њено још безобзирније спровођење наводно ради „отклањања опасности“ по Аустро-Угарску, а у суштини за њен геополитички експанзионизам, са друге стране.

На Берлинском конгресу Кнежевини Србији је призната независност и нове границе: присаједињени су јој четири округа (Нишки, Пиротски, Врањски и Топлички). Међутим, поменуто проширење Србије било је, посредно, у складу са проширењем аустроугарске интересне сфере. У суштини, било је резултат не искрене жеље Беча да удовољи Србији, него да у што већој мери умањи руску творевину – Санстефанску Бугарску. Одлуком Берлинског конгреса аустроугарски експанзионизам непосредно а немачки посредно добио је нови правац, на српски етнички простор под турском окупацијом и наравно, Кнежевину Србију. Следствено томе, отпочела је нова епизода (нова етапа) шпијунско-субверзивне агресије, чији је основни носиоц била њена обавештајна компонента. Директриса те агресије представљала је моравско-вардарска долина – Солун – Багдад. Резултати ангажованња њених носиоца у наредном периоду били су различити, првенствено у изазивању многих проблематичних догађаја на Балкану, међу којима је атентат у Сарајеву 1914. године најмаркантнији и узет као повод за избијање Првог светског рата. Из обиља чињеница с тим у вези, наводимо једну. После Берлинског конгреса имао је гроф Андраши разговор с француским послаником о могућностима деобе турског царства. Гроф Андраши је изнео француском посланику у Бечу, шта Аустро-Угарска у сваком случају мора тражити и додао: „Оно што Аустрија ни у ком случају не може допустити и трпети јесте постанак једне велике, нове, словенске државе у кругу наше интересне сфере, или оне која то сутра може бити“. Када га је потом француски посланик упитао: хоће ли екселенција за то и рат водити, Андраши је одговорио: Да!“.

Та изјава Андрашија, тадашњег министра иностраних дела Аустро-Угарске одражава суштину дипломатске офанзиве и шпијунско-субверзивне агресије коју је предузимала против Србије и српског народа у целини у наредном периоду. Међутим, очигледна немоћ да обузда нарастајуће ослободилачке тежње и активности грађана Босне и Херцеговине и Јужних Словена под својом влашћу и војни успеси Србије у ослобођењу своје браћа на југу земље од турског окупатора, у толико великој мери су узнемирили Аустро-Угарску да је у више наврата намеравала да употребом војне силе против независне Србије спречи остваривање тог циља. Њена необузданост и лажна самоувереност о војној премоћи дошле су до изражаја почетком августа 1914. године када је објавила рат односно извршила војну агресију на Краљевину Србију, јер само десетак дана по отпочињању агресије, доживела је катастрофалан пораз на планини Цер.

КАКО ДО КЊИГЕ

Књигу др Милана Мијалковског и др Душана Томића ,,Гаврило Принцип – енигма српско-аустријских шпијунских битака“, чије делове објављујемо у овој рубрици, можете потражити у књижарама Завода за уџбенике у Београду, Косовска 45 и Обилићев венац 5.

Божидар Бошко Петровић - наш први летачки ас

ПРАВНИК, ПИЛОТ И ФУДБАЛЕР

Његова породица никада није добила посмртне остатке. Претпоставља се до дана данашњег да је сахрањен у масовној гробници код Брунете. У саставу интернационалних бригада, међи више од 1500 бораца са простора Краљевине Југославије, на страни Републике борило се неколико пилота.

Пише: **Милан Ракић**

Божидар Бошко Петровић

Божидар Бошко Петровић је још један из плејаде наших ваздухопловаца који полако тону у заборав и нестају из памћења овог народа. Када је тек „претурио" фрталь века преко својих плећа, већ је био и врстан фудбалер и репрезентативац Југославије и одличан пилот... Револуционар... Прикључивши се интернационалним бригадама у Шпанском грађанском рату и поставши члан „Глориосе" - славног републиканског ваздухопловства, успео је да за нешто мало више од месец дана обори осам фашистичких авиона (пет самостално и три у садејству), што га смешта у круг небеских бесмртника и ваздушних асова...

Божидар Бошко Петровић је рођен 7. априла 1911. године у варошици Бела Паланка. Његов отац је био полицијски службеник и служба га је затекла у том граду на југоистоку Србије. Мајка је била кројачица. Иначе, родитељи су му били родом из Ивањице, у коју је Бошко касније, током детињства и младости, редовно одлазио. Након Првог светског рата, се због очеве службе у Београду, где постаје начелник полицијске станице, породица се сели на Врачар.

Као и велики број деце која су одрастала у беди тих послератних година, једина забава је била трчкарање за лоптом. Када је кренуо у Гимназију (похађао је прво Трећу, а потом Четврту мушку), Бошко је почео озбиљно да тренира у БАСК-у, а нешто касније и у БУСК-у. Ипак, играјући у та два клуба није постигао неке запажене резултате. Зато је преко лета, све то надокнађивао када оде у родни крај својих родитеља - Ивањицу. Преко лета су ивањички ентузијасти покретали тзв. ђачки фудбалски клуб „Јавор" у чијем раду се Бошко нарочито истицао. Пред крај седмог разреда гимназије, Бошко почиње да занемарује књигу и напушта редовно школовање. Но, преко лета се „дозива памети" и одлучује да оде код брата у Нови Сад, где је овај службовао у ваздухопловству.

Резервни официр у Новом Саду

У престоници Војводине наставља ванредно школовање и почиње да тренира за ФК „Војводина", баш у време највећег ривалства у оквиру Новосадске фудбалске жупе. Наиме, тада су лидери у овој фудбалској групи били шабачка „Мачва" и „Војводина". У фудбалским аналима је остало записано да је на дербије знало да се у Новом Саду сјати пола Шапца, а исто тако и у Шапцу - пола Новог Сада. У „Војводини" Бошко доживљава пуну фудбалску афирмацију као десно крило. Постаје стандардни првотимац и са Војводином постиже успехе и у Великој лиги тадашње Краљевине. Успешно завршава гимназију и постаје студент београдског Правног факултета, тада најугледније школе у држави. И поред тога, у Новом Саду служећи војни рок 1934. године у ваздухопловству, „добија" још једну љубав - ваздухопловство, којем се враћа након дипломирања на Правном факултету, где у Пилотској школи Првог ваздухопловног пука у Новом Саду стиче звање резервног официра-пилота ловца нашег војног ваздухопловства.

Бошко Петровић фудбалер и пилот, био је и члан тада забрањене КПЈ. Уласку у партију и револуционарном раду је „кумовала" једна наша фудбалска легенда - доктор Милутин Ивковић, познатији као Милутинац. Наиме, када се вратио из Новог Сада и почео да студира на правном, Бошко је почео да наступа за ФК „Југославију". Већ осведочено добар играч из Војводине, убрзо је постао и првотимац новог клуба, само сада на позицији десног халфа. Својим играма се наметнуо, тако да је добио и позив за репрезентацију, и то за утакмицу против Француске, на Парку принчева 16. децембра 1934. године. Репрезентацију је тада водила „тројка", коју су чинили селектори Иво Шусте, Мата Миодраговић и Петар Плеше. На иницијативу Мате Миодраговића, коју друга два члана „тријумвирата" прихватају, на место десног халфа уместо до тада стандардног Микице Арсенијевића Балерине, бива постављен Божидар Бошко Петровић. То је била и опроштајна утакмица за Милутинца, који је напуштао фудбал и репрезентацију. Иако је Милутинац био стандардни фудбалер „Југославије", почетком 30-их је прешао у БАСК, тако да Бошко није имао прилику да га упозна као саиграча у тиму, али је сада на турнеји у Паризу имао доста времена... Та утакмица за Бошка није била успешна. Замењен је на полувремену, јер је отприлике „изгорео" пред 35000 гледалаца у утакмици, коју је Југославија изгубила са 3:2. Али је ступио у лични контакт са тада једним од највиђенијих београдских комуниста - Милутинцем.

„Обележен" као комуниста

Убрзо се круг (комунистичких) пријатеља шири, тако да Бошко учествује у разним револуционарним активностима у Београду. Јавним и мање јавним. Постаје, са Милутинцем, Ивом Лолом Рибаром, Вељком Влаховићем и још неким Скојевцима део уређивачког тима листа „Младост", гласила београдске комунистичке омладине. Из тог периода је и једна анегдота. Наиме, током протеста и митинга против власти у Београду, Бошко је био хапшен више пута. Због илегалног рада, чак и у својој кући на Врачару, иако му је отац био шеф полиције за врачарски округ. Након хапшења је пуштан, али да би био некако „обележен" као комуниста, пандури су му бријали главу, што је постизало контраефекат. Наиме, када Бошко истрчи на терен у дресу ФК „Југославија", па још свеже обријане главе, то је изазивало неподељене симпатије и овације међу публиком, јер су знали и ко је и чији је син и због чега је ошишан. На иницијативу СКОЈ-а, заједно са Милутинцем, Бошко је био један од организатора бојкота ЛОИ у Берлину 1936. године.

А тада, средином 30-их, уз дружење са револуционарном омладином, код Бошка се јавља идеја да се прикључи републиканцима у Шпанији.

Бошко тог лета 1936.године, чврсто решава да се прикључи шпанским републиканцима. Зато читаво лето те 1936. године, проводи на тренажи у оквиру пука на земунском аеродрому, као и на полигону у Белој Цркви. Често користи прилику да замени на тренажном лету неког штабског официра или старијег пилота којем је летења преко главе. Тако да је за веома кратко време, тих летњих месеца, налетео преко 300 сати (што нису имали ни неки активни пилоти). Више пута је успешно дејствовао на белоцрквaнском полигону и на крају, опробао се на више типова летелица (Гурду Лесер, Авија БХ-33 и Хокер Фјури).

У бомбардерској авијатичарској школи

Одлазак у ратом захваћену Шпанију је био немогућа мисија јер, ем што је земља погођена ратом и била затворених граница, ем је и сама Краљевина Југославија отежавала и забрањивала одлазак у ту државу, чак и пре избијања отвореног сукоба. Са друге стране, Бошко је морао свој одлазак у Шпанију да „одради" на неки начин, а да у то нико не посумња. И прилика се створила у зиму 1936. године, када је БСК добио позив да гостује у Француској. Бошко је успео да инсценира некакав сукоб са управом ФК „Југославија" и да добију исписницу. Истог момента прелази у БСК који га оберучке прихвата и са њима креће на француску турнеју у Париз средином децембра 1936. године. Одмах по доласку у Париз, опрашта се од својих саиграча и са лажним пасошем

Наши авијатичари у Шпанији

направљеним још у Београду у илегалној комунистичкој радионици, на Божић 25. децембра 1936. године, као Фернандо Гарсија, илегално прелази границу и долази у Шпанију.

Одмах по доласку у Шпанију, са својим другаром Сретеном Дудићем, такође резервним пилотом и синовцем народног хероја Драгојла Дудића, бива упућен у бомбардерску авијатичарску школу у Албасете. Након обуке од непуних месец дана, Бошко и Сретен улазе у састава ескадриле ,,Андре Марло" која је била опремљена лаким (и застарелим) бомбардерима Бреге 19. Њихова зона одговорности је била околина Валенсије, где су 14. фебруара 1937. године доживели удес, којом приликом Дудић гине, а Петровић бива повређен. Опоравак је текао брзо и већ у марту Бошко почиње да лети на бомбардеру Тупољев АНТ-40. Извео је неколико успешних задатака, али му је стално била на уму погибија колеге Дудића, тако да он од надлежних у Команди Републиканског ваздухопловства тражи да пређе у неку ловачку ескадрилу. Његовој молби се изашло у сусрет, тим пре што им је предочио да је у ЈКВ завршио ловачку обуку. Убрзо се обрео у ловачкој школи у Ел Кармолију и примљен је у састав интернационалне Прве ескадриле, са совјетским пилотом Иваном Јерјоменком на челу. Поред Руса командира и још неколико пилота Руса, у ескадрили су била и два Шпанца, два Американца, два Аустријанца и наш Бошко Петровић. Пилоти из ескадриле су летели на Поликарповима И-15, које су Шпанци звали ,,Чато" и рејон дејства ескадриле је био планински венац Сијера де Гвадарамана, у чијем се подножју са јужне стране налазио и град Мадрид.

Прва победа у ваздушном простору

Своје ,,ватрено крштење" Бошко је имао 2. јуна 1937. године када надомак Мадрида у планинама Гвадарамане ступа у борбу са фашистичким Фиатом ЦР.32, којег обара. Била је то његова прва победа у ваздушном простору. Крајем месеца, Бошкова ескадрила се сели у Алгете, предграђе Мадрида где су били у приправности за дејства против националистичких снага на фронту Брунете. У рано јутро, 6. јула, у пару са командиром Јерјоменком, Бошко обара један фашистички До-17, чији је пилот, након искакања падобраном, заробљен и где се после испитивања испоставило да је један од Химлерових саветника... Истог дана увече, пред Бошком и његовим ,,Чатом" евиденцијског броја 13, ,,пада" још један Италијан у Фиату. Сутрадан, 7. јула, опет Фиат! А онда, 8. јула на фронту Брунете, Божидар са једне и Рус Јевгениј Птухин (или Генерал Хозе, како су га звали у Републиканској армији) заједно обарају један Месершмит Ме-109 Франкових снага, што је према неким подацима било прво обарање овог типа летелице у ваздушној борби. Сутрадан, 9. јула, опет на фронту Брунете, један италијански фашиста у Фиату бива побеђен у борби против Бошка.

И тај 12. јул (према неким изворима 18.) није за Бошка био много другачији од осталих. Његов ,,Чато" је био спреман на стајанци и он је са механичарима ћаскајући очекивао наредбу за полетање. Један немачки Хајнкел Хе-111 се тромо превлачио преко планинског венца Гвадамаране, са задатком да бомбардује Мадрид. У сусрет њему полеће тројка: Рус Леонид Рјубкин као вођа, те Шпанац Луис Сардина као десни и Бошко Петровић као леви пратилац. Недуго по полетању започиње ваздушна битка, и бомбардер у виду ватрене лопте пада на Брунете. По повратку у базу, један Фиат из пратње бомбардера напада Бошка, али га Сардина успешно брани и Бошко са незнатним оштећењима слеће на аеродром.

Кобно обрушавање над мадридским небом

Истог дана предвече, борбе на западном рубу Мадрида су се интензивирале и Бошко полеће у пресретање са командантом Јерјоменком и још неколико пилота. Опет су у питању били тешки бомбардери, којима су ловачку подршку давали италијански Фиати. Они се упуштају у ваздушну борбу. Треба рећи да су националистички пилоти, нарочито они који су летели на Фиату, имали обичај да се из борбе ,,извуку" стрмим обрушавањем ка земљи и потоњим ,,извлачењем", јер је Фиат ЦР.32 и пре рата био познат као летелица изузетне маневарбилности и управљивости, коју је италијанска ваздухопловна индустрија нештедимице приказивала по аеромитинзима широм Европе 30-их година и где су свуда, за умеће пилота и могућности летелице, побрали аплаузе. Тако се не мало пута десило и на фронту. Често, када виде да су ,,у проблему", пилоти Фиата су користили овај маневар. Републикански пилоти су сматрали да су погодили летелицу и напуштали су рејон дејства, да би само након пар тренутака, када се противник ,,извуче" тик изнад земље схватили да су изиграни и да је франкиста успешно избегао сукоб и сада се враћа у базу да се спреми за неке нове битке... За тај ,,јадац" је знао и Бошко. И када се један Фиат нагло обрушио ка земљи, Бошко је кренуо за њиме, да би га ,,испратио" и евентуално опет извео напад ако би овај симулирао... Међутим, Фиат је заиста био погођен и треснуо је у земљу и у експлозији се расуо у хиљаде комада. Да ли је ударни талас експлозије допринео да Бошко изгуби управљивост своје летелице, или просто није могао да извуче свог ,,Чата" из стрмог обрушавања, углавном тог 12. јула у предвечерје, на фронту Брунете, на западном рубу шпанске престонице, погинуо је Божидар Бошко Петровић... Дипломирани правник, фудбалер и репрезентативац Југославије, резервни пилот ЈКВ и поручник Шпанске републиканске армије. Имао је 26 година.

Партизанска чета понела Бошково име

Његова породица никада није добила посмртне остатке. Претпоставља се до дана данашњег да је сахрањен у масовној гробници код Брунете. У саставу интернационалних бригада, међу више од 1500 бораца са простора Краљевине Југославије, на страни Републике борило се неколико пилота. Поред Бошка Петровића, у саставу ,,Глориосе" летели су и Јосип Крижај, Сретен Дудић, Јовица Мирилов, Виктор Јазбиншек, Руди Чешновар, а у склопу одржавања је радило и још неколико десетина радника ваздухопловне индустрије.

Лик Бошка Петровића је након његове погибије осванув и на плакатима којима су интернационалне бригаде позивале нове добровољце у састав Републиканске армије. Иначе, његове победе нису остале без одјека ни код нас, с тим што је штампа, на велику жалост његове породице, представљала Бошка као плаћеника који је сваку ваздушну победу добро наплатио од Републиканаца, а новац је скупљао у једној швајцарској банци... Све што је остало од Бошкових личних ствари је пред Други рат донео један наш интернационалац и предао је Бошковој породици. Они су то у предвечерје рата закопали у дворишту породичне куће. Била је ту његова пилотска јакна, нешто личних ствари и фотографија. Нажалост, након рата је у иоле добром стању остао само његов пасош, који се данас налази у Музеју ЈРВ.

На самом почетку Друге војне, у његовом родном крају је основана, у селу Тутићи, 31. јула 1941. године, Моравичка партизанска чета, која је понела његово име. И једна улица у Ивањици носи његово име, а од 1959. године под западном трибином стадиона ФК "Партизан" налази се спомен плоча постављена у част Божидара Бошка Петровића. Поред ње је и спомен плоча Милутинцу. Има ту симболике... Обојица су били фудбалери. Њихово познанство и револуционарне идеје су их на трен раставили. Милутин је остао у Београду и убијен је од фашистичке руке домаћег издајника у логору на Бањици. Бошко је настрадао у борби са фашистима у Шпанији. Опет су се ,,састали", надомак фудбалског терена, где су се и упознали и желели да се боре за неки бољи и лепши свет. Град Београд и Србија су се др Ивковићу одужили и том спомен плочом и улицом у Београду и бистом испред Партизановог стадиона и на крају, Милутинац је трајно овековечен и у филмском пројекту ,,Монтевидео".

Бошко Петровић можда није достигао такве фудбалске домете попут Милутинца, али је доспео небеских висина као наш једини ваздухопловни ас, који има само једно скромно спомен-обележје. На нашу част, или срамоту...

Прича

ШАНДОР

„Дружио сам се с њим“, причао је Шандор веома давно.! Из Београда, на реку Кривају, долазио је са својом дружином, али често и сам. Имао је своје место за пецање. Сам га је и уређивао и прихрањивао. Сви смо то место звали *Вуксаново место за пецање*.

Шумари и рибочувари, осим њему, никоме нису дозвољавали да преноћи на тој води ни једну једину ноћ. Вуксан је ноћи и ноћи пробдео тамо. Његов мали кинески шатор мало ко је могао спазити. Подизао га је у најгушћем тршћаку, не хајући за змије и бизамске пацове, за побеснеле лисице и псе луталице“ – прича и наставља, Вуксанов пријатељ, Шандор: „Мало ко се усуђивао да му приђе, јер се није дружио с људима које није добро познавао“.

Прве недеље у септембру, те године, између петка и суботе, тачно у два по поноћи, зазвонио је телефон. Устао сам и узео слушалицу:

– Господине, је ли то Мали Иђош – пита женски глас.

– Да, Шандор на телефону – рекох.

– Је ли, можда, Вуксан ту?

– На обали је, десетак километара одавде. Виђамо се сваки дан. Мој је пријатељ.

– Умро му је отац. Сахрана је прекосутра у два поподне, молим Вас, пренесите му.

– Пренећу му, будите сигурни – рекох и изразих саучешће.

Кола имам, али како прићи Вуксану у ово доба ноћи – помислих. Не сетих се ни ципеле да обујем. Изиђох у папучама, седох у кола и кренух.

Кад сам скренуо с главног пута каљавим преко ливада, ка Вуксану, непрекидно сам аблендовао; два пута се огласих и сиреном, само да бих подигао Вуксана на ноге. Јер ако га изненадим, он ће мене још више. До тада му, бар у то доба, нико прилазио није.

Сасвим сам сигуран да ће се припремити мој пријатељ, али сам и знао, да је та припрема и за мене опасна, бар у ово доба ноћи.

Свеједно, кад сам испред густог тршћака, на ливади, оставио кола и пошао стазом, мени добро знаном, а Вуксану поготову, саплела ме жица са нанизаним, разноразним, конзервама, умало да нисам пао. Та громогласна и језива звоњава, помислих, примораће Вуксана да се огласи. Међутим, од тога ништа: тишина, као у глуво доба ноћи. Непомичан, ћутах и ја, ваљда читав минут. А, онда се продрах:

– Вуксане! Јави се мајку му, Шандор је овде твој пријатељ. Опет, тајац, као и малочас. Знам да он, ноћу, никад неће заспати, и готово сам био сигуран, пошто је и ветар почео да дува, да ми није препознао глас. Кад сам хтео да га позовем поново, из трске је, попут мрког медведа, изишао Вуксан:

– О свему сам размишљао, а сад ми је све јасно: Неко ми је умро – рекао је.

– Јесте, Вуксане. Умро ти је отац. Јавила је нека жена из Крушевца. Сахрана је прекосутра у два – рекох и приђох да му изјавим саучешће. Он се одвоји са столицом троношком, седе уз траву, покри лице шакама и ослоњен лактовима о колена, ћутао је неколико тренутака.

– Ал‘ како до Београда, у ово доба ноћи, Шандоре? Превоза сада нема – рекао је.

– Имам га ја! Ти купи прибор, ево, помоћи ћу ти и са мном код мене: да се обујем и да узмем новац. Крећемо правац Београд. Дакле, до твог стана.

– Помињеш паре – ја их имам, али све друго немам.

– Ноћас и сутра, као да их немаш – додох.

– Како да ти се одужим за ово, мој пријатељу, не знамо се баш дуго – рекао ми је.

– Задужио си ти мене много! Пакуј се!

За мање од четрдесет минута, били смо у мојој кући, попили кафу и потпуно спремни, кренули ка Београду.

Ни дан није забелео, били смо у Вуксановом стану.“

***

Вуксанову жену Весу, смирену и тиху Македонку, је изненадила вест о свекровој смрти, али их је дочекала, као да се ништа није догодило.

– Шандоре, да ме случајно наљутио ниси, узми ово, јер да си га водом пунио, а не бензином, ја ти их не би нудио – озбиљно је рекао Вуксан, нудећи овећу своту новца своме пријатељу.

– Рекох ја испред твог фењера у оној трсци: ти си увек уважавао мене и моју изговорену реч – узврати Шандор.

Као да се заклео, себи и другима, ни динар није узео. Срећан што је помогао пријатељу, вратио се у свој мали град Иђош, да се поново нада Вуксановом доласку и дружењу с њим.

Вуксан је стигао да, присуствује сахрани оца Милорада, иако му се мало ко надао, јер су знали где га је вест затекла о том судњем дану.

На даћи, својим рођацима и пријатељима, Милорадовим пријатељима и поштоваоцима, говорио је Вуксан дуго о узвишеној племенитости тог младог Мађара, а ни слутио није да ће једног дана написати и причу о Шандору.

Богдан Радуловић, пук. у пензији

Промоција књиге
“Топлички гвоздени пук”

ЈУНАЦИМА У ЧАСТ

У Свечаној сали Дома Војске Србије 17. септембра представљена је књига Топлички гвоздени пук „Књаз Михаило“, официра у пензији Мирка Добричанина, чије је треће издање управо изашло из штампе. Промоцији књиге, којом је јавности пружен значајан допринос потпунијем сазнавању улоге и ангажовања једне од најзначајнијих јединица српске војске у ослободилачким ратовима од 1912. до 1918. године присуствовало је више стотина заљубљеника у књигу и историју, као и добрих познавалаца Топлице и топличког краја.

У књизи су на око 600 страница, романескним стилом веома документовано, фотографијама и сведочењима, приказана најзначајнија борбена дејства, екстремни напори, херојска дела и легендарни подвизи морално беспримерно чврстих, непоколебљивих и оданих бораца, припадника Другог пешадијског пука првог позива, пука који је међу око 100 пукова мобилисаних у току српских ослободилачких ратова, једини понео почасни и обавезујући назив „гвоздени“.

О књизи, својеврсном споменику ратницима пука и породицама из којих су потекли, говорили су рецензнет Радуле Јовановић, публицисте и новинари Радисав Ристић и Звонимир Пешић, издавач Мирко Мркић и аутор. Уводно слово о књизи и аутору одржао је и конферансу водио познати београдски писац, композитор и боем Ратомир Тимотијевић Тим.

Истичући да је Гвоздени пук „Књаз Михаило“, од укупно 16 хиљада бораца, колико је прошло кроз његове редове, током шест година ратних дејстава изгубио више од половине људства, промотери књиге су, сваки из свог угла, сведочили о напорима аутора да верно, сликовито и документовано прикаже легендарно херојство припадника славне јединице, формиране већином од сељака Топличког округа. Слобода је, истицали су говорници, била неисцрпна покретачка снага која је подвижнике 2. пешадијског пука одржавала на борбеним положајима и кад су били на измаку, смртно рањени.

Хоби наших чланова

СЛИКАР И ПИСАЦ

Душанка Гњидић је веома активна у Општинском одбору УВП Земун. Своје пензионерске дане користи, како сама каже, за релаксацију и смирење душе, па је последњих година почела да се бави сликарством. Слике је излагала у Дому ваздухопловства у Земуну.

Како су уметничке душе обично талентоване на више фронтова, Душанка се успешно огледала и писању поезије. Тако је 2011. године објавила књигу ,,Сат откуцава", а 2012. године - ,,Станар вишег царства". Наредне године из штампе је изашла књига ,,Жеђ за бескрајем", а 2014. ,,Гласам за љубав".

Душанка јс део књига поклонила ОпОд УВПС Земун и Удружењу пензионисаних војних летача и падобранаца. Тако је, недавно, приликом обележавања130 година од рођења првог српског пилота Михаила Петртовића, основној школи у Влакчи, месту рођења првог срлског пилота поклонила комплет књига.

Т. Митушев

Забележено у Чачку

ПРОМОЦИЈА КЊИГА

Градска организација Удружења војних пензионера Чачка, у сарадњи са друштвом ,,Др Саша Божовић" Београд, у сали Скупштине Града, 11 септембра организовала је промоцију књига Драгослава Драгана Угарчине и Зорана Бојовића. Реч је о насловима: *,,Горке судбине обичних људи", „Време за памћење" и ,,Живот је љубав"*

Аутори су књижевници, публицисти и резервни официри и сарадници који војним пензионерима пружају несебичну помоћ у припреми и организацији активности.

У препуној сали скупу се обратио члан Градског одбора УВП Ило Михајловски.

И. Михајловски

Преплитање времана садашњег и оног прошлог

КО ТО ТАМО БЛЕЈИ

Ја, потомак бораца Дринске дивизије, дошао сам да вам укратко рапортирам о стању у нашим крајевима.

На коти 905 на Кошутиној стопи, Мачковом камену, Гучеву, Церу, Бобији, Бодњику нема пуно људи, понеко копа кромпир или струже дрва за зиму. На тим котама парају небо неке металне гране уз помоћ којих људи к'о бајаги причају али се све мање разумеју.

Нема више огњишта за окупљања, сад свако има своје кутије којима верују више него ближњима.Свако се у својој соби забавља до бесвести, не стигну ни да причају а камоли да се боље упознају.

Њихова ђеца одоше низ Дрину, путевима у свет, ко зна где,

Носе капе наопако, па тако многи као и да незнају куда ће. Боже ми опрости - носе поцепане панталоне, а да не морају. Улењени кажу иду да блеје, па кад се уморе седну мало да кулирају, а онда сморени довуку се до својих соба па онда читаву ноћ ратују са неким чудесима и ђаволима и тако до зоре.

Устају у подне, безвољни уморни од ничега, пију кафу, ракију или дрогу да би трајали и тако у круг. Не дају им у војску а све мање се зна ко је ко. Обучени у дугине боје често и не праве разлику ко је мушко а ко женско.

Мужеви све мање цене своје жене, а ове опет све мање поштују мужеве, тако да је у Србији свака друга мајка самохрана, велика је криза очинске улоге. Боже ми опрости дошло задње време.

Тешко је данас Србији, она стење под притиском. Терају нас да будемо нечији а ми бисмо као и увек да будемо своји и Божији.

Нека Вам је вечна слава и хвала. Почивајте у миру.

Влајко Пановић

Наш живот свакидашњи

ДА ЗБРКА БУДЕ ВЕЋА

Коме је ,,Војни ветеран" намењен? Онима чије проблеме третира и који их на својој кожи осећају. Из неког несхватљивог разлога не може да се појави на местима за продају штампе, да се о свему што се односи на војне пензионере, обавесте и они који ове проблеме игноришу и веома негативно се односе према војним пензионерима. Уствари, испољавају отворено неслагање, па и мржњу, а да ни приближно нису упознатио чему је реч.

Ми, којима је овај лист доступан, знамо све то и на сопственој кожи осећамо. Наводно су финансијски проблеми у питању. Међутим,сматрам да би било много корисније да ,,Војни ветеран"буде знатно мањег обима (има много прилога без који часопис не би изгубио на квалитету, делује да служи за промоцију неких радова, књига и сл. Такође има прилога који могу да се нађу и у другим штампаним или на други начин објављеним материјалима). Такође, може да буде много мање луксузна штампа, а ли да буде доступан што већем броју читалаца који нису изворно упознати са стварним проблемима.

А сада укратко и о овом броју,126 од 5. јуна 2014. године. Реч је о фамозних 11,06 одсто ускраћеног повећања војних пензија од 1. 1. 2008. године до данас. Лепо пише да је поднето око 30.000 тужби и да је дуг око 20 милијарди динара. Што је и најважније то је констатовао и Уставни суд Србије и наложио Управном суду да поништи негативна до тада донета решења и утврди право на повећање војних пензија за 11,06 одсто од 1. 1. 2008. године.

Врло невољно, уз безброј смицалица, то је прихватио и Управни суд и сада доноси позитивна решења са налогом ПИО фонду да по службеној дужности спорни износ укључи у редовну исплату војних пензија. Е, сад Удружење војних пензионера Србије чека одлуку Владе РС? О чему је овде реч? Да ли је судска грана власти равноправна са извршном, или јој је подређена?

Председник Владе Републике Србије је више пута рекао, додуше другим поводима, да ће поштовати сваку одлуку Уставног суда. Овде чак не би требало ни да се укључује јер би то требало да Фонд ПИО уради по службеној дужности. Заиста несхватљива збрка! И још шлаг на торту: Р. Драговић, заиста не знам ко је он, у истом броју ,,Војног ветерана", на страни 17. под насловом ,,Ветерани чекају проценте", каже и ово: ,,Војни пензионери, како се чује, прихватиће сваки договор са државом, укључујући и исплате на рате. Њихов једини услов је да добију наканду штете за трошкове поступка, који су у појединим случајевима изузетно високи".

Где је то овај господин чуо и како је дошао до таквог закључка? Постоје појединачне тужбе у наведеном броју и судови на основу одлука Уставног и Управног суда треба да донесу одговарајуће решење без ових, заиста бесмислених разводњавања. Ово је само још један пуцањ себи у ногу!

Треба замислити како ће се војни пензионери осећати после реализације смањења пензија за 10 до 20 одсто, када већ више од шест година не добијају пензију која им по закону припада, већ умањену за 11,06 одсто.

Радомир Павловић, пуковник у пензији

Није решење економске кризе у смањивању пензија и плата

ПОДСТАКНИТЕ ПРОИЗВОДЊУ

Економска криза која је захватила Србију изазвана је смањењем производних радних места, а повећањем непрофитних радних места. Ради опоравка српске економске моћи потребно је повећање минималне плате, улагање у градњу путева, мостова, инфраструктуру, развој урбаних целина и генерално је потребно повећати јавну потрошњу, што ће на крају дати резултате економског опоравка а и смањење буџетског дефицита. Смањење пореза ће такође допринети потрошњи, јер ће свима остајати новаца који ће они трошити а тиме јачати производњу и привредни раст.

Статистички подаци показују да све више радно способних остаје без посла. Не само младих који завршавају школе већ и радника. Нарочито остаје неискоришћен потенцијал који поседују пензионера. Многи од њих, између 65 и 75 година, осећају потребу да буду активни, да раде и да побољшају своју малу пензију. За све такве заинтересоване треба предвидети сезонске послове са краћим радним временом, где је потребно животно и радно искуство на било ком послу (на пример - сезонски послови у туризму, угоститељству, паркови, паркиралишта, помоћ у кући, итд). У многим фирмама има послова који се могу ефикасно извршавати у скраћеном радном времену, а за то су као створени пензионери. Економски ефекти су корисни и фирми и пензионеру. Процена је да се у Србији може тако ангажовати око 25 одсто пензионера. Оваквим ангажовањем умногоме би се смањила издвајања из буџета за социјалну помоћ а повећала радна ефикасност фирми и потрошња.

С. Стошић

О поштовању традиције, опоравку нашег народа, глобализацији...

НАРОД БЕЗ ПАМЋЕЊА ПОСТАЈЕ БИЉКА

Етнолог Драгомир Антонић: Уместо да чувамо знање наших предака, ми робујемо диктатима некад Коминтерне, данас неолиберализма. У озбиљним државама школски систем се не реформише

Живот у Србији, нити било где на свету, није богата винска карта из које може да се узме само оно што је квалитетно и укусно. Он је тежак и мукорпан, али и леп. Човек, уколико жели да опстане и одупре се проблемима, требало би да верује у рад, самог себе и своју породицу. Да, према својој религији, верује у Бога и чува своје памћење. То су непролазне вредности, и није ни чудо што су данас угрожене.

Уз поруку да добро треба бацити у воду и онда ићи низводно, где ће се оно вратити, каже етнолог Драгољуб Антонић, један од најбољих познавалаца традиције, обичаја и навика нашег народа. Обилази, каже, често Србију, а на путу се најбоље види ситуација у држави и друштву. Она ће бити све тежа, напомиње, ако се не вратимо знању и искуству наших предака, које једино гарантује да ћемо се на прави начин супротставити будућим проблемима.

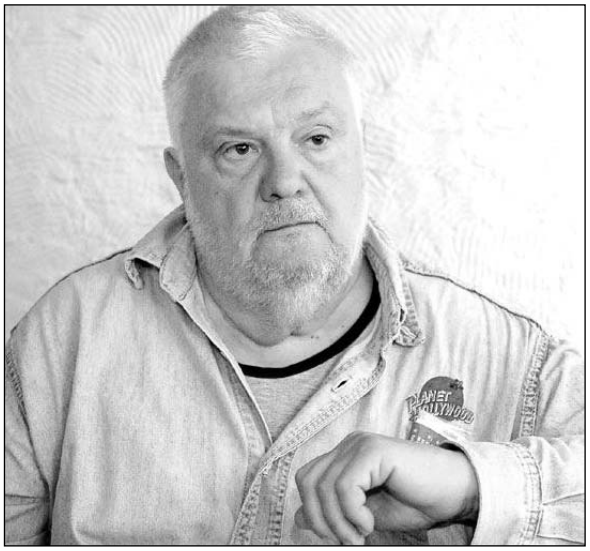

Етнолог Драгомир Антонић

• Срби се често бране и правдају традицијом, иако на делу много не држе до ње...

- Треба проћи Србијом и видети како се људи односе према празницима, црвеним словима и обичајима. На овај или онај начин поштују их сви. На Огњену Марију нико се неће преварити и отићи на њиву. Неће бити заборављен бадњак на Бадњи дан нити фарбање јаја на Васкрс. То је све чување духа традиције. Тешко ћемо наћи и породицу која нема макар једну свешчицу песама Чика Јове Змаја, нити православни календар. То јесу ситнице, али оне су чувари традиције и обичаја. Изненађује мноштво које може да се види недељом у сеоским храмовима. Постоји утисак, нарочито међу онима који не посећују богослужења, да су цркве празне. То није тачно, иако бисмо можда могли да кажемо да би могло да буде више народа. Вера је, на крају, лична ствар и свако треба да пронађе ону меру која му одговара.

• Видовдан је ове године имао вишеструку симболику, нарочито у контексту Сарајевског атентата и Првог светског рата. Ипак, обележен је готово неформално и скоро неприметно. Да ли смо немарни према кључним датумима наше историје?

- Традиција може да се злоупотребљава. Када то одговара приликама, лако се потегне за Видовданом, али догађа се и обрнуто. Видовдану то не смета, нити то треба да смета Србима. Он ће бити увек слављен и помињан. Важно је да празнике не заборављамо. Човек који изгуби памћење престаје да буде личност и постаје изопштена биљка која вегетира и чека свој крај. Тако је и са народом. Проблем је када се историја и знамените личности колективно заборављају. То је био случај са Милутином Миланковићем, Милунком Савић, Даницом Јовановић, Славком Михајловић... Срећом, увек ће се наћи генерација која ће се сетити заборављених и са њих скинути прашину заборава.

• Мислећи људи тврде да нам је потребна хитна морална и духовна обнова. Од чега, међутим, почети када је готово све разорено?

- Од школа. У њих под хитно треба вратити српске јуначке песме, родољубиву поезију, народне приче и бајке. Ми све то имамо, али о томе деца не уче. Да је тако било одувек, не бисмо данас морали да отимамо од заборава. Народна родољубива традиција била је у школском програму чак и у време комунизма, за који говоримо да је био страшан и разарајући. Она нам је потребна, јер се њоме учвршћују идентитет и дух народа.

• А у привреди? Тамо је стање подједнако лоше, на ивици смо економског слома.

- Треба обновити уништене земљорадничке задруге. Нико нема објашњење коме је сметала задруга у селу Вуковац код Крепољина. Сведок сам да су тамо седамдесетих година словеначки камиони чекали у реду да откупе хомољски сир. Планине су тада биле пуне стоке, јер је продаја ишла добро. Задруге су и тада радиле по тржишном принципу, што нама данас продају као врхунску истину економије. Тако је и са нотарима које уводимо. Јака ствар, имали смо их и почетком прошлог века.

ТРАДИЦИЈА ЈЕ РЕШЕЊЕ ЗА СВЕТ

• Социјално учење Руске православне цркве, чија су основа традиционализам и конзервативизам, постаје полако нека врста идеологије нове Русије. Да ли се у тим вредностима крије решење и за наш пут у будућност?

- То је решење за цео свет. Фармери у Охају или Оклахоми чувају исте вредности као и људи у Русији, Кини, Грчкој... Ми видимо само оно што изађе на површину, тако да и Америку доживљавамо кроз естаблишмент, владу и Холивуд. Аристотел сигурно није било затуцан када је рекао да је породица друштво у малом и да је њено очување једина гаранција будућности. Сумњам да је било ко од ових што пропагирају супротно, паметнији и далековидији од Аристотела.

ВРАТИМО СРПСКИ КАЛЕНДАР

• Често истичете да су се Срби, уз многе друге ствари, одрекли и свог календара. Која је тренутно година по њему?

- Сви који озбиљно изучавају календаре знају да је тренутно 7522. година, по старом српском календару. Ми из неког разлога бежимо и од тога. У свету се данас користе 42 календара. У Бурми је тако 1375. година, Јеврејима је 5774, Кинезима четири хиљаде седамсто и нека. Свој начин рачунања времена доскора имала је и Шведска. Коришћење сопственог календара не значи одрицање од овога који је важећи у свету. То је свар договора. Српски календар користио се све до краја 16. века. Према њему је рачунато време догађаја у свим повељама, документима, црквеним књигама...

• Па укинули...

- Дисконтинуитет је наш велики проблем. Као пример може да послуже 26.000 приватних радњи затворених у Србији од 1946. до 1948. године. Тиме је убијен предузетнички дух у држави. На исти начин тада су разбијени и крупни земљишни поседи, чему данас тежимо. Некада су то били диктати Коминтерне, а данас неолиберализма. Уместо да чувамо знање које су таложили наши преци, ми робујемо диктатима.

• Села су данас сиромашна, често без основне инфраструктуре и слабо насељена. Може ли им се помоћи?

- Демографска ситуација јесте лоша. Табанам, међутим, по Србији и шта видим - народа има, њиве су обрађене, летина обрана. Како људима то успева, често ми није јасно. Ситуација јесте лоша, али није катастрофална. Држава мора сељацима да на делу показаже да производња има смисла и да их мотивише да раде. Систем је, међутим, више заитересован за забаву него за поштени рад. Када гледате репортаже на ТВ са питањем зашто млади одлазе из малих места, сви се жале што нема места за забаву. Производњу слабо ко помиње. Наркоманија се увелико јавила и у мањим местима, па се тако Петровац на Млави све чешће назива Петровац на трави. Један четрдесетогодишњак, родом недалеко од Малог Црнића, недавно ми се жалио зато што не може да наследи пензију покојне бабе која је радила у Аустрији. То су наши највећи проблеми.

• За наш духовни и привредни суноврат најлакше је окривити глобализацију. Да ли је она нужно заиста толико агресивна и рушилачка или ми само немамо прави одговор?

- Не смемо да будемо ксенофобични и да се плашимо свега што долази са стране, нити еуфорични па да све прихватамо и још то величамо као најбоље. Не бисмо смели да се заваравамо да у Европи влада благостање, да нема подмићивања, крађе, криминала... Обим корупције у ЕУ у 2012. години био је око 120 милијарди евра. На месту са таквом концентрацијом чиновника као што је Брисел корупција је неминовна.

Од Европе морамо да узмемо добре стране, али да бисмо то успели, треба добро да је упознамо. Глобализација је опасна због тога што народе не припрема да од ње узимају квалитет, већ - шкарт. Ево, у пољопривреди, на пример. Намеће се садња култура помоћу једнократног семена, оног из кога неће моћи да се створи ново. Такав приступ одговара само добрим банкарима, јер се ствара идеално тло за кредите.

• Како да им се одупремо када је капитал у њиховим рукама?

- Кнез Милош је у своје време забранио стављање хипотеке на кућу, окућницу, пар волова и казан за ракију. Иако би га неолоберали због тога оптужили да је кочио развој банкарског сектора, српског сељака тако је спасао дужничког ропства. Та врста заштите постојала је чак и у време социјализма, када је кредитно задужење било могуће само до трећине зараде. Суштина правне државе јесте и у томе да не може све да препусти личној одговорности појединца, који је по правилу поводљив и склон претераном трошењу и задуживању.

• Образовање је, кажу, темељ друштва. Систем просвете је код нас већ годинама у стању непрекидних реформи, и још увек није нашао јасан пут. Да ли већ трпимо последице лошег односа према школству?

- Реформе су за сиротињу. У озбољним државама школски систем се не реформише. Он је класичан, строг, и такав треба да буде, јер он ствара личност. У њему нема ученичких права, и мора да се зна ко кога оцењује - професор ученика, никада обрнуто. Ми систем имамо, али морамо само у њега да вратимо знања која поседујемо. У нашим гимназијама готово и да се не помиње Законоправило Светог Саве, иако је са својих 800 страна један од темељних докумената наше, али и европске културе и права. На крају крајева, нигде не пише да сви морају да буду школовани, што развијене земље врло добро знају.

МЛАДИ ИМАЈУ БУДУЋНОСТ

• Много се прича о квалитетима и манама нових генерација. Како видите данашњу омладину?

- Срећем се са доста младих људи, али генералне оцене нема. У црквама видим омладину која познаје нашу историју, воли народну културу, нада се школовању и успешном послу. Њима предвиђам лепу будућност. Држава не вреднује рад и успех, већ као пожељни модел нуди нерад и естраду. Људи моје генерације начинили су огромну грешку јер су много штитили своју децу. Њима и данас остављају станове и имовину, јер „деца не смеју да се муче“... Тако је створена цела генерација људи без ичега, зависних од имовине коју су стекли њихови родитељи.

• Људи из Цркве редовно указују на то како се вера нашег народа своди на поштовање обичаја. Какви су Срби верници и да ли им је религиозност својствено осећање?

- По овом питању најбоље је да се држимо Светог Саве. Он је ово питање уредио прописујући држање крутих канона на терену богослужења. Све остало што се догађа ван зидова храма он је мудро прилагодио народу, како би обреде лакше и безболније прихватио. Из угла светосавља треба гледати и на даће, парастосе и друге обичаје нашег народа. Томе се не треба противити, нити то спутавати. Крсна слава и њене варијације, уосталом, најбољи су пример. Суштина је слављење светитеља и ту не треба бити много ригидан. Црква треба да проповеда радост, а не да нас плаши одговорношћу.

• Ближи нам се време слава. Које ће ове јесни бити главне теме за славским трпезама?

- Смањење пензија, поскупљење струје и рат у Украјини. Ако имамо 1,7 милиона пензионера, од којих велики број издржава и млађе чланове породице, сигурно је да је то важна тема. Често заборављамо да пензија није социјална категорија, већ нешто у шта је уложен новац. Нема ниједног разлога да пензионери испаштају због неодговорности или крађе других људи. Зна се ко су кривци за пропаст наших финансија, али они годинама пролазе без одговорности. Као пример нам се намеће Грчка, где су, како кажу, пензије смањене. То није тачно, јер су тамо укинути само додаци који су допуњавали износ на чеку.

Раде Драговић
Фото А. Станковић
Извор: *Вечерње новости*

Сто година од Битке на Мачковом камену

ПЛАТО СИЛНИХ ЈУРИША НА ЈАГОДЊИ

Није било тактизирања ни маневрисања на заравни од неколико стотина квадратних метара спржене су и преоране артиљеријском ватром. Само јуриш за јуришем, час српски, час аустроугарски. Војници су милели, свако уз своју страну брда, и сударали у густој магли дословно газећи по мртвима.

После пораза на Церу, који је за непријатеља био тежак морални ударац, непријатељска команда одлучује се за нову офанзиву против Србије. Године 1914, тачније 8. септембра, започета је офанзива позната као Битка на Дрини. То је једна од најкрвавијих битака коју је водила српска војска у Првом светском рату. Кулминација Битке на Дрини био је Мачков Камен на планини Јагодњи изнад Крупња.

У септембру 1914. ту се у двомесечној бици на Дрини сломила друга аустроугарска офанзива. У борбама на Мачковом камену од 16. до 21. септембра је око 1150 српских војника дневно избацивано из строја. Аустроугари су трпели двоструко веће губитке у безуспешним покушајима да сломе одбрану.

- Никада ни пре ни касније у Великом рату није погинуло толико људи за тако кратко време. Мачков камен је симбол српске упорности и одлучности у одбрани отаџбине - каже пуковник мр Драган Крсмановић, некадашњи начелник Војног архива.

Није било тактизирања ни маневрисања на заравни од неколико стотина квадратних метара спржене и преоране артиљеријском ватром. Само јуриш за јуришем, час српски, час аустроугарски. Војници су милели свако уз своју страну брда и сударали у густој магли дословно газећи по мртвима.

- Аустроугари су освојили коту Мачков камен тек кад су се српски војници сами повукли на резервне положаје. Известили су Беч да су на 500 квадратних метара, што је простор омањег двориште, избројали више од 800 српских и више од 1.200 аустроугарских лешева. После Мачковог камена, офанзива је клонула и прешла у рововски рат - каже Жарко Ђосовић, председник удружења „Меморијална изложба - Битка на Дрини“ из Бање Ковиљаче.

Ово удружење је практично ни из чега створило прву сталну изложбену поставку оИци на Дрини која има огроман број посетилаца. Њихов успех подстакао је Драгана Грујића из Крупња да се упусти сличан подухват. У градићу у подножју брда Мачковог камена он покушава да направи прву меморијалну изложбу о најкрвавијој бици Великог рата, пошто се држава цео век није сетила да то уради. Грујић је пре 20 година вратио у сећање Србије капелицу на Мачковом камену, дуго времена скривену од јавности и запуштену.

Ходочасници из целог света

- Капелица је изграђена на хумци од сакупљених костију хиљада мученика с Мачковог камена. После Другог светског рата била је заклоњена шумом засађеном око ње и додатно ограђена жицом. Као дечак сам се провлачио и улазио у ту капелу која је прокишњавала. Кроз проваљен камени под су се виделе кости. Кад сам 1994. изгласан за председника општине Крупањ, очистио сам стратиште око капелице од дрвећа и успео да се изборим да први пут после Другог светског рата на Мачков камен дође војска и ода пошту српским јунацима - каже Грујић, резервни потпуковник и познавалац историје Дринске битке, чија предавања посећују и полазници високих војних школа. Њему се годишње обрати око 2.000 ходочасника из целог света који долазе на Мачков камен. Од мајских поплава, кад је више од 190 клизишта активирано у крупањској општини, то је постао подвиг за пешаке.

СПОМЕНИК НА КОТИ 924

Српски народ није дозволио да кости изгинулих ратника мученика остану разбацане на стратишту. Одужио се сенама својих очева достојним споменицима: цркви споменкостурници у Крупњу и капели на Мачковом Камену.

Споменик Мачков камен се налази на истоименом узвишењу, на коти 924 м, на планини Јагодња, изнад Љубовије, у западној Србији. Подигнут је у част погинулих бораца. Споменик је пројектовао архитекта Момир Коруновић. На овом месту се налази и спомен-костурница, подигнута поред старе цркве Вазнесења Господњег. Спомен-костурница на Мачковом камену је изграђена од камена из села Кржава и Планина.

- Јуче је једна група у аутобусу кренула на Мачков камен и вратила се. Пут се још увек поправља и проходан је за мале аутомобиле, али се често чека и по два сата - упозорио нас је домаћин. Заиста, на путу који води ка врху Јагодње срели смо неколико путарских екипа с механизацијом.

- Веле, доћи ће неки из Београда за годишњицу битке, па сад журе да поправе пут. Куд та битка није била раније, већ би га поправили. Терајте полако и немојте близу ивице - саветовао је горштак кога смо питали да ли је пут проходан.

Схватили смо шта је хтео да каже кад смо стигли до провалије дуге тридесетак метара на чијем је месту некада стајала коловозна трака. Асфалт се завршава на планинском платоу који се с једне стране шарени од бокора мирисног планинског биља. С друге стране, на широком просеку између тамних стабала јеле расте само кратка нежна трава. Дуж тог пропланка теку дуге линије плитких ровова. На највишој тачки је капелица од великих камених блокова.

- Ово је простор где су Аустријанци избројали више од 2.000 мртвих војника. Ту су од 16. до 22. септембра смењивао јуриш за јуришем. Није било маневара, обухвата, повлачења... Само непрестана борба - каже Грујић.

Битка на Дрини почела је 6. септембра аутроугарским нападом на положаје српске Друге армије, што је била само варка. Фон Поћорек је планирао да главни удар изведе његова свежа Шеста армија на положаје српске Треће армије развучене на дугом фронту од 70 километара.

- Поћореков план био је да овлада планинским венцем у залеђу Дрине, на потезу Гучево - Борања - Јагодња - Соколске планине и продужи напад долином Јадра ка Ваљеву. Српска врховна команда није то очекивала. Трећа армија је прихватила борбу, али је убрзо морала да се повлачи - каже Грујић.

Српска војска променила тактику

Повучена је српска Прва армија из Срема где је почела офанзиву и убрзаним маршем кренула је на Јагодњу.

- Тада је Трећа армија већ потиснута с Мачковог камена на положаје код Крупња. Али кад је Прва армија стигла, њен удар је

УЧЕСНИЦИ И ТОК БИТКЕ

Битка на Мачковом камену одиграла се од 19. до 22. септембар 1914, после Церске битке (16. до 20. август 1914), а пре Колубарске битке (16. новембра -12. децембра 1914). Припреме за други продор аустроугарске војске у Србију, познат као Битка на Дрини, почеле су 6. септембра 1914. године. Непосредно пред Битку на Мачковом камену, српске снаге биле су распоређене на линији Шабац - Лешница - Лозница - Зворник - Љубовија.

6. септембра 1914: Аустроугарска 6. армија осваја правац Бучево - Борања - Јагодња.

8. септембра 1914. српска Прва армија (командант - генерал Петар Бојовић), потискује 6. аустроугарску армију на гребен Кошутња стопа (кота 939) - Мачков камен (кота 924) - Црвење (кота 750) - Јаворник (кота 727). Дужина гребена је око пет километара. Командант српских снага је потпуковник Душан Пурић (командант 4. пука првог позива).

19. септембра 1914. изјутра: Нападе на Мачков камен (кота 924) започиње српски 5. прекобројни пук. У 17 часова: 5. прекобројни пук и 9. пук првог позива дивизијске резерве заузимају предње положаје на Мачковом камену, али аустроугарска војска успева да задржи и Мачков камен и доминантни врх Кошутња стопа (кота 939), удаљен око 1500 метара од Мачковог камена. У 18.30 часова: одбијен аустроугарски напад. Ноћ: одбијен је нови напад аустроугарске војске.

20. септембра 1914, изјутра: српски 5. прекобројни пук и 9. пук првог и другог позива нападају Мачков камен, али напад се прекида. У 19 часова: коначно српске снаге, подржане пољским артиљеријским пуком, крећу у напад и заузимају Мачков камен. Ноћ: прегруписавање српских трупа за напад на доминантну Кошутњу стопу (кота 939).

21. септембра 1914. изјутра: аустроугарска војска привремено заузима Мачков камен, али је српска војска потискује назад, ка Кошутњој стопи. Током дана и ноћи било је више напада и противнапада, али до краја дана Мачков камен остаје у поседу српске војске.

22. септембра 1914. пред зору: аустроугарска војска напада из више праваца: са Кошутње стопе (кота 939), са Ужиналишта (кота 720), преко Перунике (кота 918), са Липничке главе (Липник, кота 773). Дан: следи велики број напада и противнапада. Око 15 часова погинуо је командант, потпуковник Душан Пурић.

Завршетак борби- 16 часова: Српска војска не успева да издржи нападе, па се повлачи на линију Шанац (800) - Рујевачке рудине (кота 601, Митровићи, Рујевац) - Бодњик (764) . Тим маневром завршена је битка на Мачковом камену. Победила је аустроугарска војска, али је то била Пирова победа.

Тешко је тачно рећи колико је војника страдало. По неким изворима, од 8. до 22. септембра 1914. године, у српској војсци погинуло је и рањено око 15000 бораца, или око 1200-1300 војника дневно.

БОЛНИЧАРКА А СЛИКАРКА

Сликарка и болничарка Надежда Петровић, (11.10.1873-3.4.1915) формацијски је припадала Дунавској дивизији, која је на Мачков камен, на Јагодњу, стигла након четвородневног марша, са положаја у Срему. Све време борби, била је у болници, непосредно уз ратиште.

,,Борбе вођене на том положају биле су више но огорчане и очајне, борбе за истребљење. Сви командири чета, командири батаљона, водници, пет команданата пукова, пет потпуковника из деветог, четири из прекобројног, првог и другог позива и 64 официра из 18. пука смртно је рањено, а војника управо је остало на половини из свију пукова. Има чета које су остале од 450 људи на 120. Рањеника смо имали на 4.000 и ја мишљах полудећу од јада и чуда. Имала сам кризу нервну, тако да када су нам били донели 20 официра тешко рањених…“.

Оболела је од тифуса и умрла је у Ваљевској болници, у марту 1915. године.

ПАРАСТОС ПОСЛЕ ВЕКА

-На планинској коси, неколико километара од Мачковог камена, крај пута за Крупањ, налази се још једно заборављено гробље српских јунака. Тамо леже рањеници који су извлачени из битке да би се транспортовали у Крупањ, у стару цркву, где је било главно превијалиште. Аустроугарски извођачи су уочили запреге које су извлачиле непокретне рањенике и дали координате артиљерији. Први плотун је разнео 73 рањеника. О томе је сведочанство оставио болничар Милићевић, који је чудом преживео. Он је прешао Албанију, вратио се преко Солунског фронта и мртвим друговима подигао велики камени крст изнад хумке. Организовао сам да се ове године ту одржи први парастос после једног века за ове мученике - каже Грујић.

СРПСКИ ДАВИД

На каменој капији испред попришта најстрашније битке налази се плоча са стиховима Војислава Илића Млађег:

Незнани брате, кад путем наиђеш,
За један часак застани у ходу,
И сврати овде где спавају жртве,
Из исполинске борбе за слободу.
Поклон' се светој костурници њиној
И опомен' се, затварајући врата:
Да право значи више него сила,
И да је Давид сурво Голијата.

био толико силовит да су одбацили аустроугарске снаге поново на гребен Јагодње. Српски војници заузели су Мачков камен 16. септембра увече. Официри који нису имали довољно обавештајних информација одлучили су да се стане и да се војска одмори верујући да су Поћорекове трупе разбијене. Међутим, Аустроугари су током ноћи из Босне довели појачање и тада настаје кланица - описује Грујић.

Он објашњава да су зато ровови на Мачковом камену плитки, јер није било времена за укопавање.

- Непрестано се јуришало од видиковца Перуника до Мачковог камена, који је по неколико пута дневно прелазио из руке у руку. На плато је пала густа магла и војници су се често губили и сударали у изненадним борбама прса у прса. Аустроугари су имали хаубице и брдске топове с убацном путањом којом су могли да гађају српске снаге на контра падини брда, а Срби само пољске топове који пуцају право. На Мачковом камену је први пут примењена српска тактика да артиљерија буде у строју с пешадијом - прича Грујић.

У борбама од 16. до 22. септембра српска војска је имала 11.490 војника и официра избачених из строја - мртвих, рањених и несталих. Погинуло је више од 118 официра, од тога 17 команданата батаљона и пет команданата пукова.

- На крају су српским батаљонима командовали наредници. Аустроугарски губици били су још страшнији. Процењују се на више од 30.000 избачених из строја. После Мачковог камена Поћорекове јединице су искрвариле, деморалисале се и више нису могле напред. Оштрица офанзиве се сломила - каже Грујић.

БОРБЕ ДО ПОСЛЕДЊЕГ ДАХА

Непријатељ у листу Lezter Krieg" објављује да се борбе на Мачковом камену третирају као најкрвавије „у целом српском походу"; а у Поћорековом дневнику је записано да га је Штаб 16. корпуса 21. септембра известио, као команданта Балканских снага, да жестина борби на Мачковом камену „превазилази све досадашње ". У операциском дневнику 6. армије се такође каже да је борба на Мачковом Камену била „најжешћа и најогорченија од свих досадашњих, Срби су се бранили са нарочитом жилавошћу и предузимали су још жешће нападе".

О жестини тих борби најречитије говоре обострани губици. Од 16. до 22. септембра у огорченом рвању и борбама прса у прса, где су бајонети ломили кости ратника, кундаци разбијали лобање, зуби заривали у месо, а прасак бомби и граната загушивали бојну вику, уз војнике, изгинуо је велики број елитних официра. На Мачковом камену и околним положајима погинуло је 115 српских официра а рањено 176, међу којима и принц Ђорђе Карађорђевић. Укупни губици на српској страни износили су око 15.000 бораца избачених из строја. Само 22. септембра непријатељ је пребројао 2000 мртвих од тога 1200 својих и 800 српских војника.

О овој бици до сада није много објављивано јер то није била победа српске војске. Остала је у сенци великих победа и на Церу и Колубари. Међутим, ова битка има велики значај, јер није дозволила непријатељу да за три дана, по Поћорековом наређењу, овлада Јагодњом и Соколским планинама. После 13 дана тешке борбе непријатељ је био тотално изморен и десеткован са 16000 избачених припадника из строја.

Заједнички излет војних пензионера из Чачка и Краљева

СТАЗАМА ЛЕПОТЕ

Организације УВП Чачка и Краљева 20. септембра организовале су једнодневни излет до манастира Покрова Пресвете Богородице у Ђунису, бањског комплекса Соко бања и Врњачке Бање.

У Манастиру је Хаџи Љубиша Недељковић испричао да је то свето место откривено 24. јула 1898. године. Тога дана је сеоско девојче Милојка Јоцић из Ђуниса пошавши на извор, срела Богородицу. Она јој наложи да на том месту треба подићи цркву. Мештани су озбиљно схватили Милојкину поруку и исте године саградили малу капелу од дасака. У кратком периоду црквица-брвнара је више пута рушена и обнављана, да би 1921. године на том месту била подигнута скромна зидана црква. Прилозима мештана, дародаваца из земље и иностранства, осамдесетих година прошлог века, овде је никао велелепни храм.

У манастиру се чува неколико књига из 19 века, али је ризница, даривањем верника, сваким даном све богатија. Манастир Ђунис је постао једно од највећих светилишта у Србији, те се сваког октобра, о дану Покрова Пресвете Богородице, окупља по неколико хиљада верника, како би присуствовали целоноћном бденију и јутарњој литургији.

На путу ка Соко Бањи. Председник организације УВП Краљево Рајко Маршићевић обезбедио је водича Весну Миленовић из Туристичког Савеза Србије.

На Озрену су учесници излета видели водопад Рипаљку који гради река Градашница. Вода се обрушава са висине од 15 метара. Водопад је добио име по глаголу који се употребљава у том крају – рипнути.

Излетници вратили се у Соко Бањи где су посетили један од радиоактивних извора. Соко бања је због своје идеалне надморске висине, положаја бање, руже ветрова и велике концентрације негативних јона у ваздуху, најбољи туристичко-здравствени центар у Србији и региону. Због таквог чистог ваздуха, нетакнуте природе, Соко бања се препоручује код оболења респираторних путева где се убрајају астма, бронхитис и све врсте плућне болести. У 99 одсто случајева астме код деце, Соко Бања успешно лечи, а старијим особама ублажава тегобе и продужује живот. За Соко бању Бранислав Нушић је рекао: Соко бања – Соко град дођеш матор – одеш млад“.

Излетници настављају пут према Врњачкој Бањи, која је добила име по селу Врњци, у чијем су атару пронађени извори минералне воде. Претпоставља се да је лековитост њених минералних извора била позната још Илирима. По доласку у бању у хотелу ,,Бреза“ излетницима је организован ручак. Организацију овог једнодневног излета припремили су и реализовали председници организација Ђуро Јовановић и Рајко Маршићевић са сарадницима Звонком Дмитрићем и Вукашином Родићем.

Ило Михајловски

Из ОпОд Земун

ОД СРЦА ЗА ПОПЛАВЉЕНЕ

После катастрофалних поплава који су задесиле значајан део Србије, Општински одбор УВП Земун сс одмах укључио у прикупљању помоћи пострадалом становништву. Одмах се пријавило 27 чланова који су дали новчани прилог у износу од 44.500 динара. За похвалу је члан Драгослав Спасојевић, који је донира 8.000 динара, а група од 29 чланова је за помоћ одвојило једну дневницу у укупном износу од 37.700 динара.

Т. Митушеа

Људи поред нас

СКОЈЕВКА ИЗ БАТАЈНИЦЕ

Неуморна скојевка Злата Дујшин данас има 90 година активна је у Месној организацији УВП Батајница и СУБНОР Земун. За свој рад и активности у тим организацијама, а поводом 20 година УВП Србије, награђена је Плакетом УВПС.

Признање јој је уручено 13.јула ове године, када је евоцирала успомене из Другог светског рата, посебно на сусрет са другом Титом, за вријеме изоравања прве бразде у Земуну.

Злата Дујшин у младости је постала скојевка. Власти Краљевине Југославије су јој као дијетету родитеља оријентисаних ка социјализму и КПЈ, ускратили право на даље школовање.

Као омладинка прикључила се НОП, иако је Батајница била под окупацијом Павелићеве НДХ и Немаца. Тако се нашла у редовима Војвођанске бригаде на Фрушкој гори, заједно са борцима устаничког покрета. Као члан Скоја радила је на терену као активиста. После здравствених проблема и потреба политичког рада на терену Батајнице, после месец дана вратила се кући, где је наставила са радом.

Њен отац Жарко, у чијој Је кући било седиште Народноослободилачког одбора, 1943. године ухапсили су Немаци, спровели у логор Старо сајмиште, а онда интерниран у логор Аушвиц, где је мучен и спаљен.

Немци су потом ухапсили и Злату. У земунском затвору је мучена, али се и херојски држала. После два месеца пуштена је кући. Наставила је бескомпромисну борбу против окупатора и домаћих издајника. За извршавање задатака, Злата је више пута одликована и похваљивана.

По завршетку рата наставила је рад у организацијама нове власти Југославије, а посебно у УСАОЈУ и СУБНОР-у.

Р. Спахић
Снимио: **Т. Матушев**

Резервне старешине војним пензионерима

ПРИЗНАЊЕ ЗА САРАДЊУ

Поводом 15. септембра Дана резервних војних старешина Србије и 95-годишњице Савеза организација резервних војних старешина Србије, Милош Вучевић градоначелник Новог Сада и Бошко Пилиповић председник Градске организације резервних војних старешина у Свечаној сали Градске куће у Новом Саду уприличили су пријем.

У знак признања за вишегодишњу сарадњу, Вучевић и Пилиповић уручили су Захвалницу Савеза и Градској организацији Удружења војних пензионера Новог Сада коју је примио Милорад Орељ председник ГрО.

-Тежиште рада Организације РВС одувек је било окренуто садржајима везаним за одбрану земље и неговању племенитих традиција војника одбрамбених ратова и официрске части. Град Нови Сад одувек је настојао да допринесе јачању одбрамбених чинилаца друштва, посебно наше Војске. - нагласио је Вучевић обраћајући се присутнима.

Говорећи о историјату и значају Организације резервних војних старешина, Бошко Пилиповић истакао је како је Оснивачка скупштина Удружења резервних официра и ратника одржана 15. септембра 1919. године, на годишњицу пробоја Солунског фронта, а Скупштини су присуствовали Краљ Петар I Карађорђевић ослободитељ, Александар Карађорђевић ујединитељ, српске војводе и генерали, чланови Владе и бројни други највиђенији људи тадашње државе.

Удружење војних пензионера Новог Сада и Удружење резервих војних старешина Новог Сада дуги низ година негују веома добру сарадњу на много поља, од обуке припадника резервног састава, предавања, до заједничких обележавања значајних датума и јубилеја и дружења чланства.

Будимир М. ПОПАДИЋ

Дружење бивших припадника херојске бригаде

УВЕК ЋЕМО СЕ СЕЋАТИ

У Крушевцу је недавно одржано дружење бивших припадника херојске 125. моторизоване бригаде, посвећено Дану формирања те јединице – 23. септембар 1981. године у Косовској Митровици. Борбени пут те јединице и херојство њених припадника, описани су у многим књигама, новинским текстовима и емисијама електронских медија.

Бригада је 1998. и 1999. године ангажована у одбрани од терористичких снага и од агресије НАТО-а на простору Косова и Метохије. У тој борби погинуло је 92, рањено 359 и нестало 6 припадника бригаде. За заслуге у ратним дејствима, одликовано је 412 припадника бригаде, а за испољену храброст, патриотизам и остварене успехе у борби, 125. моторизована бригада је 16. јуна 1999. године одликована Орденом народног хероја.

Извршавајући наредбу Врховне команде, бригада је јуна 1999. године премештена у Крушевац, где је наставила да извршава одговорне задатке на административној линији према Косову и Метохији, на четири базе и у обуци војника. Команда бригаде је у кругу касарне „Расина“ подигла споменик палим борцима и формирала Спомен-собу јединице.

Реорганизацијом Војске Србије, та јединица је расформирана, а њен правни наследник је Команда за развој Расинске бригаде у Крушевцу.

Организатори дружења бивших припадника 125. моторизоване бригаде били су Љубинко Ђурковић , Ђурђе Радмановац и Драгић Титус, уз велику помоћ команданта Расинске бригаде пуковника Синише Кресојевића. Позиву се одазвало 65 бивших припадника и десетак симпатизера.

На споменик палим борцима венце су положили: делегације Града Крушевца са градоначелником Несторовић Драгијем на челу, Команде гарнизона са пуковником Синишом Кресојевић на челу, ветерана и Удружења војних пензионера Крушевац и чланови породица погинулих бораца. Окупљене је поздравио послератни командант бригаде пуковник у пензији Љубинко Ђурковић. У Спомен-соби јединице, надахнуто је о ратном путу и изложеним експонатима говорио мајор Митић, бивши припадник 125. моторизоване бригаде.

Дружење, које ће, како је договорено, постати традиционално, настављено је у ресторану „Етно кућа“ у Крушевцу.

Мр Александар Симоновски

У Крушевцу обележен Дан АБХО-о службе

ТЕХНИЧКИ ЗБОР

Делегација УВП Крушевац,са председником Душаном Самарџићем на челу, присуствовала је 26. септембра обележавању Дана АБХО службе Војске Србије у касарни ,,Цар Лазар,, у Крушевцу.

У име припадника Центра за усавршавање кадрова АБХО и 246. батаљона АБХО присутне госте поздравио је командант свечаности потпуковник др Иван Лазаревић, који је, иумеђу осталог, рекао:

-У првој половини прошлог века, 28.септембра 1932. године, овде у Крушевцу, у Војно-техничком заводу,,Обилићево,, ,формирана је прва јединица противхемијске заштите у Краљевини Југославији, која је својим потенцијалима и ресурсима, утемељила сигуран правац трајног развоја АБХО службе. Центар за усавршавање кадрова и 246. батаљон АБХО су у протеклом периоду успешно извршили све постављене задатке који се односе на реформу организацијско-формацијских структура и пуну професионализацију кадра. Сада се служба налази у фази даље изградње својих оперативних и функционалних капацитета, интензивној припреми и слању дела јединица у мировне операције и континуираном школовању и курсирању припадника Војске Србије и страних земаља.

Дан службе честитао је и заменик команданта Команде за обуку, генерал-мајор Млађен Нишевић, нагласивши да савремени изазови, ризици и претње неминовно намећу потребу постојања даљег развијања и усавршавања АБХО службе и система одбране. Посебно је нагласио да АБХО служба има потребу да настави са техничком модернизацијом својих састава, у циљу достизања захтеваног нивоа оперативних и функционалних способности и спремности за извршење све три мисије Војске Србије.

Гостима је приређен и технички збор, на којем су приказана најсавременија средства и опрема којом располаже служба АБХО. У војничком ресторану приређен је традиционални војнички пасуљ.

мр Александар Симоновски

Сусрет ваздухопловних ветерана

НА КРИЛИМА СЕЋАЊА

Стотинак војних ваздухопловних ветерана, чланова Удружења пензионисаних војних летача и падобранаца Србије (УПВЛС), Удружења ваздухопловаца Војводине (УВВ) и Секције војних зракопловних умировљеника Хрватске (СВЗУХ), организовали су 24. сепмбра на Иришком венцу, у близини Новог Сада, заједнички сусрет.

Михајловић, Торбица, Стојановић и Милинковић (с лева на десно)

На почетку овог, већ традиционалног дружења, присутнима су се пригодним речима обратили Воја Стојановић потпредседник УПВЛС, Славољуб Михајловић председник УВВ и Светозар Милинковић секретар СВЗУХ, истичући значај оваквих сусрета за очување традиција ваздухопловства на овим просторима.

Током вођених разговора речено је како сва три удружења имају готово идентичне проблеме у свом деловању, али да се они мање-више успешно превазилазе.

-Сви смо ми некадашње колеге,припадници РВ и ПВО некадашње ЈНА, па су ови сусрети које организујемо уназад неколико година изузетно значајни у погледу сумирања достигнутих резултата, размене искустава и договора за заједничка деловања, посебно што нам у наредној години предстоји обележавање седамдесет година од победе над фашизмом и почетка дејства ваздухопловних група на овим просторима. - каже Воја Стојановић.

Износећи резултате рада УВВ Славољуб Михајловић нагласио је да су чланови удружења својим деловањем успели да у значајној мери очувају успомену на ваздухопловце и ваздухопловство у Војводини.

Захваљујући се на указаном гостопримству, и изражавајући задовољство што се налазе у Србији за коју их вежу само лепе успомене на заједничко стасавање у војничкој каријери, Светозар Милинковић је изразио жељу да се следећи сусрет ваздухопловних ветерана, некадашњих колега, одржи у Загребу.

Уприличеном дружењу присуствовао је и Бојан Торбица помоћник градоначелника Града Новог Сада и том приликом истакао дугогодишњу веома добру сарадњу Града и УВВ.

-Градска управа труди се да помогне рад удружења у мери у којој је то могуће, а све ради очувања успомене на бројне ваздухопловце који су своје животе дали барнећи слободарско небо, али и на богате ваздухопловне традиције. - рекао је Торбица.

Бурним аплаузом поздрављен је и најстарији присутни гост, 95-годишњи Миливој Борат, како рекоше легенда ваздухопловства, пилот, падобранац и инструктор падобранства.

Након међусобне размене пригодних поклона, евоциране су успомене на некадашње летачке дане, на прве самосталне летове и падобранске скокове.

Будимир М. ПОПАДИЋ

Уређује: мр сц. др Часлав Антић

Посттрауматски стресни поремећај ратних ветерана

ПОСЛЕДИЦА ТЕШКЕ ТРАУМЕ

Они које је захватио стресни поремећај могу да чују, то јест имају у глави неку врсту халуцинација, као да су се поново нашли у ситуацији која је произвела то стање. Одједном у њима оживе страшне животне сцене.

Код наших ветерана се усталио израз ратни синдром. Многи избегавају дужу формулацију и често то зову стресним или постстресним синдромом, а чини се да лагано нестају из употребе називи као што су вијетнамски, вуковарски, или косовски синдром и да све чешће људи то називају правим именом - посттрауматски стресни поремећај. У скраћеном облику та болест се означава са ПТСП.

Посттрауматски стресни поремећај настаје након што је особа доживела неку тешку трауму која је била таквог нивоа да је произвела осећање интензивног страха, немоћи и ужаса, што је типично за многе учеснике рата. Код неких се синдром развио, а код других - није. Ко ће оболети, односно где је праг који доводи до посттрауматског стресног поремећаја, питање је за истраживаче. Посттрауматском стресном поремећају су склонији анксиозне или страшљиве особе.

Приликом посттрауматског синдрома јавља се нека врста отупелости

На ПТСП упућују најмање три групе симптома. Прва је поновно преживљавање свих трауматских сцена невољним сећањима, такозваним флешбековима. Иако обављају своје свакодневне послове који немају везе с околностима рата, људима одједном ,,дођу слике" толико интензивне да понекад могу да осете ,,мирис спрженог меса", како умеју да кажу.

Они које је захватио стресни поремећај могу да чују, то јест имају у глави неку врсту халуцинација, као да су се поново нашли у ситуацији која је произвела то стање. Одједном у њима оживе страшне животне сцене. Многима се, а код неких скоро сваке ноћи, у сну јављају фрагменти трауматског догађаја, то јест одређеног дешавања, на пример нечија погибија, често ратног друга. То су све симптоми које називамо поновно преживљавање трауме.

Друга група симптома односи се на избегавање ситуација које су налик на трауме и људи који их на њу подсећају. Може бити окружење у коме су присутне униформе, оружје. Такве ситуације може да изазове рецимо гледање ратних филмова... У таквим ситуацијама треба избегавати сусрете са ратним друговима, јер све то евоцира и може да покрене лавину сећања на оно што се десило. Првих месеци борбе са симтомима, онда особе које су доживеле тешке психичке трауме покушавају да избегну било шта што ће их подсећати на ту врсту догађаја. Истовремено се јавља нека врста емотивне отупелости, као да људима који се нађу у тој кожи емоције нису више тако јасне. Не могу да осете ни љубав, ни мржњу нити било које осећање. Све је ,,уређено" тако као да је прошло кроз неки густи филтер, Такве особе делују као да су под анестезијом. Такво стање се назива отупелост или нека врста отуђености. Оно је најгоре за породицу, која има утисак да се њихов ближњи повлачи у себе да га ,,губе". Није то више онај човек.

Извор: ***Војни инвалид***

Рецепт за чишћење крвних судова

ДОМАЋИ ЛЕК

За овај рецепт кажу да је проверен. Наиме, некоме је месецима раније била заказана операција срца и крвних судова. Та особа је узимала упорно народну терапију и када је отишла код лекара, доктор је остао забезекнут: за операцију више није било разлога.

Рецепт: 50 гр свеже цвекле, 50 гр црне роткве, 50 гр беле роткве и 50 гр целера. Све то ситно исецкати и изрендати. Измешати и и узимати свако јутро на празан стомак две супене кашике. Следећа два сата ништа не јести и не пити. Када се утроши ова количина направити нову. Никада не правити већу количину одједном! Користити месец дана, па направити паузу 10 дана. Поновити још месец дана, па паузирати шест месеци.

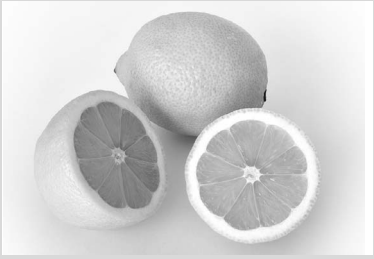

Прочистите јетру једним гутљајем

ЛИМУН И МАСЛИНОВО УЉЕ

Најбоље средство за превенцију здравља јетре је њено свакодневно чишћење, јер здрава јетра гарантује виталност, енергију, леп изглед и добро расположење

Јетра у нашем организму има улогу фабрике крви. Она учествује у процесу обнављања крви. Такође, помаже јачању и стимулацији варења у организму. Обавља још једну важну функцију: она чисти крв и елиминише све токсине и нечистоће из ње. Отуда је јасно да је чиста јетра – здравље, виталност, енергија, лијеп изглед и добро расположење.

Најбоље средство за превенцију здравља јетре је њено свакодневно чишћење - свако јутро на празан стомак попијте кашику маслиновог уља помешаног са кашиком лимуновог сока. Након тога, можете уживати у доручку. Овај „коктел" можете припремати цео живот, јер су оба састојка обичне животне намирнице.

После месец дана осетићете промене. Ваш изглед ће се побољшати, нестаће тамни кругови испод очију, тен ће постати свеж, а изглед подмлађен. Црева ће радити као сат, заборавићете на затвор и проблеме са варењем. Осећаћете се здраво са пуно позитивне енергије

Маслиново уље као ниједан други производ помаже отварању канала јетре и жучне кесе. Жуч је активан учесник у процесу варења који убрзава рад ваших црева. Исти ефекат на варење имају лимун и брусница. Чувајте га на собној температури. Можете и у фрижидеру, али на ниским температурама оно постаје мутно. Међутим, то нема никакав утицај на његове особине.

Корисне особине лимуна су добро познате свима. Прво, лимун је изванредан извор витамина Ц. Друго, он ефикасно чисти крвне судове од наслага холестерола. И као што је горе наведено – доприноси чишћењу јетре.

Обавезно користити домаће маслиново уље! Ово је веома важно јер на празан желудац ћете уносити отрове ако конзумирате индустријско уље и онда је већа штета него корист. Има још један рецепт. Направи се коктел од исте, једнаке количине меда, маслиновог уља и сока лимуна. За јетру, за здравље, за имунитет...

Исхрана у служби здравља

ЈЕДИ КАД ЈЕ ВРЕМЕ

Неправилан ритам исхране је разлог што су многе дијете несупешне и доводе до „jo-jo“ ефекта (брз губитак и још бржи повратак нежељених килограма). Хрононутриција као режим исхране човека који је примењује трајно решава сувишних килограма, па је истовремено идеалан начин за побољшање и очување здравља.

Хрононутриција је начин исхране који подразумева оброке у складу са биолошким ритмом. Другим речима, у одређено доба дана требало би јести одговарајуће намирнице да би их што боље искористили и избегли повећање телесне тежине, ризик од дијабетеса, пораст триглицерида, лош холестерол, недостатак или вишак витамина и минерала, нарушавање природне киселости.

О овом начину исхране за читаоце „Биља и Здравља“ говори др Ана Гифинг, специјалиста анти-ејџ медицине.

Није исто ако, рецимо, за вечеру једемо врсту хране коју према ритму лучења хормона и ензима одговорних за варење организам тада не може да искористи, већ би те хранљиве материје требало појести неколико сати раније, да се не складиште у масне наслаге. Неправилан ритам исхране је разлог што су многе дијете несупешне и доводе до „jo-jo“ ефекта (брз губитак и још бржи повратак нежељених килограма). Хрононутриција као режим исхране човека који је примењује трајно решава сувишних килограма, па је истовремено идеалан начин за побољшање и очување здравља. Важно је истаћи да у хрононутритивној исхрани нема ограничења у количини намирница, сладкишима или масноћама, већ је једино важно да одређене хранљиве материје организам добије у право време.

Доручак

Према правилима хрононутриције доручак је обавезан, јер је тада организам најктивнији у ослобађању масноћа које су кључне за обезбеђивање енергије потребне за рад срца, плућа...За доручак зато треба јести угљене хидрате - хлеб, разне цереалије и масти животињског порекла - маслац, сир, кајмак.

Ручак

Време ручка требало би да буде између 13 и 15 часова. Том приликом на трпези треба да се нађу беланчевине животињског или биљног порекла, односно месо и поврће које је извор „спорих“ шећера и влакана.

У ово доба дана организам производи велику количину ензима који варе беланчевине што омогућава њихову правилну уградњу у ћелије, као и повећање њихових резерви, а самим тим и јачање имунитета. При томе је важно напоменути да уколико је за ручак пасуљ, сочиво или соја онда је месо непотребно јер су ове намирнице извор протеина и непотребно их је „нагомилавати“.

У неповољне комбинације спадају и шницла са кромпиром, месо и хлеб, тестенине и месо јер се за варење оваквих комбинација ангажују различити ензими, односно изазивају поремећај кисело-базне средине организма.

Месо и риба се брже варе, док тестенине, хлеб, кромпир спорије - дуже остају у цревима изазивајући надимање и киселост.

Зато месо, тестенина или кромпир не треба да се једе заједно већ са другим поврћем – купусом, прокељом, блитвом, спанаћем, келерабом, тиквицама, карфиолом...

Вечера

Увече када започиње период одмора организма (снижава се ниво кортизола хормона будности и ниво инсулина је низак) требало би јести млади сир или гриловану пилетину, ћуретину, рибу, телетину у комбинацији са салатом од свежег поврћа која је зачињена балзамико сирћетом и хладно-цеђеним уљем.

Контролише болест

Применом хрононутриције значајно се побољшава квалитет живота, јер овакав начин исхране омогућава да се дијабетес држи под контролом, што значи да не дође до смањења оштрине вида, обољење бубрега, зачепљења крвних судова. Исто важи и за оне који болују од повишеног крвног притикса, лошег холестерола, повећаних триглицерида, слабе циркулације или успореног метаболизма.

Како сваки човек има јединствен генетски запис према коме се одвијају све физиолошке функције, пре примене хрононутриције, важно је тестирање метаболизам у стању мировања да би се утврдило које изворе енергије тело тада користи и добио одговор зашто је код неког овај процес успорен или убрзан. Осим тога, препоручује се и испитивање ризика од појаве деменције и Алцхајмерове болести, као и провера броја слободних радикала у крви којим се утврђује степен ризика од можданог и срчаног удара, као и појаве карцинома. После дијагностичких прегледа могуће је одредити индивидуалан начин исхране који даје апсолутне резултате у постизању идеалне тежине и здравља.

ПРАВИЛА ХРОНО-ИСХРАНЕ

- Обавезно три оброка дневно у периоду од 8 до 20 часова;
- Четири сата између оброка;
- Вечера најмање два сата пре спавања;
- Забрањена су газирана пића и све врсте грицкалица;
- Слаткиши дозвољени само од 16 до 18 часова, десерт тек сат до два након ручка;
- Воће се не једе ујутро и увече;
- Хлеб, тестенине и скробна поврћа (кромпир, грашак) јести најкасније до 15 часова;
- Најбоље је свеже поврће, а ако се бари онда је бољи избор кување на пари;
- Кравље млеко није дозвољено јер се тешко вари, већ кисело млеко и сиреви;
- Маргарин, биљни сиреви (осим тофусојиног сира), биљна павлака, биљни шлаг, пекарска пецива нису дозвољени, јер су извор индустријских транс-масти које повећавају ниво лошег холестерола.

И. Ковачић

Народни лекар / **ЛЕК ПРОТИВ СКЛЕРОЗЕ**

Ово је рецепт старокинеског лека, који је 1971. године пронашла једна комисија УНЕСКО-а у једном од тибетских манастира, а био је написан на глиненим плочама. Комисија га је превела на све светске језике, да би га учинила доступним медицини 20. века.

Индикације: Ослобађа организам масних и кречних наслага, побољшава размену материјала у организму те еластичност крвних судова, спречава инфаркт, склерозу, стенокардију, апоплексију и стварање тумора. Престају шумови у глави и побољшава се вид. При тачном придржавању упутства за лечење, помлађује организам.

Припрема лека :

Добро очистити и испрати 350 грама белог лука (чешњака), расећи га и истуцати дрвеним тучком у већој дрвеној или пластичној посуди. Истучени чешњак ставити у стакленку и онда налити 3 дцл 96% алкохола (добије се у свакој апотеци) те чврсто затворити посуду и чувати је 10 дана на прохладном месту. По истеку 10 дана, треба садржај посуде процедити кроз чврсту тканину (газа или пелена). Остатак који остане у тканини треба такође чврсто процедити (стиснути рукама). Процеђени остатак треба још 2 до 3 дана држати на хладном месту (хладњаку) и започети лечење. Лек се узима тако да се отопина помеша са 0,5 дцл млека (четврт чаше) на собној температури према слиједећем распореду:

Дани	Ужина	Ручак	Вечера
1.	1 кап	2 капи	3 капи
2.	4 капи	5 капи	6 капи
3.	7 капи	8 капи	9 капи
4.	10 капи	11 капи	12 капи
5.	13 капи	14 капи	15 капи
6.	15 капи	14 капи	13 капи
7.	12 капи	11 капи	10 капи
8.	9 капи	8 капи	7 капи
9.	6 капи	5 капи	4 капи
10.	3 капи	2 капи	1 кап

После наставити са узимањем лека 3 пут дневно по 25 капи, док се не потроши цели садржај посуде. Најбоље је лек узимати за време јела.

Препорука је да се лечење понови након пет година.

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ
Удружење војних пензионера Србије
Београд, Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

НАСЛОВНА СТРАНА:

Звонимир Пешић

Година XII ■ Број 128 ■ Септембар 2014.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милен Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Др Часлав Антић, мр Александар Симоновски, Радисав Ристић, Ранко Бабић, Будимир М. Попадић, Никола Оташ, Душан Старчевић

ДОПИСНИЦИ
Добросав Алексић (Алексинац), Ранко Бабић (Ниш), Предраг Добић (Сремска Митровица), Радивоје Здравковић (Подгорица), Ило Михајловски (Чачак), Будимир М. Попадић (Нови Сад), мр Александар Симоновски (Крушевац), Стеван Стојановић (Шабац), Драгослав Ђорђевић (Крагујевац), Жељко Будимски (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић, М. Чуљић, дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

ДИСТРИБУЦИЈА
Павле Лучић

Лист излази месечно.
Тираж: 3. 000 примерака
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења http://www.uvps.rs/

ISSN 1452-3809

CIP – Каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије Војни ветеран ISSN 1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ

ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум"), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;

***Љиљана ЈАКОВЉЕВИЋ**, из Београда, ул. Чубурска бр.2, Занатски центар „Пејтон", тел. 011/2446977 и 064/1427122; Клијенте прима понедељком, средом и четвртком: зими од 17.00 - 19.00 а лети од 18.00 -19.30;

***Гордана БУЧЕВАЦ СТЕФАНОВИЋ**, из Шапца, ул. Патријарха Павла бр. 10, тел. 015/314307 и 064/2328165; Клијенте прима: четвртком од 18.00 - 19.00 часова;

За потребе војних пензионера ови адвокати обављаће следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 20 одсто (адвокати Љиљана Јаковљевић и Гордана Бучевац Стефановић), односно 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић). Редослед адвоката дат је по редоследу склапања уговора.

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигураници.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почасти,
- помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 011/8333-142 и 011/6161-769; 064/1660-423 и 011/3181-812.

ОБАВЕШТЕЊЕ

СУСРЕТ 6. КЛАСЕ КОВ

Сусрет поводом 55-годишњице од завршетка 6. класе КОВ, смера везе (1957-1959 Краљево) одржаће се 18.октобра у Земуну са почетком у 16:30 часова. Окупљање испред Дома Ваздухопловства, Штросмајерова 1-3 Земун. Информације на тел: 011/2157-730 (Стево).

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

Са својом пензијом могу да се сликам. Само осмех неће да буде као код Мона Лизе.

Пензија је као аутомобил. Увек мора да се крпи.

Пензионерима је на грани стандард, а у руци – обећања политичара.

Не треба звати пензионере на прославу. Могло би им позлити када виде у каквом стању су њихова бивша предузећа.

Хенри Рубинштајн је измислио терапију против лошег расположења. Препоручује по десет минута смеха уз сваки од пет оброка дневно. То је тешко оним пензионерима што имају по један оброк, а она четири отплачу!

Душан Старчевић

ВЕОМА ПОВОЉНЕ СТОМАТОЛОШКЕ УСЛУГЕ ЗА ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

У склопу сарадње са УВПС, Стоматолошка ординација **„Президент М"**, Звездара, Михаила Булгакова (бивша Душана Петровића Шанета) 46, са тимом искусних стручњака, војним пензионерима нуди бројне погодности:

Део услуга бесплатно – стоматолошки преглед, консултација и стручно мишљење,

Остале стоматолошке услуге (протезе, пломбе, надоградње и друго), уз значајне финансијске погодности – плаћање на рате или са попустом, у зависности од врсте услуге.

Доказани тим стручњака нуди **све стоматолошке услуге брзо, квалитетно и повољно**.

Телефони за контакт и информације: **011/342-7481, 063/214-800, 064/135-1487.**